

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 9

โดย
นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 9

โดย
นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

PROCESS OF EDUCATIONAL SUPERVISION IN PHATTHARAYAN WITTAYA
SCHOOL ; SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 9

A Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

58252311 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศการศึกษา, โรงเรียนภัทรญาณวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 9

นางสาว จุฬารักษ์ โคตรจักร์: กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. สงวน อินทร์รักษ์

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทร
ญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการ
นิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 กลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 54 คน และผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ
กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา 9 เขต และใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่
ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลข
คณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ด้านการปฏิบัติการนิเทศ
การศึกษา ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ
และพัฒนา วิธีการ และด้านการประเมินผลและรายงานผล

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 9 คือ 1) ควรมีการประชุมผู้บริหารและครูทุกคน เพื่อศึกษา
สภาพปัญหาการนิเทศของโรงเรียน และความต้องการจากเสียงของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและครู
เพื่อวางแผนการดำเนินงาน โดยแต่งตั้งครูนิเทศและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน 2) แต่งตั้ง
คณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศและมีภาระงานไม่มาก และจัดการประชุมชี้แจง
รายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ทุกคนทราบและถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน 3)
สร้างสื่อสำหรับการนิเทศที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 4) ปฏิบัติงานให้ครบทุก

ขั้นตอน และใช้เทคนิคการจับคู่นิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลาย และให้ครูมีส่วนร่วมในการ
นิเทศ 5) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา

58252311 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : PROCESS OF EDUCATIONAL SUPERVISION, PHATTHARAYAN WITTAYA SCHOOL ; SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 9

MISS JURARAK KOTJUCK : PROCESS OF EDUCATIONAL SUPERVISION IN PHATTHARAYAN WITTAYA SCHOOL ; SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 9
THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SANGAUN INRAK, Ph.D.

The purpose of the research was to know 1) the process of educational supervision in Phattharayan Wittaya School, Secondary Education Service Area Office 9 2) the guidelines for the development of process of educational supervision in Phattharayan Wittaya School, Secondary Education Service Area Office 9. The sample consisted of 54 respondent and 7 interviewees. The research tool was a questionnaire about the level of process of educational supervision in Phattharayan Wittaya School, Secondary Education Service Area Office 9,. And using the semi-structured interview to find out the guidelines for the development of process of educational supervision in Phattharayan Wittaya School, Secondary Education Service Area Office 9. The statistics used for data analysis was frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The research results revealed that:

1. The process of educational supervision in Phattharayan Wittaya School, Secondary Education Service Area Office 9 in overall was at the moderate level, which can sort the arithmetic mean values in descending order as follows: 1) Planning and alternative procedures 2) Educational supervision process 3) The study of current conditions, problems, and development needs 4) Steps for creating media, tools, and developing methods and 5) evaluation and reporting of results.

2. The guidelines for the development of process of educational supervision in Phattharayan Wittaya School, Secondary Education Service Area Office 9, were: 1) There should be a meeting of all administrators and teachers to study the problems of school supervision by collecting problems and needs from the voices of students, parents, communities, and teachers to plan the operation. 2) appointing

teacher for supervision and assigning roles clearly by assigning a working group that has knowledge and ability in supervision and not having a lot of workload to perform duties and Organize a meeting to clarify various details regarding operations for everyone to know and practice in the same way to achieve the objectives. 3) Create media for a variety of supervision and in line with the current situation. 4) Complete all steps and use the supervision techniques for teachers to have various perspectives and teachers were involved in supervision 5) Directing, monitoring, and evaluate the supervision continuously and use the results to improve and develop for better results in the future.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผศ.ดร.สงวน อินทร์ักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือตรวจสอบ แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ตลอดจนรองผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์ักษ์ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ อุทัยแสน ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำและ ตรวจสอบแก้ไขการค้นคว้าอิสระนี้ และขอขอบพระคุณ รศ.ดร.มัทนา วังนอมศักดิ์ ที่ได้คำปรึกษา ด้านการเรียน ตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร และคณะครูโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 9 ที่ได้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเพื่อนนักศึกษา สาขาบริหารการศึกษารุ่น 35/1 และนายมานะ นามวัย ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัยด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง พ่อแม่ ญาติทุกคนที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจอย่างมาก จนนำมาซึ่งความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

จุฬารักษ์ โคตรจักร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	13
ความหมายการนิเทศการศึกษา.....	14
ความหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน.....	15
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน.....	18
ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน.....	21

หลักการของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน	22
ปัญหาการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน.....	24
กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน	31
แนวทางการดำเนินงานกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	43
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต9. 60 งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง.....	66
งานวิจัยในประเทศ.....	66
งานวิจัยต่างประเทศ.....	76
สรุป.....	77
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	78
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	78
ระเบียบวิธีวิจัย.....	79
แผนแบบการวิจัย.....	79
ประชากร.....	79
กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล	81
ตัวแปรที่ศึกษา.....	81
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	87
สรุป.....	88
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	89

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9	91
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณ วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9	102
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
สรุปผลการวิจัย.....	106
การอภิปรายผล	107
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	116
ข้อเสนอแนะทั่วไป	116
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	117
รายการอ้างอิง	118
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก แบบรายงานผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	126
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลอง เครื่องมือวิจัยหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หนังสือขอเชิญเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย	136
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	144
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่องานวิจัย.....	146
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง	154
ประวัติผู้เขียน.....	156

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ขอบเขตการวิจัย	11
ตารางที่ 2 ข้อมูลแสดงจำนวนห้องเรียนและนักเรียนปีการศึกษา 2561	61
ตารางที่ 3 ข้อมูลแสดงจำนวนบุคลากรโรงเรียนภัทรญาณวิทยาปีการศึกษา 2561.....	62
ตารางที่ 4 ร้อยละของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา ในระดับ 3 ขึ้นไประดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561	63
ตารางที่ 5 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี การศึกษา 2561	63
ตารางที่ 6 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปี การศึกษา 2561	64
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนผู้บริหารและครูในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 9.....	80
ตารางที่ 8 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	90
ตารางที่ 9 แสดงมัชฌิมเลขคณิต สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดย ภาพรวม	92
ตารางที่ 10 แสดงมัชฌิมเลขคณิต สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา... 93	93
ตารางที่ 11 แสดงมัชฌิมเลขคณิต สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก	95
ตารางที่ 12 แสดงมัชฌิมเลขคณิต สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ	97
ตารางที่ 13 แสดงมัชฌิมเลขคณิต สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียน ขั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา.....	98

ตารางที่ 14 แสดงมัชฌิมเลขคณิต สอนเป็ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ
การศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ..... 100

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	10
แผนภูมิที่ 2 กระบวนการนิเทศการศึกษา.....	34
แผนภูมิที่ 3 กระบวนการนิเทศการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ..	37
แผนภูมิที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ในสภาวะที่สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า เทคโนโลยี การท่องเที่ยว ฯลฯ ประเทศต่างๆ กำลังเร่งพัฒนานวัตกรรม และนำมาเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันประเทศไทยได้ประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ความขัดแย้งของคนภายในประเทศ, คุณภาพแรงงานที่มีปัญหาขาดองค์ความรู้ ทักษะการทำงาน, คุณภาพการศึกษาไทยที่ต่ำ การบริหารจัดการของภาครัฐ เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยเห็นความสำคัญในการพัฒนาบ้านเมือง ให้มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคน คุณภาพการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยจึงได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) ซึ่งเป็นการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อม และวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง¹

สิ่งหนึ่งที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นคง นั่นคือ การศึกษา เพราะการศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เกิดการเจริญเติบโตในด้านต่างๆ อาทิเช่น การค้า การลงทุน เศรษฐกิจ นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาให้เทียบเท่านานาประเทศ ดังนั้นระบบการศึกษาไทยจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใหม่ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยและสังคมโลก ซึ่งครูถือว่าเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฉะนั้นครูจะต้องได้รับการอบรม พัฒนา ฝึกฝน ให้มีกระบวนการสอน เทคนิคการสอนแบบใหม่ มีการปรับเปลี่ยนการสอนแบบเดิมที่เน้นการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่มั่นคง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) ได้มีกำหนดยุทธศาสตร์ ให้พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ โดยกำหนดกลยุทธ์ เช่น 1)

¹ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, "แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พุทธศักราช 2560 - 2564)," (2559). 10-11.

ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดย พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการพัฒนาเนื้อหาสาระที่ทันสมัยในทุกระดับ/ประเภท การศึกษา เพื่อการผลิต สื่อการเรียนการสอน ตำราเรียนที่มีคุณภาพ รวมทั้งตำราเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และจัดกิจกรรมเสริมทักษะพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย 2) ยุทธศาสตร์ที่ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การวัดและประเมินผล การศึกษาทุกระดับ/ประเภท การศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เป็นต้น และมีการยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษามีคุณภาพ และประสิทธิภาพ โดยกำหนดกลยุทธ์ เช่น 1) วางแผนการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ ในการจัดการศึกษาทุกระดับ /ประเภทการศึกษา 2) สร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจให้กับครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 3) พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ² เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา หรือ ครู ต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใหม่ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยและ สังคมโลก ซึ่งครูถือว่าเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ฉะนั้นครูจะต้องได้รับการอบรม พัฒนา ฝึกฝน ให้มีกระบวนการสอน เทคนิคการสอนแบบใหม่ มีการปรับเปลี่ยนการสอนแบบเดิมที่เน้นการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่มั่นคง และพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ)(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ)(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) พุทธศักราช 2553 กำหนดให้สถานศึกษาต้อง ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน โดยตัวบ่งชี้ที่กำหนดจะมีการนิเทศภายในเป็น กิจกรรมหลักกิจกรรมหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพ³ ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง

² เรื่องเดียวกัน., 10-11.

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)," (14 สิงหาคม 2542). 17.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษาก็ต้องพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปด้วย ครูต้องมีการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานของครูให้ได้ผลดีนั้น ต้องดำเนินการให้ประสานสอดคล้องทั้ง 3 ระบบ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ซึ่งกระบวนการทั้ง 3 เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการนิเทศการศึกษา แต่เนื่องจากศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา ประกอบศึกษานิเทศก์จากภายนอกไม่สามารถรู้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง ให้ครูพัฒนาความสามารถของตนเอง และจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนหลายแห่ง มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้ เป็นอย่างดี รวมทั้งเข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการของโรงเรียน รู้จัดเด่น จุดด้อยได้ดีดีกว่า ดังนั้น ระบบการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมคือ การนิเทศการศึกษาภายใน ที่เป็นการร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียน นิตยา ทองไทย ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาในโรงเรียนยังสามารถช่วยกระตุ้นและนำทางความคิดใหม่ๆ ให้เกิดกับครูภายในโรงเรียนพร้อมกับการสร้างสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกัน และเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตรงตามมาตรฐานกลางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ลูกค้ำ ว่าสถานศึกษาที่ได้รับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ กระบวนการนิเทศการศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพที่จะยกมาตรฐานของโรงเรียนต่างๆที่ยังไม่เข้ามาตรฐาน โดยมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลคุณภาพของโรงเรียนป้อนกลับมาเพื่อรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ร่วมกันสนับสนุนและพัฒนาโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้กลางของผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการของการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนต่างๆใช้เป็นแนวทางในการบริหารการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ส่วนโรงเรียนใดสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงกว่ามาตรฐานกลาง หรือโรงเรียนใดเห็นว่าน่าจะเพิ่มเติมมาตรฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ก็สามารถจะทำได้และในการที่จะให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่ประสงค์ การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจึงเป็นอีกกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา⁴

⁴ นิตยา ทองไทย, "การดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542). 3-4.

การนิเทศการศึกษาในโรงเรียนถือเป็นกระบวนการที่พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นการปรับปรุงให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการทำงานให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดเอาไว้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข⁵

โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนสอนหรือการทำงานของครูนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษา ต้องมีส่วนสำคัญในการดำเนินงานนี้ คือ ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ เป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้อำนวยการสถานศึกษา กับครู ดังนั้น การนิเทศภายในจึงเป็นเทคนิคหนึ่งของการบริหารงานในโรงเรียน ที่ผู้บริหารต้องให้การปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามนโยบายการจัดการศึกษา⁶ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจะต้องตระหนักเห็นความสำคัญของปัญหา ตลอดจนเห็นความสำคัญของกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนและสนับสนุน ปรับปรุง พัฒนาระบบนิเทศการศึกษาในโรงเรียน อันได้แก่ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา การวางแผน และกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา และประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้นการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้ได้รับการนิเทศ และบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องเห็นความสำคัญของกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน และต้องมีความรู้ในด้านการนิเทศการศึกษา ต้องมีการกำหนดกระบวนการนิเทศอย่างชัดเจน และมีแบบแผน มีขั้นตอน มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ ระเบียบ และมีหลายแนวทางในการพัฒนา ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)," 3.

⁶ ชัญญาภัค ราพวรรณ, "สมรรถนะของผู้นิเทศการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประจำบ้าน สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร" (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551). 2.

ปัญหาการวิจัย

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน จะมีผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยเหลือครูเพื่อให้อาจารย์สอนดีขึ้น ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาทุกคนจะต้องตระหนักในความสำเร็จในการเรียนรู้ และทำความเข้าใจงานที่เป็นภารกิจทางการนิเทศการศึกษาภายในว่าต้องทำอะไรบ้าง ควรมีเจตคติที่ดี และสนับสนุนให้มีการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ตลอดจนติดตามประเมินผลทั้งระบบ ทำให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาบุคลากร พัฒนางานโรงเรียน มีแรงจูงใจในการทำงาน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู ครูต้องตระหนักทั้งคุณค่าความสำคัญของตนเอง สามารถคิด ลงมือทำเองและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มุ่งพัฒนาวิชาชีพครูไปถึงถึงจุดมุ่งหมาย⁷ ดังนั้น กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนจึงต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ได้รับการนิเทศ และผู้นิเทศ เพราะอาจมีความเห็นที่ไม่ตรงกัน และอาจเกิดทัศนคติในทางลบว่าการนิเทศคือการจ้องจับผิด จึงทำให้เกิดปัญหา และเพื่อลดความขัดแย้งนี้ผู้บริหารบางท่านจึงลดความสำคัญของกระบวนการนิเทศการศึกษาการศึกษาในโรงเรียนจนทำให้ไม่มีการนิเทศเกิดขึ้น ซึ่งจากการสำรวจพบว่า ยังมีอีกหลายโรงเรียนเกิดปัญหาในการนิเทศในโรงเรียน เช่น

เก็จกนก เอื้อวงศ์ ได้กล่าวถึงว่า สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาในระยะยาวและเกิดขึ้นในสถานศึกษาส่วนใหญ่ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาด้านบุคลากรการนิเทศ คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องและครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิเทศและขาดทักษะการนิเทศ, ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสนใจการบริหารงานวิชาการและขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ ตลอดจนผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศในสถานศึกษา

2. สภาพปัญหาด้านการดำเนินการนิเทศคือการดำเนินการไม่ครบทุกขั้นตอนและการดำเนินการยังขาดความต่อเนื่องดังนี้

- 2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมในการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งยังขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการนิเทศ

- 2.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ปัญหาในด้านการปฏิบัติการนิเทศนั้นส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามแผน ครูไม่ปฏิบัติตามกำหนดการหรือปฏิทินการดำเนินงานที่ตั้งไว้เนื่องจากครูผู้นิเทศมีภารกิจที่ได้รับมอบหมายมาก

⁷ สมาน ศรีเครือ, "การนิเทศงานเพื่อพัฒนาบุคลากร " (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550). 3.

2.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศ ปัญหาที่สถานศึกษาไม่ค่อยได้ดำเนินการ คือ การประเมินผลการนิเทศ โดยสถานศึกษาขาดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการนิเทศทำให้ การประเมินผลไม่สามารถดำเนินได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศ ส่งผลให้ไม่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนากระบวนการนิเทศในสถานศึกษา และการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

3. สภาพปัญหาจากสภาพแวดล้อมภายนอกเช่น ขาดบุคลากร ขาดการส่งเสริมจากบุคคล หรือ หน่วยงานภายนอก⁸

วนิช บุคดี กล่าวว่ สภาพปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเนินยาง ประชาสามัคคี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีปัญหาด้านการประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียนมีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการปฏิบัติการนิเทศ ตามลำดับ⁹

พัชรินทร์ ช่วยศิริ ได้กล่าวถึง สภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี ดังต่อไปนี้คือ การขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการนิเทศที่ถูกต้อง จึงไม่สามารถทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ และ ภายในกลุ่มมีความแตกต่างทางความคิด¹⁰

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าหลายโรงเรียนต่างมีปัญหาในเรื่องการดำเนินงานการนิเทศ ภายในสถานศึกษา ซึ่งปัญหาในการนิเทศที่กล่าวมาสามารถแบ่ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร การดำเนินงานนิเทศ และ สภาพแวดล้อม เมื่อเกิดปัญหาเหล่านี้จะส่งผลในเรื่องของการพัฒนา การเรียนการสอนของครู ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้เรียนและคุณภาพ การจัดการศึกษารวมถึงกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จังหวัดนครปฐม ก็พบปัญหา คือ ยังขาดบุคลากรมาทำงาน ในด้านนี้โดยตรง บุคลากรยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน กล่าวคือ ไม่สามารถดำเนินการนิเทศ การศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือ อาจดำเนินการแต่ไม่ครบทุกขั้นตอน เอกสารที่

⁸ เก้จกนก เอื้อวงศ์, **การนิเทศในสถานศึกษา**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>.

⁹ วนิช บุคดี, **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการนิเทศ ภายใน**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://data.bks.ac.th/bks_webdata.

¹⁰ พัชรินทร์ ช่วยศิริ, "การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี" (สารานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554). 114-117.

เป็นหลักฐานการดำเนินงานตามขั้นตอนยังไม่ปรากฏ ขั้นตอนต่างๆในการดำเนินงานนิเทศการศึกษา ภายในยังไม่ชัดเจน บุคลากรหลายคนยังไม่เข้าใจในอำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศในโรงเรียน ตลอดจนสื่อและเครื่องมือในการนิเทศก็ยังไม่หลากหลาย ด้วยปัจจัยต่างๆเหล่านี้ ทำให้กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาขาดความสม่ำเสมอ ดังที่แผนพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา ประจำปีการศึกษา 2559 – 2563 ได้กล่าวถึงจุดอ่อนในด้านยุทธศาสตร์ ว่าขาดการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ด้านโครงสร้างองค์การบริหารงานก็มีการนิเทศติดตามงานไม่สม่ำเสมอ และด้านรูปแบบการนำองค์การ ยังมีจุดอ่อนคือ ระบบการนิเทศ การติดตามผลการปฏิบัติงาน¹¹

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักว่าควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เพื่อศึกษาระดับกระบวนการนิเทศในโรงเรียนว่าอยู่ในระดับใด กระบวนการนิเทศขั้นตอนใดเกิดปัญหาและควรปรับปรุง และนำผลมาหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ผลการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ และพัฒนาการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาศักยภาพครู ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และประสบความสำเร็จในการบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

ข้อคำถามการวิจัย

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 อยู่ในระดับใด

¹¹ โรงเรียนภัทรญาณวิทยา, "แผนพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา ประจำปีการศึกษา 2559 – 2563," (2559), 9-10.

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีพหุแนวทาง

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีการดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยประกอบด้วย ปัจจัยต่างๆรวมกัน อย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สามารถส่งผลกระทบต่อกันได้ ถือเป็นงานดำเนินการในลักษณะองค์กรเชิงระบบ Fred C. Lunenburg and Allan V ได้กล่าวถึง วิธีเชิงระบบ ว่าเป็นความสัมพันธ์กันทั้งหมดของส่วนต่างๆของระบบซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้และต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ภายในและภายนอกสถานศึกษาเช่น สภาพทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ในขณะเดียวกัน ธรรมชาติของระบบจะต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนา การบริหารงานให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น¹² ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการบริหารงานที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) คือ ทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร และการดำเนินงานในกระบวนการ (Process) มี 3 ประการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อนำไปสู่ผลผลิต (Outputs) สรุปคือคุณภาพทางการศึกษา ทำให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และบุคลากรมีคุณภาพ อันได้แก่ ครูและบุคลากร

¹² Fred C. Lunenburg and Allan V. Ornstetein, **Education Administration: Concepts and Practices** (CA: Wadsworth Publishing, 2012). 31-33.

มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ และพึงพอใจในการทำงาน¹³ ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดและต้องอาศัยกระบวนการ (Process) หากผลผลิตที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหานั้นเกิดจากองค์ประกอบใดของระบบมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร ข้อมูลย้อนกลับ(Feedback) จะช่วยให้ทราบถึงประเภทของปัญหา จุดที่ต้องได้รับการพัฒนาแก้ไข หรือปรับปรุงได้มากขึ้น และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ในด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา มีผู้เสนอแนวทางไว้หลายแนวทาง ได้แก่ Harris ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ไว้ 6 ขั้น ดังต่อไปนี้ 1) การประเมินสภาพการทำงาน 2) การจัดลำดับความสำคัญของงาน 3) ออกแบบวิธีการทำงาน 4) จัดทรัพยากร 5) ประสานงาน 6) การอำนวยความสะดวก¹⁴ สงัด อุทรานันท์ ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยมีขั้นตอนทำงานพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันแต่เพิ่มขึ้นตอนมาบางขั้นตอน เพราะผู้บริหารบางท่านยังไม่เข้าใจการนิเทศ และเห็นว่าการเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะทำให้ผู้รับการนิเทศรวมทั้งผู้ให้การนิเทศมีกำลังใจในปฏิบัติงาน จึงมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การวางแผนการนิเทศ 2) ให้ความรู้ก่อนการดำเนินงานนิเทศ 3) การดำเนินการก่อนการปฏิบัติการนิเทศ 4) การสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ 5) การประเมินผลการนิเทศ¹⁵

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างมือที่ใช้ในการนิเทศ และกำหนดกระบวนการนิเทศการศึกษา 5 ขั้น คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ 4) ปฏิบัติการนิเทศการศึกษา 5) ประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ¹⁶ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการนิเทศของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา

¹³ กระทรวงศึกษาธิการ, "ประกาศกระทรวง เรื่อง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2559," (11 ตุลาคม พ.ศ. 2559).4.

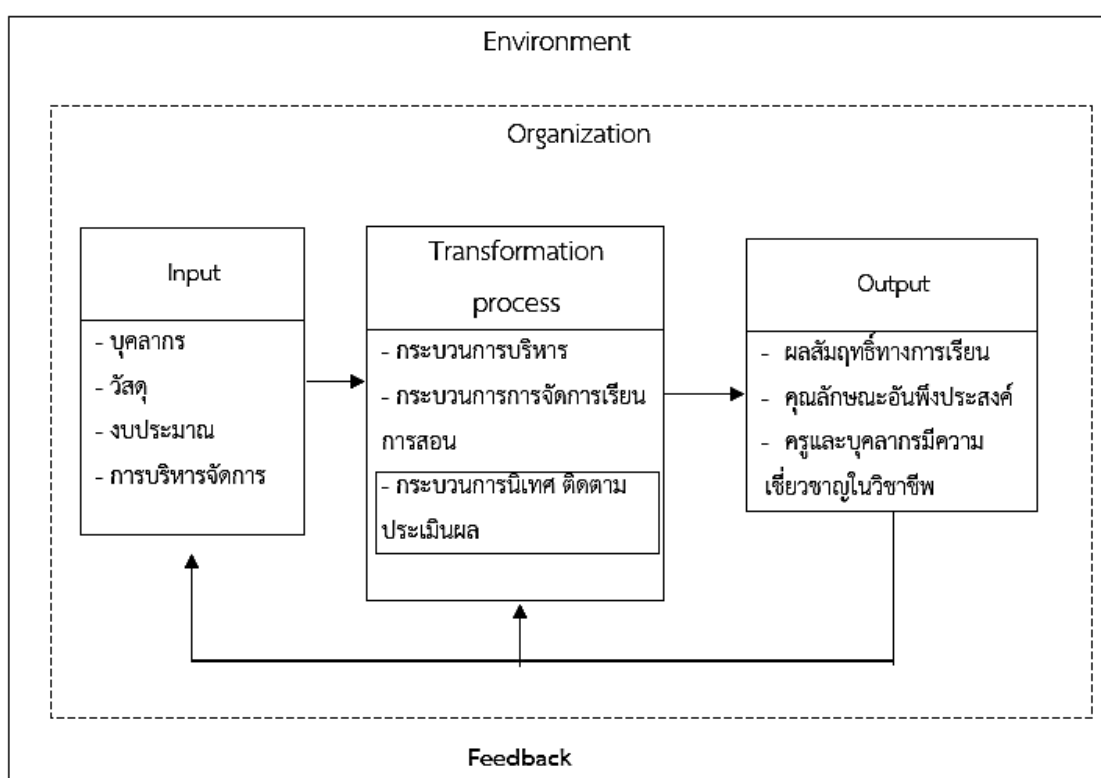
¹⁴ Ben M.Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 3rd Ed (Englewood Cliffs N.J. : prentice-Hall, 1985). 10-12.

¹⁵ สงัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา: **หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 84-88.

¹⁶ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **หน่วยศึกษานิเทศก์, การพัฒนาการนิเทศการศึกษา : การนิเทศ 100%** (กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2541). 7.

2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) การสร้างเครื่องมือนิเทศเพิ่มเติม 4) ปฏิบัติการนิเทศ ทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม 5) สรุปรายงานผลการนิเทศ¹⁷

จะเห็นได้ว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการ (process) ที่มีการกำหนดแบบแผนภายใต้ทรัพยากร (input) และสภาพแวดล้อมหรือบริบทสภาพแวดล้อม (Environment) แต่ละโรงเรียน โดยการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศ สามารถสร้างสื่อการนิเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา (output) ดังแผนภูมิภาพที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan V. Ornstein. **Education Administration: Concepts and Practices**, (CA: Wadsworth Publishing, 2012).31-33.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนแบบคณะชั้น (กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551), 8.

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนแบบคณะชั้น (กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551). 8.

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรที่ยังขาดความรู้ด้านการนิเทศ, ด้านการดำเนินงานนิเทศ ที่ยังไม่เป็นระบบ หรือยังไม่ครบทุกขั้นตอน และ ด้านสภาพแวดล้อม ที่ยังขาดปัจจัยด้านงบประมาณ และบุคลากรที่เกื้อหนุน ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างมือที่ใช้ในการนิเทศ และได้กำหนดกระบวนการนิเทศการศึกษา 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 2) ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการปฏิบัติ 4) ด้านการปฏิบัติการณ์เทศการศึกษา 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผล¹⁸

กระบวนการนิเทศการศึกษา
1.การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
2.การวางแผนและการกำหนดทางเลือก
3.การสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการปฏิบัติ
4.การปฏิบัติการณ์เทศการศึกษา
5.การประเมินผลและรายงานผล

ตารางที่ 1 ขอบเขตการวิจัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนแบบคณะชั้น (กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551), 8

¹⁸ เรื่องเดียวกัน., 8.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามขอบเขตของคำศัพท์เฉพาะต่างๆที่นำมาใช้ศึกษาดังนี้

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน หมายถึง ขั้นตอนหรือการดำเนินงานนิเทศการศึกษาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานซึ่งผู้บริหาร และบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินงาน ในการส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ปรึกษาหารือ เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ คือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ขั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ขั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ขั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

โรงเรียนภัทรญาณวิทยา หมายถึงสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่ที่ตำบล วัดแค อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎี วรรณกรรม แนวคิดของนักการศึกษานักวิชาการ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
 - 1.1 ความหมายการนิเทศการศึกษา
 - 1.2 ความหมายการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
 - 1.4 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
 - 1.5 หลักการของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
 - 1.6 ปัญหาการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
 - 1.7 กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
 - 1.8 แนวทางการดำเนินงานกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน 5 ขั้นตอน
- ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
 3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาถือเป็นกระบวนการที่พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นการฝึกฝนและปรับปรุงให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดเอาไว้ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และบรรลุผลตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ

ความหมายการนิเทศการศึกษา

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2546 ได้ให้ความหมายของ “การนิเทศ” ว่า หมายถึง การชี้แจง การแสดง การจำแนกซึ่งตรงกับคำว่า supervision มาจากคำว่า Super ที่แปลว่า ดีเยี่ยม และ vision ที่แปลว่า วิสัยทัศน์ เมื่อรวมกันจะหมายถึง การมีโลกทัศน์ที่กว้างขวาง สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้อย่างดี หรือสามารถแปลได้ว่า การตรวจตรา ดูแล การนิเทศ¹⁹ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้หลายแนวคิด ดังนี้

กลิคแมน (Glickman) ให้ความคิดเกี่ยวกับการนิเทศว่าเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับงานและหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักการ การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู และผลการเรียน²⁰

แฮริส (Harris) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาคือ การดำเนินงานหรือการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอน²¹

สังต์ อุทรานันท์ ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการทำงานร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน²²

วิลไรต์น์ บุญสวัสดิ์ กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการกระตุ้นให้การทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยผ่านตัวกลางหรือบุคคลอื่น เช่น ครู ผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อีกต่อหนึ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน²³

¹⁹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2546 (กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ จำกัด, 2546), 558.

²⁰ Carl D. Glickman, *Developmental Supervision : Alternative Practice for Helping Teachers Improve Instruction* (Washington D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development, 1981), 6.

²¹ Ben M.Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 3rd Ed (Englewood Cliffs N.J. : prentice - Hall, 1985), 17.

²² สังต์ อุทรานันท์, *การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 7.

²³ วิลไรต์น์ บุญสวัสดิ์, *หลักการนิเทศการศึกษา* (กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระบุว่า การนิเทศการจัดการศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนา เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ทุกคนเกิดความพึงพอใจ²⁴

สำนักงานการศึกษานอกระบบ จังหวัดชัยนาท ให้ความหมายของ การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทางวิชาการที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งที่จะพัฒนาครูเป็นหลัก เนื่องจากปรัชญาของการนิเทศการศึกษามีความเชื่อว่าครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษา ครูเป็นผู้นำกระบวนการและองค์ประกอบอื่นมาใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และกระตุ้นครู เพื่อป้องกันความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน การแก้ไขปรับปรุงคุณภาพ การจัดกิจกรรมการศึกษา การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ และการส่งเสริมให้มีการริเริ่มทดลองใหม่ ๆ ด้านการศึกษา²⁵

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการร่วมมือของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานของบุคลากรใน พัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยวิธีการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ให้ทุกคนเกิดความพึงพอใจเพื่อพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด ส่งผลให้คุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดี

ความหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย การนิเทศภายนอกโรงเรียน และการนิเทศในโรงเรียน โดยจุดกำเนิดของคำว่า “การนิเทศภายในสถานศึกษา” ได้เริ่มขึ้นเนื่องจากการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาต่างๆ โดยศึกษานิเทศก์ภายนอกนั้นเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจาก

²⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **คู่มือปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตาม ประเมินผล**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://psdg-obec.nma6.go.th/288>.

²⁵ สำนักงานการศึกษานอกระบบ, **คู่มือการนิเทศภายในของสถานศึกษา**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก chainat.nfe.go.th/UserFiles/File/formnited/1chainat.doc.

ไม่สามารถติดตามให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอได้ประกอบกับในช่วงระยะหลัง บุคลากรในสถานศึกษา ต่างๆมีความรู้สูงขึ้นจึงเห็นสมควรให้บุคลากรภายในสถานศึกษาต่างๆดำเนินการนิเทศกันเอง เป็นการแบ่งเบาภาระของศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอก และเป็นการเร่งการพัฒนาคุณภาพบุคลากร ประจำการให้เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น²⁶

ดังนั้นการนิเทศในโรงเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถ ปฏิบัติการนิเทศการศึกษาได้ มีเทคนิคในการบริหาร เพื่อให้ครูมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ และพัฒนาคุณภาพของตนเอง ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจึงเป็นเทคนิคหนึ่งของการบริหารงาน ในโรงเรียน ที่ผู้บริหารต้องให้การปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนไว้หลายแนวคิด ดังนี้

แฮร์ริส (Harris) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน คือ สิ่งที่บุคลากรในโรงเรียน กระทำกับ บุคคลหรือสิ่งของเพื่อจุดมุ่งหมายในการรักษา หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของ โรงเรียนให้เป็นไป ตามแนวทางที่จะส่งอิทธิพลให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักการสอนนั้นดีขึ้นมุ่งเกิด ประโยชน์ต่อผู้เรียน²⁷

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้สรุปว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศที่ดำเนินการภายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวด โดยความร่วมมือ กับคณะครูภายในโรงเรียนร่วมมือกันปรึกษาหารือเพื่อทำกิจกรรมรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนปรับปรุงการเรียนการสอน ทางโรงเรียนอาจเชิญวิทยากรและศึกษานิเทศก์ร่วมมือด้วย²⁸

²⁶ อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล, **การจัดการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://panchalee.wordpress.com>.

²⁷ Ben M.Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd Ed (Englewood Cliffs N.J. : Englewood Cliffs N.J. , 1985), 8.

²⁸ หน่วยศึกษานิเทศ, **แนวทางงานวิชาการภายในโรงเรียนตามโครงการ** (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา, 2532), 5.

วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การทำงานของผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้²⁹

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือและพัฒนาผู้สอนในการปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลเพื่อให้เกิดความงอกงามในชีวิต³⁰

คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารการศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนา คุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้น เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานในขอบเขตที่ตนเองรับผิดชอบประสบความสำเร็จเป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับระเบียบ วิธีการดำเนินงานที่กำหนดไว้ การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นยุทธวิธีที่ผู้เกี่ยวข้องควรหาแนวทาง ดำเนินการให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ³¹

นันทิยา เทียนวรรณ และ ผ.ศ. ดร. จุไรรัตน์ สุตรุ่ง ได้กล่าวว่า นิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนช่วยส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลของผู้เรียน³²

คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ ได้ให้นิยามของการนิเทศภายในโรงเรียน ว่าหมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

²⁹ วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, **หลักการนิเทศการศึกษา** (กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), 62.

³⁰ หน่วยศึกษานิเทศ, **ชุดอบรมศึกษานิเทศก์การนิเทศการศึกษา** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา 2540), 4.

³¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11, "คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน " (1 สิงหาคม 2555), 3.

³² นันทิยา เทียนวรรณ และ จุไรรัตน์ สุตรุ่ง, "การศึกษากการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินี," **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา** 10, 4 (2558): 28-29.

ตามภารกิจหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการสร้างเสริม พัฒนาการของนักเรียน ทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ³³

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้นิยามว่า การนิเทศภายใน หมายถึงการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะ เพื่อแก้ไขปรับปรุง พัฒนาการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ ที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร³⁴

จากการศึกษาความหมาย การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน สามารถสรุปได้ว่า การนิเทศ การศึกษาในโรงเรียน หมายถึง การทำงานที่ผู้บริหาร และบุคลากรภายในโรงเรียน ร่วมมือกัน ในการส่งเสริม แนะนำ ชี้นำ ปรึกษาหารือ เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีความสามารถ มีการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ต่อคุณภาพของผู้เรียน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา เพื่อมุ่ง ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของผู้เรียน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการนิเทศสถานศึกษา เพื่อเป็นเสมือนทิศทางให้โรงเรียนและผู้ปฏิบัติดำเนินไปตามทิศทางนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

สัจจ อูทรานันท์ ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศ มี 4 จุดมุ่งหมาย ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาคน 2) เพื่อพัฒนางาน 3) เพื่อสร้างการประชาสัมพันธ์ 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

การที่กล่าวว่าการนิเทศการศึกษาได้มุ่ง “พัฒนาคน” ก็คือ นิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการ ทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ประการที่ 2 เนื่องจากการนิเทศการศึกษาได้มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียนซึ่ง เป็นผลผลิตจากการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุผลนี้การนิเทศที่จัดขึ้น จึงมีจุดหมายที่จะ “พัฒนางาน” ซึ่งได้แก่การสอนให้ดีขึ้นนั่นเอง สำหรับการ “สร้าง

³³ โรงเรียนวัดเสด็จ, คู่มือ การนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://school.esanpt1.go.th/nites/intra-nites/intra-handout.pdf>.

³⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. หน่วยศึกษานิเทศก์, "แนวทางการนิเทศ บูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ ห้องเรียนเป็นพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน," (เอกสาร 2/2562), 6.

การประชาสัมพันธ์” นั้นจะเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน ผลัดเปลี่ยนกัน เป็นผู้นำและผู้ตาม ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือคอยจับผิด และ ประการสุดท้าย คือ “การสร้างขวัญและกำลังใจ” ถือเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่จะทำให้บุคคล มีความตั้งใจทำงาน ทั้งนี้เพราะว่าขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้ทำการสร้างขวัญและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว การนิเทศการศึกษาที่ย่อม ประสบผลสำเร็จได้ยาก³⁵

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในความรับผิดชอบ ของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อแก้ปัญหาให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารครูและบุคลากรในโรงเรียน ในสังกัด ในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด³⁶

พรรณภา มหาวิชา กล่าวว่า การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะ พัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนางานด้านหลักสูตร งานการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้ตีมี ประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนและมาตรฐานการศึกษา³⁷

คู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียนวัดเสด็จ สรุปว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาใน โรงเรียน ว่ามีดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป
 - 1.1 เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษาเพื่อมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้
 - 1.2 เพื่อพัฒนาความสามารถของครู

³⁵ สัจด์ อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 6-7.

³⁶ หน่วยศึกษานิเทศ, ชุดอบรมศึกษานิเทศก์ การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครู สภา 2540), 4.

³⁷ พรรณภา มหาวิชา, "กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร " (ดุชนิพนธ์ปริญาปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), 21.

1.3 เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุง
วิธีการเรียนรู้

1.4 เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ

เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมการทำงาน ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 เพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและในกลุ่มสาระการเรียนรู้
ที่ได้รับมอบหมาย

2.3 เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ
การบูรณาการ เน้นทักษะกระบวนการคิด ฯลฯ

2.4 เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ / วิธีการเรียนรู้ของครู

2.5 เพื่อให้มีกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.6 เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

2.7 เพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และปรับปรุงกระบวนการวัดและ
ประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น³⁸

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สรุปว่า จุดมุ่งหมาย
ของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า เป็นการมุ่งพัฒนาคน พัฒนางาน มีการประสานความสัมพันธ์
การทำงานร่วมกัน มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพดี³⁹

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ พัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน และคุณภาพทางการศึกษา และมีจุดประสงค์อื่นๆดังต่อไปนี้

1. พัฒนาบุคลากร อันได้แก่ ผู้บริหาร และครู ให้มีความรู้ในเรื่องของการนิเทศ และมีความรู้
ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ตลอดจนพัฒนาบุคลิกภาพของครู เกิดเป็นความเจริญ
งอกงามทางวิชาชีพ

³⁸ โรงเรียนวัดเสด็จ, คู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียนวัดเสด็จ, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม
2559, เข้าถึงได้จาก <http://school.esanpt1.go.th/nites/intra-nites/intra-handout.pdf>.

³⁹ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, "แนวทางการนิเทศ
ภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน," (เอกสาร 9/2562, 2562), 10.

2. พัฒนางาน เป็นการพัฒนาระบบการนิเทศ กระบวนการบริหารจัดการศึกษาพัฒนางาน ด้านหลักสูตร งานการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ตลอดจนพัฒนาสื่อการเรียนและ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้ดี และมีประสิทธิภาพ

3. พัฒนาสัมพันธภาพ การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการร่วมมือของบุคคลในโรงเรียน มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่กัน ดังนั้นจึงเกิดเป็นสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

การศึกษาปัจจุบันพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาการเรียนการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ เทคนิคการสอนให้สอดคล้องไปด้วย **พรรณภา มหาวิชา** กล่าวว่า ความจำเป็นในการนิเทศศึกษานั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความรู้สาขาต่างๆ และ เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว บุคลากรทางการศึกษาจึง จำเป็นต้องปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้น การรักษาควบคุมมาตรฐานการศึกษาของประเทศ⁴⁰ ซึ่งการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ถือว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาการสอนของครูใน โรงเรียน จึงมีความจำเป็นที่ดำเนินการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนขึ้น

สังต์ อุทรานันท์ ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เหตุผลคือ

1. ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการการนิเทศ ของโรงเรียนต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง

2. สภาพปัญหาและความต้องการแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์จาก ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนได้อย่างแท้จริง การตอบสนองความต้องการ จึงเป็นเรื่องยากในสภาพปัจจุบัน บุคลากรโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถเพียงพอบางคนมี ความชำนาญเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะได้ใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด⁴¹

⁴⁰ พรรณภา มหาวิชา, "กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร " (ดุชนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), 16.

⁴¹ สังต์ อุทรานันท์, **การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 2.

วิลไรต์น บัญญัติ ได้กล่าวว่า การนิเทศเป็นการนำเอาความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกสู่ภายในโรงเรียน ให้ครูเกิดการพัฒนาการทำงานของตนเอง แต่การนิเทศภายนอก ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของโรงเรียนได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระบบหรือวิธีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน⁴²

คู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียนวัดเสด็จ ได้สรุปว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีความจำเป็นคือ

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน
2. ปริมาณศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและสถานศึกษา
3. บุคลากรภายในสถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิด ปัญหามากที่สุด

4. บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเอง และสามารถปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง⁴³

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ครูจะต้องมีการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพการศึกษา และสิ่งสนับสนุนให้การเรียนการสอนการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา แต่เนื่องจากศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา ประกอบศึกษานิเทศก์จากภายนอกไม่สามารถรู้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุน ปรับปรุง ให้ครูพัฒนาความสามารถของตนเอง และจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนบางแห่ง มีบุคลากรส่วนหนึ่งที่ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้ เป็นอย่างดี รวมทั้งเข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการของโรงเรียน รู้จุดเด่น จุดด้อยได้ดีกว่า ดังนั้น การนิเทศการศึกษาในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาครูและบุคลากร

หลักการของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษา นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้เพื่อดำเนินงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการแล้ว จำเป็นต้องมีหลักการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นแนวทาง

⁴² วิลไรต์น บัญญัติ, หลักการนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), 72.

⁴³ โรงเรียนวัดเสด็จ, คู่มือ การนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://school.esanpt1.go.th/nites/intra-nites/intra-handout.pdf>.

ในการปฏิบัติให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนิน โดยนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

กรองทอง จิรเดชากุล ได้แบ่งหลักการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการนิเทศ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ/จำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน⁴⁴

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 9 ได้ยึดหลักสำคัญของการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องถือว่ากรนิเทศการสอนเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง สำหรับการดำเนินการนิเทศการสอนนั้นผู้บริหารอาจจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนก็ได้

2. การนิเทศการสอนจะสำเร็จลงได้จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งการนิเทศการสอนจะไม่มีโอกาสพบกับความสำเร็จได้เลย

3. จะต้องตระหนักถึงความเข้าใจว่า การนิเทศการสอนภายในโรงเรียนนั้นเป็นการทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การนิเทศการสอนไม่ใช่เป็นการบังคับ ชูเชิง หรือคอยจับผิดประการใด

4. บุคลากรภายในโรงเรียนจะต้องมีการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ในสภาพความเป็นจริงแล้วไม่มีใครที่จะมีความเชี่ยวชาญทุกๆด้าน ดังนั้นน่าจะได้แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงานเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ ทักษะ ความสามารถสูงขึ้น

5. การนิเทศการสอนจะต้องเกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแก้ปัญหาหรือสนองนโยบายหรือความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้น

⁴⁴ กรองทอง จิรเดชากุล, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: ธารอักษร, 2550), 5.

การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารโรงเรียนจะมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู ดังนั้นจึงถือว่าการสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารโรงเรียนจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ผลของการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนด้วย⁴⁵

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน จะยึดหลักการทำงานที่อาศัยการร่วมมือ ร่วมใจ ความตั้งใจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียนในการนิเทศการศึกษา อย่างเป็นระบบ และขั้นตอนที่ชัดเจนในกระบวนการนิเทศ ที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริง โดยมุ่งเน้นปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเองตามหลักประชาธิปไตยสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ความคิดและเจตนาที่ดีต่อกัน เมื่อเกิดความพึงพอใจในการทำงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการรวม ทั้งสามารถพัฒนาคุณผู้เรียนได้ดีด้วย

ปัญหาการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

อัมพรกัญญ บัวครอง ได้ศึกษาข้อมูลจากแบบประเมินตนเอง SAR ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต2 พบว่า สถานศึกษายังขาดการวางแผน ขาดสื่อเครื่องมือในการนิเทศ ขาดความมั่นใจในการนิเทศ ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน ขาดการต่อเนื่องในการดำเนินงาน ผู้นิเทศยังไม่เข้าใจเรื่องระบบการนิเทศสำหรับผู้บริหารและครู และการทำงานร่วมกันยังไม่มีระบบ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาของการนิเทศ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร พบว่า

1.1. ผู้บริหาร ครู และผู้นิเทศยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่จะนิเทศการศึกษา ตลอดจนยังไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศมากพอ ครู และผู้บริหารมีภาระหน้าที่มากมาย จึงทำให้ไม่สนใจเรื่องการนิเทศเท่าที่ควร หรืออาจมีการนิเทศแต่ไม่สม่ำเสมอ เมื่อเป็นเช่นนั้นทำให้การนิเทศสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ เป็นเพียงการนิเทศเพื่อประเมิน ไม่ใช่การนิเทศเพื่อพัฒนา

1.2. สัมพันธ์ระหว่างบุคคลยังไม่ดีเท่าที่ควร ผู้รับการนิเทศหลายท่านยังไม่เปิดใจยอมรับข้อคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เกิดความหลากหลายทางความคิด รวมถึงผู้ได้รับการนิเทศบางท่าน มี

⁴⁵ กลุ่มนิเทศติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาเขต9, "คู่มือการนิเทศการสอนด้วยวิธีการสังเกตการสอน " (2558), 6.

ทัศนคติในทางที่ลบต่อการนิเทศ ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นิเทศ กับ ผู้ได้รับการนิเทศเป็นไปในทางลบ เมื่อเป็นเช่นที่กล่าวมานี้ จะส่งผลให้การนิเทศไม่มีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพบว่า สถานศึกษาบางแห่งยังขาดการวางแผนการนิเทศ หรือไม่ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด พร้อมทั้งไม่มีการประเมินผลการนิเทศ เมื่อเป็นเช่นนั้น ทำให้การดำเนินไม่ครบทุกขั้นตอน การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงไม่มีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก กล่าวคือ ขาดสิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานนิเทศการศึกษาประสบความสำเร็จ เช่น ขาดบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้ผู้บริหาร หรือบุคลากรภายในโรงเรียน, ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการนิเทศภายในสถานศึกษา ขาดสื่อหรือเครื่องมือการนิเทศ⁴⁶

พัชรินทร์ ช่วยศิริ ได้กล่าวถึง สภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี ดังต่อไปนี้

1. ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง

การวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครู โดยตรง มีสาระสำคัญสามารถสรุปได้ดังนี้ จากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี พบว่าการขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการนิเทศที่ถูกต้อง จึงไม่สามารถทำให้การนิเทศ บรรลุวัตถุประสงค์ได้ดังคำกล่าวของครูท่านหนึ่งว่า “ถ้าเป็นครูนิเทศกันเอง บางอย่างเราก็แนะนำ เขาไม่ได้ยังเป็นวิชาที่เราไม่ได้สอนเราก็ไม่รู้ลึกเท่าคนที่เขาสอน ก็ไม่รู้จะช่วยยังไง” ซึ่งสอดคล้อง กับคำพูดของครูท่านหนึ่งที่ระบุถึงวิธีการนิเทศของครูนิเทศกันเองกับฝ่ายบริหารเป็นผู้นิเทศว่า “ถ้าเป็นรองๆ มานิเทศท่านก็จะมานั่งดูเราสอน พอดูเสร็จก็จะแนะนำได้แต่เราดูกันเอง บางทีก็ไม่ได้ดูนาน แล้วก็มาประเมินเอกสารเอา” ผู้บริหารและครู ร้อยละ 55 ของผู้ตอบกล่าวตรงกันว่า ปัญหาของการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง มาจากครูมีภาระงานค่อนข้างมาก นอกจากการสอนแล้วครูแต่ละคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ การที่จะต้องไปนิเทศแบบเพื่อนนั้น บางครั้งเวลาไม่ตรงกัน เวลาในการนิเทศจริงๆ จึงน้อยมาก การให้ความช่วยเหลือกันจึงเกิดขึ้นน้อยดังคำกล่าวของ ครูท่านหนึ่งว่า “ผู้ทำหน้าที่นิเทศขาดความคล่องตัวในการนิเทศเนื่องจากภาระงานสอนและหน้าที่อื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบ”

2. ปัญหาในด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนด้านการพัฒนาทักษะการทำงาน กลุ่มมีสาระสำคัญสามารถสรุปได้ดังนี้ จากการสัมภาษณ์ครู

⁴⁶ อัมพรกัญญ์ บัวครอง, "การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต2" (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), 9.

และผู้บริหาร ร้อยละ 60 ของผู้ตอบ กล่าวว่า ปัญหาในการทำงานกลุ่มคือภายในกลุ่มมีความแตกต่างกันทางความคิด จนบางครั้งมี หลายแนวมากจนเกินไป จนหาจุดร่วมไม่ได้ ทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปได้ไม่ราบรื่น งานจึงเสร็จล่าช้า ดังคำกล่าวของครุฑท่านหนึ่งว่า “แต่ละคนก็จะมีความคิดเป็นของตนเอง ถ้าไม่มีใครยอมใคร งานก็เดินต่อไปไม่ได้งานก็เสร็จช้า” ดังคำกล่าวของครุฑท่านหนึ่งที่แสดงให้เห็นสิ่งที่เกิดจากการคิด ไม่ตรงกันว่า “พอไม่เห็นด้วยเขาก็ไม่ค่อยอยากทำในสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย หรือทำแบบไม่จริงจัง” ครุฑบางท่านมีความเห็นตรงกันว่า การที่ครูไม่สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้เนื่องจากครู แต่ละคนมีภาระงานมากทั้งภาระงานสอนและภาระงานอื่นนอกจากการสอน ทำให้เวลาในการจะทำงานเป็นกลุ่มไม่ตรงกัน จึงทำให้การรวมกลุ่มกันทำงานได้น้อย ดังคำกล่าวของครุฑท่านหนึ่งว่า “กรณีที่ต้องส่งงานอย่างเร่งด่วน ครูต้องแบ่งงานกันไปทำ เพราะบางอย่างถ้าจะรอมานั่งทำด้วยกันมันก็จะเสร็จไม่ทัน” ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดของครุฑท่านหนึ่งว่า “งานบางอย่างต้องทำร่วมกันจึงจะเสร็จ งานบางอย่างนั่งทำเป็นกลุ่มอาจจะเสร็จล่าช้าอย่างงานสรุปผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนก็จะต่างคน ต่างรับผิดชอบวิชาหรือห้องที่ตนสอน แล้วค่อยเอามารวมกันทีหลัง”

3. ปัญหาในด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ การวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ มีสาระสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้ จากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหาร ร้อยละ 55 ของผู้ตอบ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการพัฒนาทางวิชาชีพครูยังขาดความหลากหลาย เนื่องจากโครงการที่จัดให้เป็นโครงการเดิมและมักจะซ้อนกันทุกปี และบางกิจกรรมไม่เหมาะสมและไม่ตรงกับความต้องการของครู ดังคำกล่าวของครุฑท่านหนึ่งว่า “ทุกปีก็จะมีแต่โครงการเดิม ๆ บางทีไม่ได้ตรงกับความต้องการของครูเลย” ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดของครุฑอีกท่านที่เห็นว่ากิจกรรมในการพัฒนาทางวิชาชีพครูยังมีน้อย ซึ่งกล่าวว่า “กิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพน้อย บุคลากรจึงไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ” ครุฑบางท่านกล่าวเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการพัฒนาทางวิชาชีพ คือ ครูยังขาดประสบการณ์บางด้าน เช่น การเขียนผลงานเชิงวิชาการ ในกรณีที่ครูทำผลงานวิชาการ ค.ศ.3 และ ยังขาดบุคคลที่คอยเป็นที่ปรึกษา “ครูยังขาดประสบการณ์และยังขาดที่ปรึกษาในการทำผลงาน วิชาการ”⁴⁷

เก็จกนก เอื้อวงศ์ ได้กล่าวถึงว่า สภาพปัญหาการนิเทศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาด้านบุคลากรการนิเทศ

⁴⁷ พัชรินทร์ ช่วยศิริ, "การศึกษาคำดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี" (สารานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554), 110-117.

1.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องและครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิเทศและขาดทักษะการนิเทศ งานวิจัยส่วนใหญ่ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกัน ปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือการที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอาจรวมถึงแต่ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ และครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ขาดทักษะในการนิเทศ หากพิจารณาถึงหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หรือหลักสูตรการพัฒนา บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ก็พบว่า ไม่มีหลักสูตรเพื่อพัฒนาในเรื่องการนิเทศ การศึกษาโดยตรงเนื้อหาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาจะบรรจุอยู่ในบางรายวิชาหรือสอดแทรกในบางรายวิชาในการศึกษา ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท แต่ไม่ได้เป็นรายวิชาหรือสาระที่เน้นให้ความสำคัญมากนัก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญการบริหารงานวิชาการและขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ การนิเทศการศึกษาถือเป็นงานสำคัญงานหนึ่งในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการจะต้องพัฒนาและ ใช้กระบวนการนิเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนของครู ดังนั้น ในการพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษานั้น ผู้มี บทบาทสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหาร อาจกล่าวได้ว่า การนิเทศในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ปัจจัยหลักคือ ผู้บริหารนั่นเอง อย่างไรก็ตาม จากข้อค้นพบจากงานวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาให้ความสำคัญวิชาการน้อย เนื่องจากงานวิชาการไม่ได้ทำให้สถานศึกษาเป็นที่รู้จักได้อย่างรวดเร็วเหมือนกับการเน้นกิจกรรม เช่น กีฬา ดนตรี เป็นต้น การจะมุ่งพัฒนางานวิชาการให้เกิดความตื่นตัวเพื่อสร้างชื่อเสียงให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ และเป็นที่ยอมรับได้ค่อนข้างยาก ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับงานวิชาการน้อยเกินไป

1.3 ผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศในสถานศึกษา เนื่องจากงานบริหารและงานนิเทศมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก หากไม่ศึกษาและเข้าใจอย่างชัดเจนว่า ลักษณะงานทั้ง 2 ประเภทมีจุดร่วมที่เหมือนกันและมีความ แตกต่างกันอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนอาจมีความสับสน บางคนมีความเข้าใจว่า การนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องของ ศึกษานิเทศก์เป็นผู้เทศจากภายนอกสถานศึกษาเท่านั้น และไม่ให้ความสำคัญ ของการนิเทศการศึกษา ปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ การที่ผู้บริหารใช้การบริหารจัดการโดยเน้นการกำกับติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ โดยขาดกระบวนการนิเทศให้ความช่วยเหลือแนะนำ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะในยุคของการปฏิรูปการศึกษา

งานวิจัยของเก็จกนก เอื้อวงศ์พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษา คือ การที่ผู้บริหารนำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาเร็วใช้การบริหารแบบชำนาน

เพื่อจะทำให้บรรลุตามเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยขาดการนิเทศให้ ความรู้แนะนำ ช่วยเหลือและสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของครู ซึ่งแสดงว่า ผู้บริหารไม่ได้ใช้ การนิเทศในการบุคลากรของสถานศึกษา ในประเด็นนี้เอง แกรนซ์ชูลแมน และซัลลิแวน ได้ทำ การวิจัยและได้ข้อค้นพบที่ใกล้เคียงกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนไม่มีเวลาที่จะทำหน้าที่นิเทศ อย่างสม่ำเสมอ การนิเทศในสถานศึกษาดำเนินการแค่เป็นพิธีการเท่านั้นและมีลักษณะเป็น การประเมินมากกว่าการพัฒนา เนื่องจากระบบการศึกษาที่มีอำนาจมาจากส่วนกลางมุ่งให้ ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบ ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยเปลี่ยนจาก การนิเทศการเรียนการสอนมาเป็นกำกับ ติดตาม ดังนั้นผู้บริหารจึงมุ่งการบริหารโดยกำกับ ติดตาม การทำงานของครูเพื่อมุ่งหวังให้เกิดผลสำเร็จของการดำเนินงาน

1.4 ครูผู้รับการนิเทศมีทัศนคติในทางลบต่อการนิเทศ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและ ขาดการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงคุณ ครูยังมีทัศนคติต่อการนิเทศในลักษณะของ การจับผิด ตรวจจับข้อบกพร่อง ซึ่งทัศนคตินั้นอาจจะมีมาจากสาเหตุหลายข้อ เช่น ผู้นิเทศขาดทักษะ ในการนิเทศ สัมพันธภาพระหว่างผู้นิเทศกับครูไม่ดี ขาดความเป็นกัลยาณมิตร หรือครูขาด ความพร้อมในการรับการนิเทศ เนื่องจากภาระงานมาก ครูมีบุคลิกภาพที่ปกป้องตนเอง ไม่ยอมรับ การเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นวัฒนธรรมการทำงานเชิงคุณภาพในสถานศึกษาหลายแห่งไม่ได้รับ การเสริมสร้างให้เกิดขึ้น ครูจำนวนหนึ่งที่ไม่ให้ความสำคัญกับการทำงานโดยมุ่งเน้นคุณภาพการเรียน การสอนที่จะส่งผลต่อผู้เรียน ดังเช่น ปัญหาการทำผลงานทางวิชาการเพื่อรับการประเมินวิทยฐานะ ของครู พบว่า ผลงานทางวิชาการของครูจำนวนมากไม่ได้เป็น ผลงานการปฏิบัติการสอนจริงในชั้น เรียน ครูบางคนใช้เวลามากในการสร้างเอกสารเพื่อขอรับการประเมินวิทยฐานะโดยไม่ได้ ลงปฏิบัติ อย่างจริงจัง ทำให้การพัฒนาคุณภาพไม่ลงถึงตัวผู้เรียน ลักษณะที่ เป็นเช่นนี้อาจพิจารณาได้ 2 มุมมอง คือ ประการแรก การที่ครูไม่ให้ความสำคัญกับการทำงานให้เกิดคุณภาพอย่างแท้จริง ทำให้ครูไม่ตระหนักในการพัฒนาตนเองและไม่ให้ความสนใจที่จะรับการนิเทศเพื่อการพัฒนาแต่หาก จะพิจารณาอีกมุมมองหนึ่งก็จะพบว่า เป็นสภาพที่เป็นปัญหา ซึ่งผู้บริหารหรือผู้นิเทศต้องหามาตรการ เพื่อการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

2. สภาพปัญหาด้านการดำเนินการนิเทศ

จากการศึกษางานวิจัยในเรื่องการนิเทศในสถานศึกษา ได้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าการ ดำเนินการนิเทศมีการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ แต่สภาพปัญหาคือการดำเนินการไม่ครบทุกชั้น ตอนและการดำเนินการยังขาดความต่อเนื่อง

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมในการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งยังขาด บุคลากรที่รับผิดชอบ ด้านการนิเทศ รวมทั้งผู้รับผิดชอบงานนิเทศหรือคณะกรรมการการนิเทศ

ในสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการนิเทศ นอกจากนั้น สถานศึกษายังขาด การศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ทำให้การวางแผนการนิเทศไม่สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นของบุคลากรอย่างแท้จริง ด้วยปัญหานี้จึงทำให้การนิเทศในสถานศึกษาไม่มี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะไม่สามารถดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาครูได้ ตามความจำเป็นหรือความต้องการของครู นอกจากนั้นยังอาจส่งผลให้การนิเทศไม่ได้รับความร่วมมือ อย่างเต็มที่จากครูในสถานศึกษา

2.2 ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศ ปัญหาในด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศนั้น ส่วนใหญ่มีปัญหา เกี่ยวกับ การดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามแผน ครูไม่ปฏิบัติตามกำหนดการหรือปฏิทิน การดำเนินงานที่ตั้งไว้เนื่องจากครู ผู้นิเทศมีภารกิจ ที่ได้รับมอบหมายมาก โดยเฉพาะสถานศึกษา ขนาดเล็กซึ่งมีครูจำนวนน้อย หากผู้บริหารไม่ให้ความสนใจ และพัฒนารูปแบบ การนิเทศที่เหมาะสม กับ สถานศึกษาขนาดเล็กแล้ว โอกาสที่ครูจะได้รับการนิเทศในสถานศึกษาจึงมีความเป็นไปได้ยาก นอกจากนั้น สถานศึกษาบางแห่งขาดความพร้อมในด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการนิเทศ เช่น โทรศัพท์ เทป วิดุกกล้อง ถ่ายภาพ หรือการผลิตสื่อเอกสารที่ใช้ในการนิเทศ รวมทั้งนวัตกรรม การนิเทศต่างๆ ที่เป็นองค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ

2.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศ ปัญหาที่สถานศึกษาไม่ค่อยได้ดำเนินการ คือ การประเมินผลการนิเทศ โดยสถานศึกษาขาดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการนิเทศทำให้ การประเมินผลไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศ ส่งผลให้ไม่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ ประโยชน์เพื่อการพัฒนากระบวนการนิเทศในสถานศึกษา และการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

3. สภาพปัญหาจากสภาพแวดล้อมภายนอก

3.1 ขาดการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาจาก หน่วยงานภายนอกแม้แนวคิดในปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับการนิเทศในสถานศึกษา เพราะเห็นว่าการนิเทศเป็นแนวทางการพัฒนาที่น่าจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เนื่องจากเป็น การพัฒนา ณ หน่วยปฏิบัติ ดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาเองซึ่งจะช่วยให้การพัฒนา สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น และสภาพบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งมากที่สุด แต่กระนั้นก็ ตามสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมในการพัฒนาที่แตกต่างกัน บางแห่งอาจมีบุคลากรที่สามารถ ร่วมกันพัฒนาระบบและดำเนินการในระบบนิเทศการศึกษาได้ด้วยตนเอง แต่ก็จะมีสถานศึกษาอีก จำนวนมากทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ที่ขาดความพร้อม และต้องการการส่งเสริมสนับสนุน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในสภาพปัจจุบันยังขาดการให้การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้ดำเนินการนิเทศอย่างจริงจังและเป็นระบบ ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เข้ามานิเทศ

เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินการโครงการต่างๆ ไม่ได้เข้าปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อนิเทศช่วยเหลือและพัฒนาครูตามภารกิจ การปฏิบัติการณ์ิเทศจึงไม่เกิดผลอย่างจริงจังในการพัฒนา

3.2 ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษาในวงกว้างมีไม่มาก ทำให้องค์ความรู้และนวัตกรรมทางการนิเทศไม่ได้รับการเผยแพร่และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้มักสถานศึกษาๆ ทั่วไปจึงไม่มีโอกาสได้เรียนรู้และนำนวัตกรรมการนิเทศมาประยุกต์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนขาดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศาสตร์และองค์ความรู้ และประสบการณ์ความสำเร็จในการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศในสถานศึกษาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลาที่นานพอสมควร สถานศึกษาบางแห่งยังขาดองค์ความรู้และเทคนิควิธีการที่จะพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จนอกจากนั้น การที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญ ของการนิเทศ การขาดการสนับสนุนส่งเสริมด้านการนิเทศการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ยิ่งส่งผลให้สภาพปัญหาการนิเทศในสถานศึกษา ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง⁴⁸

วนิช บุคดี กล่าวว่า สภาพปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีปัญหาด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนมีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการปฏิบัติการณ์ิเทศ ตามลำดับ⁴⁹

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ผลการดำเนินงาน นิเทศภายในของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรกล่าวคือการดำเนินงาน นิเทศภายในสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนน้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์สาเหตุพบว่า มีสาเหตุมาจากหลายประการเช่นครูไม่สามารถจัดการเรียน การสอนได้เต็มศักยภาพได้เพราะสาเหตุจาก ครูมีจำนวนไม่ครบชั้นเรียนและการมีภาระงาน ที่ล้นมือของครูอีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ยัง ขาดการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการจัด การศึกษาดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นพบว่าครู และผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่ผลักดันการนิเทศ ภายในสถานศึกษาให้บรรลุผลสถานศึกษาจัด กิจกรรมการนิเทศไม่สอดคล้องกับ

⁴⁸ เก็จกนก เอื้อวงศ์, การนิเทศในสถานศึกษา, เข้าถึงเมื่อวันที่ เข้าถึงได้จาก เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>.

⁴⁹ วนิช บุคดี, การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน, เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://data.bks.ac.th/bks_webdata.

สภาพ ปัญหาปัจจุบันของสถานศึกษาและอาจไม่ได้ เกิดจากความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษาตลอดจนทั้งการนิเทศภายในสถานศึกษา ยังขาดการนิเทศแบบจริงจังและต่อเนื่อง เป็นต้น⁵⁰

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาของการนิเทศ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร พบว่า

1.1 ผู้บริหาร ครู และผู้นิเทศยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่จะนิเทศการศึกษา ตลอดจนยังไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศมากพอ ครู และผู้บริหารมีภาระหน้าที่มากมาย จึงทำให้ไม่สนใจเรื่องการนิเทศเท่าที่ควร หรืออาจมีการนิเทศแต่ไม่สม่ำเสมอ เมื่อเป็นเช่นนั้นทำให้การนิเทศสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ เป็นเพียงการนิเทศเพื่อประเมิน ไม่ใช่การนิเทศเพื่อพัฒนา

1.2 สัมพันธระหว่างบุคคลยังไม่ดีเท่าที่ควร ผู้รับการนิเทศหลายท่านยังไม่เปิดใจยอมรับข้อคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เกิดความหลากหลายทางความคิด รวมถึงผู้ได้รับการนิเทศบางท่านมีทัศนคติในทางที่ลบต่อการนิเทศ ทำให้สัมพันธภาพระหว่างผู้นิเทศ กับ ผู้ได้รับการนิเทศเป็นไปในทางลบ เมื่อเป็นเช่นที่กล่าวมานี้ จะส่งผลให้การนิเทศไม่มีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพบว่า สถานศึกษาบางแห่งยังขาดการวางแผนการนิเทศ หรือไม่ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด พร้อมทั้งไม่มีการประเมินผลการนิเทศ เมื่อเป็นเช่นนั้นทำให้การดำเนินไม่ครบทุกขั้นตอน การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงไม่มีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก กล่าวคือ ขาดสิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานนิเทศการศึกษาประสบความสำเร็จ เช่น ขาดบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้ผู้บริหาร หรือบุคลากรภายในโรงเรียน, ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการนิเทศภายในสถานศึกษา ขาดสื่อหรือเครื่องมือการนิเทศ

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพได้นั้น สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่เป็นการนำเอาหลักทฤษฎีและแนวคิดต่างๆสู่การปฏิบัติ คือ กระบวนการนิเทศ ซึ่งถือว่าการดำเนินงานหรือการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อมุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์ หรือ จุดมุ่งหมายที่สถานศึกษาตั้งเอาไว้

⁵⁰ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, "รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน," (2557), 75-78.

เนื่องจากการกระบวนกรนิเทศ ถือเป็นเทคนิคในการทำงาน ดังนั้น กระบวนกรทำงานของแต่ละสถานศึกษา ย่อมแตกต่างกันออกไป⁵¹นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงกระบวนกรนิเทศแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

แฮริส (Harris) แบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การประเมินสภาพการทำงานปัจจุบัน เป็นการศึกษาสภาพการทำงานในปัจจุบันเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง สามารถทำได้ดังนี้
 - 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติ หรือความสัมพันธ์ของสถานการณ์ต่างๆ
 - 1.2 การสังเกตสิ่งต่างๆรอบตัว
 - 1.3 การตรวจสอบ
 - 1.4 การวัดผลการทำงาน
 - 1.5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน
2. การจัดลำดับความสำคัญ เป็นการกำหนดความสำคัญของงาน โดยดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย 2) กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ 3) กำหนดทางเลือก และ 4) จัดลำดับความสำคัญของงาน
3. การออกแบบวิธีการทำงาน เป็นกระบวนกรในการวางแผนการทำงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยดำเนินการ ดังนี้
 - 3.1 จัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ
 - 3.2 การนำทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ
 - 3.3 เตรียมการต่างๆ ให้พร้อมใน การปฏิบัติงาน
 - 3.4 จัดระบบการทำงาน
 - 3.5 การกำหนดแผนในการทำงาน
4. การจัดสรรทรัพยากร เป็นการกำหนดทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน โดยดำเนินการ ดังนี้
 - 4.1 กำหนดทรัพยากรตามความต้องการของหน่วยงานต่างๆ
 - 4.2 จัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงาน ต่างๆ
 - 4.3 กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะ
 - 4.4 มอบหมายบุคลากรให้ปฏิบัติงาน

⁵¹ สงัด อุทรานันท์, การนิเทศ การศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 80.

5. การประสานงาน เป็นกระบวนการประสานการใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และประสานแผนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยดำเนินการ ดังนี้

- 5.2 ประสานการทำงานของฝ่ายต่างๆ
- 5.3 สร้างความสามัคคีพร้อมเพรียงในการทำงาน
- 5.4 ปรับการทำงานส่วนต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ
- 5.5 ประสานแผนโดย กำหนดเวลาการทำงานแต่ละช่วงให้ชัดเจน⁵²

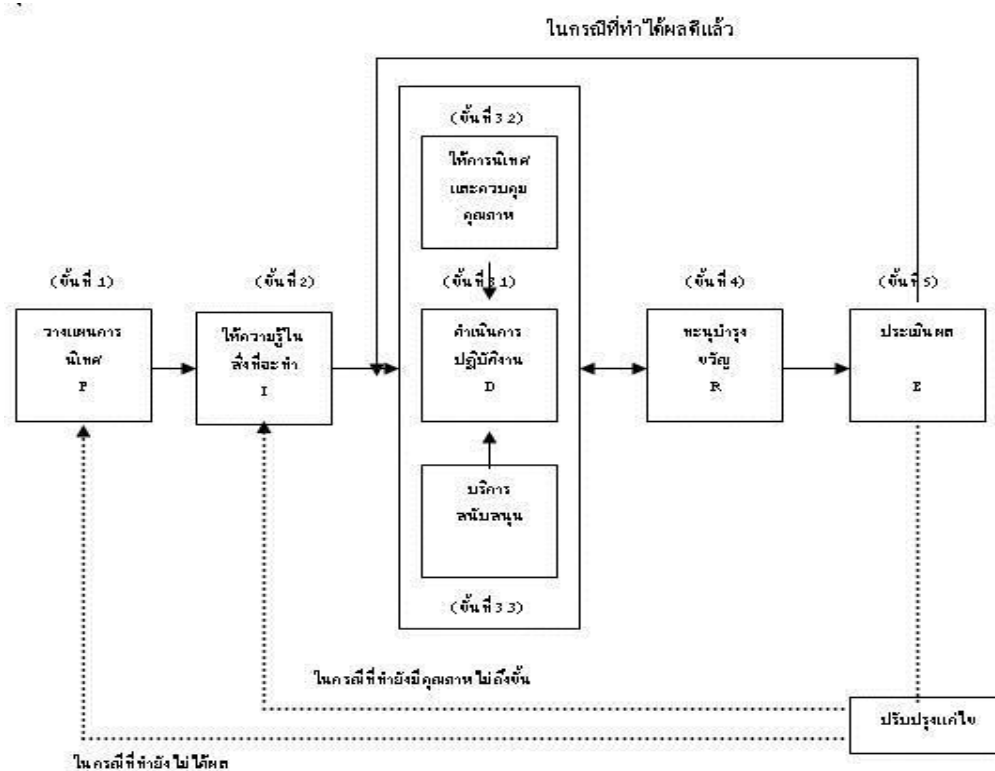
สังต์ อุทรานันท์ ได้พัฒนากระบวนการการนิเทศการศึกษา จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในประเทศ และจากการวิจัยจากต่างประเทศ ที่พบว่า การให้แรงเสริมกำลังใจ มีส่วนทำให้การนิเทศประสบความสำเร็จสูงกว่าไม่มีการนิเทศ หากจะพิจารณาจากสภาพสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความผูกพันสูงกว่าสังคมตะวันตก ก็ย่อมต้องการแรงเสริม กำลังใจการทำงานเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงเห็นว่าการเสริมสร้างกำลังใจในการทำงานของผู้บริหารจะทำให้การนิเทศรวมทั้งผู้ให้การนิเทศมีกำลังใจในการทำงาน จึงได้จัดให้มีการเสริมแรง หรือสร้างกำลังใจ เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการการนิเทศการศึกษาสำหรับสังคมไทย

ขั้นตอนการนิเทศที่ **สังต์ อุทรานันท์** ที่เรียกว่า PIDRE ได้กล่าวว่ามีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนการนิเทศ Planning – P
2. การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน Informing – I
3. ลงมือปฏิบัติ Doing – D
4. สร้างเสริมกำลังใจ Reinforcing – R
5. การประเมินผลการนิเทศ Evaluating – E

กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ สามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังแผนภูมิภาพที่ 2

⁵² Ben M. Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd Ed (Englewood Cliffs N.J. : prentice-Hall, 1985), 13-15.

ภาพ กระบวนการนิเทศการศึกษา

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการนิเทศการศึกษา

ที่มา : สจต อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2529), 89.

จากรูปแบบกระบวนการนิเทศข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการนิเทศจะประสบผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องกัน ดังนี้คือ

1. วางแผนการนิเทศ Planning – P เป็นขั้นที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา และความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

2. การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน Informing – I เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการว่า จะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพขั้นนี้จำเป็นทุกครั้งสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และก็มีคามจำเป็นสำหรับงาน

นิเทศที่ยังไม่ได้ผล หรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

3. การปฏิบัติงาน Doing – D ประกอบด้วยการปฏิบัติงานใน 3 ลักษณะ คือ

3.1 การปฏิบัติงานของผู้รับนิเทศเป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากดำเนินการในขั้นที่ 2

3.2 การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง

3.3 การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ Reinforcing-R ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กันกับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้ว

5. ประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน Evaluating-E เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจจะทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งๆใหม่อีกครั้งหนึ่งสำหรับกรณีที่ผลงาน ออกมาไม่ถึงขั้นที่พอใจ หรือดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดสำหรับกรณีการดำเนินงานเป็นไปไม่ได้ผล

ถ้าหากการประเมินผลได้พบว่าประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้หากจะได้ดำเนินการนิเทศต่อไปก็สามารถทำไปได้เลยโดยไม่ต้องให้ความรู้ในเรื่องที่ใหม่ หรือหากจะมีการเริ่มปฏิบัติงานสิ่งใดที่แปลกใหม่จากเดิม ก็จำเป็นจะต้องเริ่มตามกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องต่อไปอีก

การดำเนินการนิเทศตามวัฏจักรนี้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่งจนกว่าจะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือพัฒนาผู้รับการนิเทศให้เป็นที่ไปตามต้องการ หากบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายแล้วต้องการจะหยุดกระบวนการทำงานก็ถือว่าการนิเทศได้สิ้นสุดลงแล้ว ครั้นต้องการเริ่มนิเทศในสิ่งใหม่หรือตั้งเป้าหมายใหม่ก็ต้องดำเนินการตั้งแต่เริ่มแรกก็คือ วางแผนการทำงาน ให้ความรู้ในสิ่งที่ทำ หลังจากนั้นจึงลงมือปฏิบัติงานโดยมีการนิเทศควบคู่ไปด้วย ขณะเดียวกันผู้บริหารจะต้องสร้างขวัญและกำลังใจระหว่างการทำงานและหลังการทำงานผ่านไป แล้วในขั้น

สุดท้ายก็ทำการประเมินผล ทำในลักษณะเช่นนี้ จนกระทั่งบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ หากบรรลุผลแล้วต้องการจะหยุดก็ถือว่าการนิเทศสิ้นสุดลงแล้ว ดังนี้เป็นต้น⁵³

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ระบุว่า กระบวนการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนที่เหมาะสมกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยดังนี้

1. วางแผนการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารจะทำการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาความต้องการจำเป็นของสิ่งที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งการวางแผนถึงขั้นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

2. ให้ความรู้ในสิ่งที่จะต้องทำ เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะต้องดำเนินการว่า จะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถอย่างไรบ้าง

3. การปฏิบัติงาน ประกอบด้วยงาน 3 ลักษณะ คือ

3.1 การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้นิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้มาจากการดำเนินงานในขั้นที่ 2

3.2 การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลา และมีคุณภาพสูง

3.3 การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุนเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือใช้ต่างๆที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมแรงของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจ และบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ขั้นนี้อาจดำเนินการพร้อมๆกันขณะที่ผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงาน หรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้

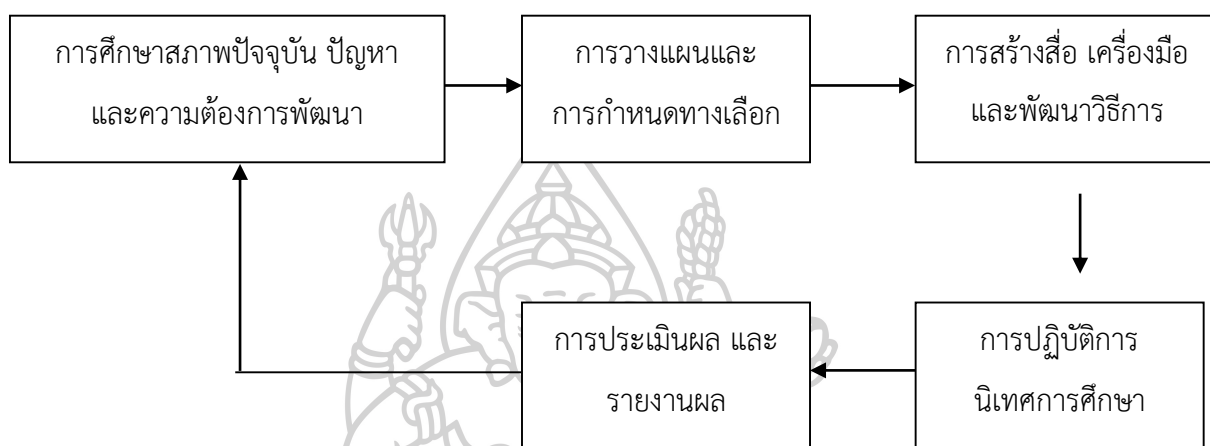
5. ประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงาน ที่ได้ดำเนินการผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศ ได้พบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล ก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการดำเนินงานปรับปรุงผลงานที่ได้ออกมา ยังมีคุณภาพไม่ถึงขั้นแก้ไข อาจจะทำให้ได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำใหม่อีกครั้งหนึ่ง สำหรับกรณีที่ผลงานออกมายังไม่ถึงขั้นที่พอใจหรือดำเนินงานไปไม่ได้ผล

ถ้าหากการประเมินผลงานและกระบวนการดำเนินงานได้พบว่า ประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้ หากจะดำเนินงานต่อไป ก็สามารถทำไปได้เลย ไม่ต้องให้ความรู้ในเรื่องที่ทำใหม่หรือหาจะมี

⁵³ สงัด อุทรานันท์, การนิเทศ การศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 86-92.

การเริ่มปฏิบัติใหม่ไปจากเดิม ก็จำเป็นต้องเริ่มตามกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องต่อไปอีก⁵⁴

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึง กระบวนการนิเทศการศึกษา ดังแผนภูมิภาพดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการนิเทศการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนา มีแนวการดำเนินการนิเทศดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลของผู้รับการนิเทศในความรับผิดชอบ
 - 1.1 ศึกษาจากการปฏิบัติจริง
 - 1.2 ศึกษาโดยเครื่องมือ เช่น แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบประเมินตนเองฯ
 - 1.3 ศึกษาจากผลดำเนินการ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การจัดทำแผนการสอน

การจัดทำธุรการห้องเรียน ผลงานครู ผลงานนักเรียน

โดยผลดำเนินการนิเทศนี้จะได้ข้อมูลรอบด้านของผู้รับการนิเทศ

2. การวางแผนกำหนดทางเลือก

เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของจุดพัฒนากับการนิเทศ

 - 2.1 จุดพัฒนาสอดคล้องกับปัญหาโดยรวมหรือเฉพาะที่
 - 2.2 เทคนิคที่ควรนำมาใช้
 - 2.3 ทรัพยากรที่มี
 - 2.4 ศักยภาพของผู้นิเทศ

⁵⁴ หน่วยศึกษานิเทศ, แนวทาง งานวิชาการภายในโรงเรียนตามโครงการ (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา, 2532), 13.

และนำความสัมพันธ์มากำหนดทางเลือก และวางแผนการนิเทศร่วมกับผู้อื่น ซึ่งผลการดำเนินงานนี้จะได้เทคนิค/วิธีการ สื่อ เครื่องมือ หรือนวัตกรรมในการนิเทศ ตลอดจนได้แผนการนิเทศ

3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ เป็นการแสวงหาสื่อ เครื่องมือที่วางแผนไว้
4. ปฏิบัติการนิเทศการศึกษา
5. การประเมินผล และรายงานผล เป็นการศึกษาการเปลี่ยน/การพัฒนาของผู้รับการนิเทศ⁵⁵

สำหรับการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน **สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ** ได้นำกระบวนการเดียวกัน มาปรับให้สอดคล้องกับการนิเทศการศึกษาภายใน โดยสรุปไว้ว่า กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกัน ช่วยเหลือกันปรับปรุงงานด้านต่างๆ เสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีคุณภาพโดยดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่ต้องดำเนินการเพื่อทราบสภาพที่แท้จริงสำหรับเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการนิเทศได้ตรงจุดซึ่งมีวิธีการศึกษาดังนี้

- 1.1 การสำรวจโดยสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สรุปข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการประชุมสัมมนาเพื่อค้นหาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการโดยเชิญผู้เกี่ยวข้องมาประชุมสัมมนาตามรายละเอียดที่ต้องการบันทึกรายละเอียดไว้

- 1.2 การศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศจากเอกสาร เช่น รายงานการพัฒนาคุณภาพ

- 1.3 การศึกษาเพื่อประมวลปัญหาและความต้องการนิเทศการพัฒนาการเรียนการสอน

2. วางแผนและกำหนดทางเลือก เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการไปวิเคราะห์จัดเรียงอันดับความสำคัญโดยพิจารณาถึงทรัพยากรที่มีอยู่แล้วกำหนดและประเมินทางเลือกในการนิเทศ ซึ่งอาจเลือกใช้กิจกรรมในการนิเทศ ได้แก่ การพบปะเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม การประชุมอบรม การบริการเอกสาร การพาไปศึกษาดูงาน เป็นต้น

3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกและวิธีในการนิเทศที่เลือกไว้ในขั้นที่ 2 ทั้งนี้สื่อและเครื่องมือช่วยให้การนิเทศนั้นมีระบบ มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดสามารถตรวจสอบและวิเคราะห์ผลได้

⁵⁵ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **หน่วยศึกษานิเทศก์, การพัฒนาการนิเทศการศึกษา : การนิเทศ 100%** (กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2541), 7-8.

4. ปฏิบัติการนิเทศ โดยใช้สื่อและเครื่องมือการนิเทศต่างๆดำเนินการนิเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. ประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนิเทศซึ่งสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนของการนิเทศเพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงกระบวนการนิเทศให้ดีขึ้น การประเมินควรมีรูปแบบการประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินและต้องรายงานผลการปฏิบัติงานหลังจากกระบวนการนิเทศสิ้นสุด เพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป⁵⁶

กรรทง จิรเตชากุล ที่ได้ให้แนวทางในการดำเนินงานการนิเทศภายใน โดยใช้กลวิธี “นิเทศภายในด้วย ดวงใจห้าประการ” ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมเปิดใจ ร่วมใจ ตั้งใจ เต็มใจ และชื่นใจ

กิจกรรมที่ 1 เปิดใจ

เป็นกิจกรรมที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่มีปัญหาใดๆเพราะทุกคนเปิดใจอย่างเต็มที่ โดยการให้ข้อมูลเป็นตามความเป็นจริง ครบถ้วน และตกลงเป็นกัลยาณมิตร ยืดหยุ่นและเหมาะสม ซึ่งผู้จัดการประชุมจะต้องส่งแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาไปให้ครูในสถานศึกษาล่วงหน้า แล้วนำมารวมกันในวันที่ประชุมปฏิบัติการซึ่งเป็นการ “เปิดใจ”

กิจกรรมที่ทำได้แก่

1. สร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียน

ผู้บริหารหรือคณะกรรมการการนิเทศของสถานศึกษา เป็นผู้สร้างความตระหนักและความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศภายในโรงเรียนและเราจะร่วมมือกันอย่างไร ที่จะทำให้การนิเทศในโรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง เป็นการเปิดใจให้แก้กัน นอกจากนี้ผู้บริหารและคณะกรรมการการนิเทศของสถานศึกษาจะต้องชี้แนวทางในการปฏิบัติการนิเทศโดยภาพรวมว่าจะทำอย่างไร เป็นการ “เปิดใจ” ของผู้นิเทศ และครูต้องการให้ปฏิบัติการนิเทศอย่างไร เป็นการ “เปิดใจ” ของผู้ได้รับการนิเทศ แล้วจึงหาข้อตกลงร่วมกันว่าควรทำอย่างไรเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการดำเนินงาน เพื่อเป็นจะได้นำไปประยุกต์ในกระบวนการนิเทศต่อไป

กิจกรรมที่ 2 ร่วมใจ

เป็นการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผน และร่วมกันปรับปรุงแก้ไข ร่วมกันปฏิบัติการนิเทศและรายงานผล

กิจกรรมที่ทำได้แก่

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน., 15.

1. วิเคราะห์ความต้องการและประเมินความจำเป็นในการพัฒนา

1.1 วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา

1.1.1 ข้อมูลครู

ในการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา ดำเนินการโดยรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งให้ครูทุกคนในสถานศึกษา แล้วนำมาสรุปและเรียงลำดับความต้องการจากมากที่สุดไปถึ้นน้อยที่สุด เรื่องใดที่มีตัวเลขมาก หมายถึงครูมีความต้องการในการพัฒนาในเรื่องนั้นเป็นอันดับแรก ส่วนตัวเลขที่รองลงมาจะเป็นความต้องการเป็นดับต่อไป

1.1.2 ข้อมูลนักเรียน

ข้อมูลนักเรียนที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อความต้องการในการพัฒนานักเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอบตกซ้ำชั้น การไม่ผ่านตามผลการเรียนรู้อที่คาดหวัง เป็นต้น

1.2 ความจำเป็นในการพัฒนา

เป็นหน้าที่ของผู้บริหารและคณะกรรมการการนิเทศสถานศึกษา ที่จะต้องค้นพบจากการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น วิธีได้ข้อมูลมาได้แก่

1.2.1. การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้

1.2.2. การตรวจสอบพฤติกรรมการสอน

1.2.3. การสังเกตการสอน

1.2.4. การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน

ฯลฯ

2. วิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนา

2.1 วิเคราะห์ผลที่ได้จากข้อมูลความต้องการในการพัฒนาของครู

ซึ่งถ้าหากพบว่าครูมีจุดเด่นในเรื่องวิเคราะห์หลักสูตร จุดด้อยพบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดและการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะต้องหาสาเหตุเป็นเหตุใด เป็นต้น

2.2 กำหนดจุดที่จะต้องพัฒนา

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและประเมินความจำเป็นในการพัฒนาได้ครบถ้วนแล้ว จึงร่วมกันหาสาเหตุของความต้อต้องการและความจำเป็นแล้วจึงหาจุดที่จะพัฒนา

3. หาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา

เมื่อวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยและกำหนดจุดที่จะพัฒนาได้แล้วจึงค้นหาทางเลือกเพื่อพัฒนา โดยนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลครูมาใช้ในการวิเคราะห์ ยกตัวอย่างเช่น

ความต้องการพัฒนา : การวิจัยในชั้นเรียน

สาเหตุของความต้องการ : ไม่เข้าใจขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนที่แท้จริง และไม่เห็น
ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน

จุดที่จะพัฒนา : ฝึกปฏิบัติการวิจัย

ทางเลือกที่จะพัฒนา : ประชุมปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน, ศึกษาเอกสารการวิจัยในชั้นเรียน, ตรวจสอบผลงานวิจัย

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

ในขั้นนี้เป็นขั้นที่จะต้องนำข้อมูลมาจากข้อ 3 มาดำเนินการ ดังนี้

4.1 กำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเป็นกิจกรรมการนิเทศ
เช่น การวิจัยในชั้นเรียน

จุดประสงค์: เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนได้

- เป้าหมาย :
- ครูในโรงเรียนจำนวน 3 คน
 - ประชุมปฏิบัติการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน 2 วัน
 - ครูจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ชิ้น

กิจกรรมนิเทศ : ประชุมปฏิบัติการ , ตรวจสอบผลงานการวิจัยในชั้นเรียน

4.2 จัดทำแผนการนิเทศ เป็นการจัดทำขั้นตอนการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ สื่อเครื่องมือ
และวิธีการประเมินผล

4.3 ปฏิบัติการนิเทศตามแผนการนิเทศ วิธีการดังนี้

4.3.1 สร้างเครื่องมือนิเทศ

เช่น แบบบันทึกการศึกษาดูงานและการประชุมการนิเทศ , สรุปผลการดำเนินงานการอบรม, การสังเกตการสอน เป็นต้น

4.3.2 วางแผนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

- 1) การจัดทำปฏิทินการนิเทศ
- 2) การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการตรวจสอบกิจกรรมนิเทศว่าสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศมากน้อยเพียงใด โดยมีการประเมิน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนิน และ หลังการดำเนินงาน⁵⁷

⁵⁷ กรองทอง จิรเดชากุล, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: ชารอักษร, 2550), 11-50.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสำนักงาน กศน. จังหวัด ชัยนาท ได้ระบุถึง ขั้นตอนในการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้ แนวทาง/ขั้นตอนการนิเทศภายในสถานศึกษา

1. ผู้บริหารต้องชี้แจง และสร้างความเข้าใจกับบุคลากรภายในหน่วยงานและภาคีเครือข่ายให้เกิดความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และรับทราบปัญหาาร่วมกัน ยอมรับให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมายวิธีดำเนินงาน กศน. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เทคนิค วิธีการนิเทศ ฯลฯ

2. ผู้บริหารทำคำสั่งแต่งตั้งคณะผู้นิเทศภายในของหน่วยงานและจัดให้มีการเสริมความรู้แก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหารด้วย ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการนิเทศภายในร่วมกัน

3. คณะผู้นิเทศภายใน ดำเนินการวางแผนการนิเทศร่วมกัน โดยศึกษาข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของการนิเทศ จากผลการดำเนินงาน รายงานผลการนิเทศที่ผ่านมา รายงานการประเมินตนเอง หรืออื่น ๆ ที่เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย การระบุสภาพปัญหาความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญและกำหนดประเด็นการนิเทศ วิเคราะห์สาเหตุ แนวทางการแก้ปัญหา และจัดสรรมอบหมายงานให้บุคลากรที่เป็นคณะกรรมการนิเทศภายในได้รับผิดชอบ

4. กำหนดโครงการ/กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในแผนปฏิบัติการประจำปี

5. จัดทำแผนการนิเทศรายเดือน/รายไตรมาส/รายปี

6. จัดเตรียมสื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องมือนิเทศ

7. ปฏิบัติการนิเทศ คณะผู้นิเทศภายในและผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานร่วมกัน ร่วมกันนิเทศติดตาม ตามข้อตกลงโดยใช้ความรู้ เทคนิค วิทยาการต่าง ๆ มาดำเนินการ

8. สร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้นิเทศ โดยผู้บริหารของหน่วยงาน ซึ่งมีทั้งการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ ให้ความสนใจ และสนับสนุนการปฏิบัติงาน

9. ประเมินผลการนิเทศและพัฒนาการนิเทศต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการนิเทศคือ ผู้ปฏิบัติงานสามารถช่วยตนเองได้⁵⁸

⁵⁸ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสำนักงาน กศน. จังหวัด ชัยนาท, การนิเทศภายใน:หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน, เข้าถึงเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.eduweb-stou1.com>.

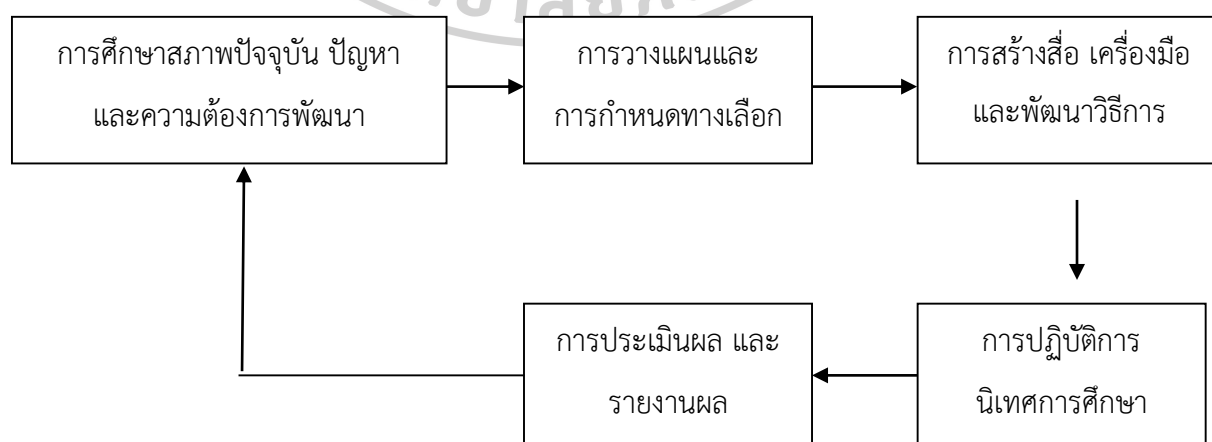
แนวทางการดำเนินงานกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเทศไทยมีการนิเทศศึกษามาช้านานตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย และได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาเรื่อยๆ อย่างไม่หยุดนิ่ง จนกระทั่งปีในพ.ศ.2524 มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2524 มีการแบ่งหน่วยงานออกเป็น 3 ส่วน ทำให้มีสัดส่วนที่รับผิดชอบชัดเจนยิ่งขึ้น

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับโครงสร้างการบริหารราชการเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้มีการรวมตัวของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ ก่อตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี

ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีความพยายามในการจัดการศึกษา มุ่งหวังให้การศึกษา เยาวชนครู และบุคลากรทางการศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจะศึกษาแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน จึงควรเริ่มต้นศึกษาตั้งแต่กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สืบมาจนแนวคิดการนิเทศการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาการนิเทศการศึกษาการในโรงเรียนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ดังแผนภูมิภาพดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนา มีแนวการดำเนินการนิเทศดังต่อไปนี้

ศึกษาข้อมูลของผู้รับการนิเทศในความรับผิดชอบ

 - 1.1 ศึกษาจากการปฏิบัติจริง
 - 1.2 ศึกษาโดยเครื่องมือ เช่น แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบประเมินตนเองฯ
 - 1.3 ศึกษาจากผลดำเนินการ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การจัดทำแผนการสอน การจัดทำธุรการห้องเรียน ผลงานครู ผลงานนักเรียน โดยผลดำเนินการนิเทศนี้จะได้อ้อมลรอบด้านของผู้รับการนิเทศ
 2. การวางแผนกำหนดทางเลือก

เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของจุดพัฒนากับการนิเทศ

 - 2.1 จุดพัฒนาสอดคล้องกับปัญหาโดยรวมหรือเฉพาะที่
 - 2.2 เทคนิคที่ควรนำมาใช้
 - 2.3 ทรัพยากรที่มี
 - 2.4 ศักยภาพของผู้นิเทศ

และนำความสัมพันธ์มากำหนดทางเลือก และวางแผนการนิเทศร่วมกับผู้อื่น ซึ่งผลการดำเนินงานนี้จะได้เทคนิค/วิธีการ สื่อ เครื่องมือ หรือนวัตกรรมในการนิเทศ ตลอดจนได้แผนการนิเทศ
 3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ เป็นการแสวงหาสื่อ เครื่องมือที่วางแผนไว้
 4. ปฏิบัติการนิเทศการศึกษา
 5. การประเมินผล และรายงานผล เป็นการศึกษการเปลี่ยน/การพัฒนาของผู้รับการนิเทศ⁵⁹
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ** ได้กล่าวถึงรูปแบบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ สามารถศึกษาได้โดยวิธีต่างๆ ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาโดยวิเคราะห์องค์ประกอบด้านปัจจัย กระบวนการ และด้านผลผลิตของการนิเทศการศึกษาหรืออาจเรียกว่าศึกษาโดยวิธีวิเคราะห์ระบบ
 - 1.2 ศึกษาโดยวิธีประเมินความต้องการ
 - 1.3 ศึกษาโดยวิธีการใช้สื่อ เครื่องมือต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ การวิจัย เป็นต้น
 - 1.4 ศึกษาโดยวิธีการประชุมสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหา

⁵⁹ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.หน่วยศึกษานิเทศก์, **การพัฒนาการนิเทศการศึกษา:การนิเทศ 100%** (กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2541), 7-8.

การหาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจะทำการ
นิเทศภายในนั้น ข้อมูลที่สำคัญ คือ การจัดสภาพการเรียนการสอนที่ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก

คือ การพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการกำหนด
วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการซึ่งรวมถึงการกำหนดทางเลือก แนวปฏิบัติรายละเอียดต่างๆ
ตลอดจนขั้นตอนในการทำงานอย่างมีระบบระเบียบที่สะดวกต่อการปฏิบัติและพิจารณาแล้วว่า
เป็นทางเลือกที่ดีและเหมาะสมที่สุด โดยมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน

2.1 ขั้นเตรียมการวางแผน คือขั้นการทำความเข้าใจ ขอบข่าย บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ
ตลอดจนศึกษาข้อมูล สภาพปัจจุบัน และนโยบายของหน่วยเหนือ

2.2 ขั้นลงมือปฏิบัติการวางแผน จัดเตรียมคณะกรรมการดำเนินการตลอดจน
จัดทำโครงการปฏิบัติงานที่กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

2.3 ขั้นประสานแผน เช่น ทบทวนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ประสานคน ประสานงาน
เวลา ทรัพยากร

2.4 ขั้นเตรียมนำแผนสู่การปฏิบัติ ดำเนินการในรูปแบบคู่มือปฏิบัติงาน รูปเล่มและ
ปฏิทินปฏิบัติงาน

3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ โดยแบ่งชนิดของสื่อดังนี้

3.1 สื่อและเครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เช่น แบบทดสอบ
แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการสอน แฟ้มทะเบียนนักเรียน

3.2 สื่อและเครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ได้แก่ สื่อและเครื่องมือเพื่อ
การป้องกัน สื่อและเครื่องมือเพื่อแก้ไข สื่อและเครื่องมือการนิเทศเพื่อก่อหรือสร้างสื่อและเครื่องมือ
การนิเทศเพื่อสร้างสรรค์ ได้แก่ นิเทศ นิทรรศการ โสตทัศนอุปกรณ์

โดยแนวทางการสร้างสื่อและเครื่องมือ ควรคำนึงถึงหลักการต่างๆ ดังนี้

1) ตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เครื่องมือใดบ้าง โดยพิจารณาจากข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหา
ความต้องการที่พบ

2) ศึกษารายละเอียดของสื่อ เครื่องมือ มีวิธีการใช้อย่างไร รวมทั้งจุดติดจุดต่อ

3) ดำเนินการสร้าง ต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ เช่น เนื้อหา วัตถุประสงค์ และรูปแบบ
การใช้งาน

4) ทดลองใช้สื่อ สื่อและเครื่องมือทุกชนิดเมื่อสร้างขึ้นทุกครั้งก่อนนำไปใช้ต้องนำไปทดลอง
กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในการปรับปรุงแก้ไข

5) ประเมินผลการใช้สื่อ เครื่องมือ เพื่อหาทางปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

4. การปฏิบัติการณ์เทศภายใน หากพิจารณาในแง่ของผู้นิเทศ ลักษณะของการนิเทศจะแบ่งเป็นดังนี้

4.1 การนิเทศทางตรง ได้แก่ การนิเทศที่ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศโดยตรงกับครูไม่ผ่านสื่อ นิเทศ วิธีนิเทศแบบนี้ ได้แก่ การสังเกตการสอน การสาธิตการสอน การให้คำปรึกษา การประชุมครู

4.2 การนิเทศทางอ้อม ได้แก่ การนิเทศที่ผ่านไปทางสื่อ นิเทศ วิธีแบบนี้ ได้แก่ การใช้วิทยุสื่อสาร การส่งเอกสารวิชาการให้ศึกษามอบหมายงานให้ทำ เป็นต้น

โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เสนอไว้ 8 วิธี ดังนี้

1) การประชุมก่อนภาคเรียนเป็นการประชุมเพื่อเตรียมการพร้อมที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมของครูและนักเรียน

3) การให้ศึกษาจากตำรา การมอบหมายให้ศึกษาเอกสารคู่มือหลักสูตร หรือวิธีการสอน

4) การให้คำปรึกษาหารือ เช่นการบอกวิธีแก้ปัญหาโดยตรง หรือ การให้ข้อคิดเป็น

5) การสาธิตการสอน เป็นการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้สาธิต

6) การพาครูไปศึกษานอกสถานที่ การพาครูไปศึกษาดูงาน

7) การสนทนาวิชาการ วิธีดำเนินการอาจใช้ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ในช่วงเวลารับประทานอาหารกลางวัน

8) การบริการเอกสารวิชาการ เช่น คู่มือการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

5. การประเมินผลและรายงานผล การประเมินผลผู้นิเทศควรเริ่มประเมินตั้งแต่เตรียมงานก่อนปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดโครงการ ส่วนการรายงานผล เป็นหลักฐานที่รวบรวมจากการประเมินเพื่อไว้ประกอบการพิจารณาวางแผนในอนาคต⁶⁰

นอกจากนั้น **ชุตินา คุณมา** ได้กล่าวถึง แนวทางการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ **สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ** ที่ได้พัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

⁶⁰ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **การนิเทศภายในโรงเรียนเอกสารชุดการนิเทศการศึกษาเล่มที่ 1** (กรุงเทพฯ สำนักงานฯ, 2529), 22-29.

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศสภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงตามตัวบ่งชี้ด้านต่างๆ ของโรงเรียนขณะนั้นปัญหา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังหรือเป้าหมาย

วิธีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาโดยวิธีประเมินความต้องการเป็นวิธีการที่จะช่วยให้การหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการได้แน่นอน ก่อนลงมือนิเทศ ซึ่งมีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1.1.1 ขั้นสำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้อง เป็นขั้นที่จัดทำแบบสำรวจและดำเนินการสำรวจ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามต้องการ

1.1.2 ขั้นตรวจสอบปัญหา คือเป็นการตรวจสอบให้แน่ชัดว่าปัญหาคืออะไร นำข้อมูลจากขั้นสำรวจมาแจกแจงรายละเอียดพร้อมทั้งเพิ่มเติมต่างๆ แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

1.1.3 ทามาตรฐานและคุณค่าโดยนำข้อมูลจากขั้นที่ 1.1.2 มาจำแนกรายละเอียด เป็นสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อหามาตรฐานและคุณภาพของสิ่งนั้น

1.1.4 ขั้นบันทึกรายการความต้องการของปัญหาตามลำดับความจำเป็นตามผลที่ได้จากขั้นที่ 1.1.3

1.2 วิธีการวิจัย การวิจัยเป็นกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้จากปัญหาที่ชัดเจนอย่างมีระบบ โดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์ แบ่งได้ 4 ประเภท คือ การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยที่ตัวแปรเกิดขึ้นอยู่ก่อนแล้ว การวิจัยเชิงพรรณนาและการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์

1.3 ศึกษาโดยใช้สื่อและเครื่องมือต่างๆ เช่น การใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพ หรือก็ใช้แบบทดสอบ

1.4 การศึกษาโดยการสัมมนา โดยค้นหาปัญหา เช่น การจัดสัมมนาครู การสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน

2. การวางแผนการนิเทศ

การวางแผน คือ การพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป็นเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งรวมถึงการกำหนดทางเลือก แนวปฏิบัติ รายละเอียด ขั้นตอนการทำงานอย่างมีระบบที่สะดวกแก่การปฏิบัติและเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ขั้นตอนการวางแผนและการกำหนดทางเลือกการนิเทศการศึกษา มี 4 ประการดังนี้

2.1 ขั้นตอนเตรียมการวางแผน การปฏิบัติดังนี้

2.1.1 ทำความเข้าใจขอบข่ายอำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศการศึกษา

2.1.2 การนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญว่ามีปัญหาใดที่ต้องการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง

2.1.3 ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติหน่วยงานต้นสังกัด

2.2 ขั้นปฏิบัติการวางแผน เป็นขั้นที่นำประเด็นปัญหาและความต้องการที่สำคัญ จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมาพิจารณาแล้วสรุปเป็นงานที่ ปฏิบัติในปีงบประมาณนั้น โดยกำหนดเป็นโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ทางเลือกรายละเอียดอื่น ในการดำเนินงาน

2.3 ขั้นประสานแผน เป็นขั้นที่นำรายละเอียดของโครงการมาพิจารณาบทบาทร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกันในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.3.1 วัตถุประสงค์และเป้าหมายว่าตอบสนองกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของส่วนรวมและสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างแท้จริงหรือไม่

2.3.2 ประสานในเรื่องงบประมาณ วัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ เมื่อรวมทุกโครงการแล้ว มีพอเพียงหรือไม่

2.3.3 ประสานคนและงาน ว่ามีโครงการหรือกิจกรรมใดสามารถปฏิบัติร่วมกันได้

2.3.4 ประสานเวลาเป็นการจัดเวลาว่างหน้าให้เหมาะสมและไม่ซ้ำซ้อนกัน

2.4 ขั้นเตรียมนำแผนไปปฏิบัติ เป็นขั้นเตรียมวางแผนที่วางไว้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้นซึ่งอาจทำได้ดังนี้

2.4.1 จัดทำแผนเป็นเล่ม

2.4.2 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานหรือกำหนดการปฏิบัติงาน

3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ

สื่อและเครื่องมือมีความสำคัญต่อการนิเทศมากเพราะจะเป็นการช่วยให้การนิเทศการศึกษา การบริหารโรงเรียน การเรียนการสอนดำเนินการไปอย่างเรียบร้อย

สื่อและเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 สื่อและเครื่องมือ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาใช้เพื่อค้นหาปริมาณและสาเหตุของปัญหาที่ขัดขวางความเจริญก้าวหน้า เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขได้ถูกต้อง เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบทดสอบ แบบประเมิน และแบบสังเกตการสอน

3.2 สื่อและเครื่องมือ สำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการใช้สื่อและเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพจะเป็นแนวคิดให้ผู้นิเทศ สร้างสื่อเครื่องมือ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

3.2.1 สื่อและเครื่องมือนิเทศ เพื่อป้องกันในกรณีที่ผู้นิเทศสังเกตเห็นสัญญาณภัยว่า ปัญหายุ่งยากกำลังก่อตัวขึ้น เช่น ครูขอย้าย ไม่สนใจในการสอน มีความคิดต่อต้านผู้บริหาร ผู้นิเทศ การศึกษาจะต้องสร้างเครื่องมือเพื่อเตรียมการป้องกัน โดยมั่นใจว่าเมื่อนำหลักการนี้ไปปฏิบัติจะ ประสบผลสำเร็จ

3.2.2 สื่อและเครื่องมือการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่ใช้ในชีวิตประจำวันงาน นิเทศการศึกษา เป็นงานพัฒนาด้านการเรียนการสอน ผู้นิเทศจำเป็นต้องใช้สื่อและเครื่องมือเพื่อให้ ผู้รับการนิเทศมองเห็นทางเลือกที่เหมาะสมกับตน ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น เอกสารเป็นสื่อและเครื่องมือที่นิยมจัดทำกันมากที่สุด เพราะเป็น วิธีการให้ข่าวสารและแนวการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว สะดวก ประหยัด ผู้รับการนิเทศทางเอกสาร จะมีเวลาศึกษาหาความเข้าใจโดยไม่ต้องรีบร้อน เอกสารแบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆ คือ เอกสาร หลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู แผนการสอน เอกสารเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ แบบเรียนสำเร็จรูป ใบงาน หนังสืออ่านประกอบ เอกสารเผยแพร่วิชาการ เอกสารเผยแพร่ข่าวความเคลื่อนไหว และวารสารนิเทศ

ชุดประกอบการสอน เมื่อผู้นิเทศการศึกษาพบว่า ผู้รับการนิเทศมีปัญหาเรื่องวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรมที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ผู้นิเทศอาจสร้างชุด ประกอบการสอนเป็นสไลด์ เทป วีดิโอเทป ประกอบให้ผู้รับการนิเทศใช้ประกอบการสอน

3.2.3 สื่อและเครื่องมือการนิเทศ เพื่อก่อหรือสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ เน้นจุดที่ เดิบโตในอนาคตการสร้างสื่อประเภทนี้ ควรยึดหลักการสำคัญ ดังนี้ ช่วยให้ครูใช้เป็นระเบียบวิธีการ สอนที่ดีเป็นประจํา ช่วยเร่งเร้าครูให้ทำงานด้วยความกระฉับกระเฉง ช่วยให้กำลังใจ ช่วยชี้ช่องทางที่ จะเติบโตได้จริง

สื่อและเครื่องมือนิเทศเพื่อก่อหรือสร้าง อาจแบ่งออกได้ดังนี้ ศูนย์วิชาการจัดตั้งศูนย์วิชาการ ของโรงเรียนเพราะศูนย์วิชาการจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเป็นแหล่งสำหรับค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ได้เพราะเป็นที่รวบรวม เอกสาร ตำรา วัสดุอุปกรณ์ที่ชี้แนวทางการสอนและสื่อต้นแบบของกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ

ชุดฝึกอบรมเป็นชุดสำเร็จรูปสำหรับฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยเอกสาร คำแนะนำ คู่มือแบบ ฝึกปฏิบัติ เทปบันทึกเสียง แผนภูมิ แผนภาพ ภาพนิ่ง เพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์

3.2.4 สื่อและเครื่องมือการนิเทศ เพื่อสร้างสรรค์เป็นสื่อที่แตกต่างจากการนิเทศตรงที่ การนิเทศเพื่อสร้างสรรค์ พงษ์เล็งเน้นด้านความรู้ จิตใจ และกำลังกายของผู้รับการนิเทศให้ใช้สิ่งที่มีอยู่ เพื่อประกอบเป็นสมรรถภาพและความสามารถพิเศษในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

เครื่องมือนิเทศเพื่อสร้างสรรค์ สำหรับแนวทางการสร้างสื่อเครื่องมือและการใช้ตระหนักถึงหลักการต่างๆ ดังนี้

1) ตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เครื่องมือใดบ้าง โดยพิจารณาข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการว่า มีปัญหาเรื่องใด ควรปรับปรุงอย่างไร ปัญหาสาเหตุมาจากอะไร การพิจารณาเลือกสื่อและเครื่องมือเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา อาจเป็นแบบทดสอบหรือแบบประเมินคุณภาพการศึกษา

2) ศึกษารายละเอียดของสื่อ เครื่องมือที่พิจารณาเลือกไว้ในข้อแรกว่ามีรายละเอียดปลีกย่อย ลักษณะเฉพาะ จุดดี จุดเด่นอย่างไร

3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ต้องคำนึงถึงเรื่องต่างๆ คือ เนื้อหา วัตถุประสงค์ และรูปแบบสำหรับใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) การทดลองใช้สื่อและเครื่องมือ ก่อนนำสื่อหรือเครื่องมือไปใช้ต้องนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง ปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง และนำไปทดลองใช้อีกครั้งหนึ่งเพื่อให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด

5) การประเมินผลการใช้สื่อเครื่องมือควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนและการทำงานของผู้รับการนิเทศกับ ประเมินผลเพื่อหาทางปรับปรุงหรือพัฒนาสื่อชิ้นนั้นให้ดียิ่งขึ้น

4. การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา

ลักษณะของการปฏิบัติการนิเทศแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 การนิเทศทางตรง หมายถึง การนิเทศที่ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศโดยตรงกับครู โดยไม่ผ่านสื่ออื่น ๆ เช่น การสังเกตการณ์สอน การให้คำปรึกษาหารือ การประชุมครู เป็นต้น

4.2 การนิเทศทางอ้อม หมายถึง การนิเทศผ่านสื่ออื่น ๆ เช่น การใช้วิทยุ การส่งเอกสาร วิชาการให้ศึกษา การมอบหมายงานให้ทำ แบ่งการนิเทศออกเป็น 2 ลักษณะเช่นกันคือ การนิเทศรายบุคคล และการนิเทศเป็นกลุ่ม

5. การประเมินผลการนิเทศ

การประเมินผลและการรายงานผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นขั้นตอนที่จะต้องสร้างความสมบูรณ์ ให้กับกระบวนการนิเทศการศึกษา ทำให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีระบบโดยกำหนดให้มีการประเมินงานและโครงการ

การประเมินงานและโครงการ หมายถึง การจัดหาและการรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาพิจารณา วิเคราะห์ เพื่อสะท้อนภาพงานที่ทำไปตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขงานและการตัดสินใจ ในการปฏิบัติงานต่อไปโดยครอบคลุมถึงการประเมินงานดังต่อไปนี้

5.1 การประเมินก่อนการดำเนินการ เป็นการดูความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของงานหรือโครงการรวมทั้งดูเหตุผลความสอดคล้องในตัวโครงการที่เขียนไว้ด้วย

5.2 การประเมินระหว่างการทำงาน เป็นการประเมินทั้งกระบวนการและผลงานในช่วงต่างๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลาในการทำงาน

5.3 การประเมินขั้นสุดท้ายของการดำเนินงาน เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพียงใด⁶¹

ซึ่งในเวลาต่อมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กระบวนการนิเทศลักษณะเดียวกับกระบวนการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา
2. การวางแผนและการกำหนดทางเลือก
3. การสร้างเครื่องมือนิเทศเพิ่มเติม
4. การปฏิบัติการนิเทศ
5. สรุปรายงานผลการนิเทศ⁶²

สอดคล้องกับ คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ ได้สรุปกระบวนการนิเทศในโรงเรียนประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การวางแผน การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการประเมินผลและรายงานผล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีดังนี้
 - 1.1.1 เพื่อทราบสภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในขณะนั้น
 - 1.1.2 เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหา
 - 1.1.3 เพื่อทราบความต้องการ
 - 1.1.4 เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา
 - 1.1.5 เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่อุณหภูมิที่พึงประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ

⁶¹ ชุตติมา คุณมา, "การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ" (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2556), 22-32.

⁶² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารการนิเทศติดตาม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนแบบคณะชั้น (กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551), 8.

- 1.1.6 เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพเป็นจริง กำลังเป็นอยู่หรือกำลังดำเนินการอยู่ ขณะนั้น
- 1.3. สภาพปัญหา หมายถึง สภาพความแตกต่างของสิ่งที่เป็นอยู่หรือผลที่ปรากฏ กับสิ่งที่ต้องการให้เป็นหรือเป้าหมาย
 - 1.4. ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ยังปรารถนาตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้
 - 1.5. วิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมี 4 ขั้นตอน
 - 1.5.1 สำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของโรงเรียน
 - 1.5.2 ตรวจสอบข้อมูลให้แน่ชัด
 - 1.5.3 หามาตรฐานและคุณค่าของข้อมูล
 - 1.5.4 บันทึกรายการความต้องการ
2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก การวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายในโรงเรียนนั้นจะต้องสอดคล้องกับนโยบายและแนวคิดในการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ดังนี้
 - 2.1. เร่งรัดยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาด้านวิชาการ และเทคโนโลยีให้ทัดเทียมกัน
 - 2.2. กระจายทรัพยากรอย่างเสมอภาค เป็นธรรมและประหยัดระหว่างชั้นเรียนต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
 - 2.3. ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน
 - 2.4. จัดการศึกษาภายในโรงเรียน โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและสอดคล้องกับอาชีพในชุมชน
 - 2.5. ให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไข ปัญหาและพัฒนาการศึกษา
 - 2.6. เกณฑ์เด็กที่อยู่ในข่ายพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับที่อยู่บริเวณโรงเรียนอย่างทั่วถึง
 - 2.7. ช่วยส่งเสริม ลดความสูญเปล่าทางการศึกษา
 - การวางแผนการนิเทศภายในมี 4 ขั้นตอน
 1. ขั้นเตรียมการวางแผน มีการปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 ทำความเข้าใจ ขอบข่าย อำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศภายใน โรงเรียน ทำแผนและโครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาของโรงเรียน

1.2 นำผลการศึกษา ข้อมูล จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของโรงเรียนมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่า ปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ก่อนหลัง

1.3 ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติของหน่วยเหนือเพื่อจัดทำแผน ให้สนองตอบส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ขั้นลงมือปฏิบัติการวางแผน คณะทำงานจัดประชุมครู โดยนำประเด็นปัญหาและความต้องการที่สำคัญ จากการศึกษา สภาพปัจจุบัน และนโยบายของหน่วยเหนือมาพิจารณาแล้วสรุปว่าปีงบประมาณนั้นมีงานสำคัญอะไรบ้าง การกำหนดการวางแผน หรือการจัดทำโครงการเพื่อสนองนโยบายและ ความต้องการของโรงเรียน จะต้องพิจารณาตัดสินใจกำหนด ตามลำดับความสำคัญของงาน และเขียนไว้เป็นแนวปฏิบัติต่อไป

3. ขั้นประสานแผน มีรายละเอียดเป็นขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ งบประมาณ เวลา ประสานคนและประสานงาน

4. ขั้นเตรียมแผนไปปฏิบัติโดยทำเป็นคู่มือปฏิบัติงาน

4.1 จัดทำแผนเป็นรูปเล่ม

4.2 ทำปฏิทินปฏิบัติงาน

3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ

ความหมายของสื่อและเครื่องมือ

3.1. สื่อการนิเทศการศึกษา หมายถึงสิ่งที่ช่วยในการปฏิบัติการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหา และพิจารณาการทำงาน ของครู เช่น บทเรียนด้วยตนเอง วิดีโอเทป เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ

3.2. เครื่องมือนิเทศการศึกษา หมายถึงสิ่งที่ใช้ในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของ ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้นิเทศทราบถึงที่มาของปัญหา และความต้องการ และวางแผนแก้ปัญหาได้ถูกต้อง เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมินค่า ฯลฯ ชนิดของสื่อและเครื่องมือ จำแนกตามลักษณะใช้งานได้ 2 ชนิด คือ

1. สื่อและเครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีดังนี้

1.1 แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบความพร้อมความรู้พื้นฐานทางการเรียนของนักเรียน หรือแบบทดสอบครูเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร การเรียนการสอน

1.2 แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล และรายละเอียดที่ต้องการ เช่น ข้อมูลส่วนตัว ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งอาจใช้สอบถามครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.3 แบบสังเกต เป็นเครื่องมือสังเกตการสอนของครู ใช้สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

2. สื่อเครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ใช้ในการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านการเรียนการสอน ผู้นิเทศจำเป็นต้องใช้สื่อและเครื่องมือ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมองเห็นทางเลือกที่เหมาะสมกับตน ปรับปรุงแก้ไขปัญหาการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น

2.1 เอกสารหลักสูตร

2.2 เอกสารเสริมการเรียน

2.3 เอกสารเผยแพร่วิชาการ

แนวการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการใช้ควรคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ เหล่านี้

1. ตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เครื่องมือใดบ้าง โดยพิจารณาจากข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการว่ามีปัญหาเรื่องใด ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ปัญหามีสาเหตุมาจากอะไร แล้วจึงเลือกสื่อและเครื่องมือให้เหมาะสมกับความต้องการ

2. ศึกษารายละเอียดของสื่อ เครื่องมือ ที่พิจารณาเลือกไว้ในข้อแรกว่ามีรายละเอียดปลีกย่อยจุดเด่น จุดด้อย

3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.1 กำหนดเนื้อหา

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์

3.3 กำหนดรูปแบบ (การใช้งาน)

4. การทดลองใช้สื่อเครื่องมือทุกชนิดที่สร้างขึ้นทุกครั้ง ก่อนนำไปใช้ต้องนำไปทดลอง ใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่อง

5. การประเมินผล การใช้สื่อ เครื่องมือควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

5.1 ประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอน และการทำงานของผู้รับการนิเทศ

5.2 ประเมินผลเพื่อหาทางปรับปรุง เพื่อพัฒนาสื่อชิ้นให้ดียิ่งขึ้น

4. การปฏิบัติการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการ นิเทศภายในโรงเรียน การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ ได้พิจารณา กิจกรรมการนิเทศภายในที่ เหมาะสมกับสภาพบริบท ทรัพยากรของโรงเรียน โดยได้ดำเนินการนิเทศภายใน จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน

2. กิจกรรมการให้คำปรึกษาแนะนำ

3. กิจกรรมการให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ
การปฏิบัติการนิเทศดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. นิเทศเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
2. นิเทศเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

การปฏิบัติการนิเทศภายในให้ได้ผลดีควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 4.2 ปฏิบัติการนิเทศตามแผนงาน/โครงการ
- 4.3 ประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน
- 4.4 ประชุมสรุปผลการนิเทศ
- 4.5 นำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป

5. การประเมินผล และการรายงานผล การประเมินผลการนิเทศหมายถึง การตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ กับจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ การประเมินผลการนิเทศภายในเพื่อทราบผลการดำเนินงาน อาจประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการนิเทศ โดยมีขอบข่ายการประเมินตามกิจกรรมในโครงการ เช่น

- ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- ประเมินความคิดเห็น
- ประเมินกระบวนการนิเทศ

- สรุปผลรวมการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ในโอกาสต่อไป หลังจากที่มีการประเมินผลแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการสรุปและรายงานผล การประเมิน ทั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูล 2 ประการ คือ

1. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน ได้แก่ ความพร้อมในการดำเนินงาน การมอบอำนาจหน้าที่ให้ผู้ร่วมงาน การอำนวยความสะดวก การควบคุมและการรายงาน

2. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ได้แก่ ด้านปริมาณและด้านคุณภาพ

แบบรายงานการประเมินผลโครงการ มีดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. วัตถุประสงค์
3. เป้าหมาย
4. ปัญหาและอุปสรรค
5. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
6. ข้อเสนอแนะ

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

8. ผู้รายงาน การเสนอรายงานผลการประเมิน เป็นหลักฐานที่รวบรวมข้อมูลจากผลการประเมินไว้ ประกอบการพิจารณาการวางแผนในอนาคต คณะทำงานควรเสนอรายงาน เมื่อได้สรุปการประเมินผลโครงการในที่ประชุม เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ⁶³

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดกระบวนการการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานในการนิเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีของการนิเทศเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเป็นการกำหนดปัญหาและความต้องการในแก้ปัญหาหรือพัฒนา ดังนี้

1.1 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงาน

1.2 การแลกเปลี่ยนระดมความคิด วิเคราะห์เพื่อหาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของหน่วยงาน

1.3 การจัดลำดับปัญหาและเลือกปัญหาที่เป็นความจำเป็นหรือต้องการในลำดับเร่งด่วนหรือลำดับที่เห็นที่สำคัญที่สุด

1.4 การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การประชุมการสัมมนา ฯลฯ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์หรือสร้างเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงาน

ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำปัญหาและความต้องการ กำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในการจัดทำแผนนิเทศ ดังนี้

2.1 กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความต้องการและจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2 เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.3 วางแผนการดำเนินงานพัฒนา

1) การประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน

2) สร้างคณะนิเทศ เป็นทีมงานในการนิเทศร่วมกัน

⁶³ โรงเรียนวัดเสด็จ, คู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียนวัดเสด็จ, เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://school.esanpt1.go.th/nites/intra-nites/intra-handout.pdf>.

- 3) กำหนดประเด็นการนิเทศ เป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะนิเทศ
- 4) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา
- 5) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์ การ Coaching & Mentoring ฯลฯ โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่างๆ เช่นการใช้ Line Application การใช้ Clip Video การ Conference การใช้ Video Line You Tube Facebook Live เป็นต้น

2.4 จัดทำแผนนิเทศ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศสื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่ช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งที่ช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้ และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

3.1 สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องคล้อยในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่างๆเช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การ Conference การใช้ Video Line You Tube Facebook Live เป็นต้น

3.2 สร้างเครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ใช้ง่าย สามารถเก็บข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศดำเนินการนิเทศตามวิธีการการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่กำหนด

4.1 ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ ให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด

4.3 การสะท้อนผลการนิเทศ

4.4 ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

ขั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

5.1 ประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เช่น การดำเนินงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อนำผลไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน

5.2 ประเมินผลการนิเทศเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติการนิเทศตามระยะเวลาที่ต้องการในการนำผลไปใช้ในการพัฒนา หรือในแต่ละปีการศึกษา

5.3 รายงานผลการนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง

5.4 นำผลการนิเทศที่เป็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะไปพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไปหรือในปีการศึกษาต่อไป⁶⁴

จากการศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จึงสามารถสรุปตามแนวคิดของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ว่า

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน หมายถึง ขั้นตอนหรือการดำเนินงานนิเทศ การศึกษาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานซึ่งผู้บริหาร และบุคลากรภายในโรงเรียน ร่วมมือกันดำเนินงาน ในการส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ปรึกษาหารือ เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ คือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตาม วัตถุประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา เพื่อให้ทราบสภาพ แท้จริงของคุณภาพการศึกษาในขณะนั้นว่ามีปัญหา ข้อจำกัด หรือ มีความต้องการอย่างไร ครูหรือ บุคลากรมีปัญหาหรือความต้องการทางด้านใด เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา จะได้ ดำเนินการวางแผนแก้ไขตรงจุด ตลอดจนศึกษานโยบายของโรงเรียน หรือข้อมูลปัจจุบันของ ทรัพยากรบุคคลและวัตถุ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่สิ่งที่พึงประสงค์ อย่างมี ประสิทธิภาพ

ซึ่งสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการสามารถหาได้หลายวิธี ทั้งการประชุมบุคลากร เพื่อระดมความคิด, สัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศ ศึกษาจาก ผลการดำเนินงาน เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลงานครู หรือศึกษาโดยวิธีการใช้สื่อ เครื่องมือต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ การวิจัย เอกสารสารสนเทศ แบบประเมินตนเอง เป็นต้น

⁶⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. หน่วยศึกษานิเทศก์, "แนวทางการนิเทศ บูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ ห้องเรียนเป็นพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน," (เอกสาร 2/2562), 9-11.

ขั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก เป็นการนำเอาข้อมูลการศึกษา ข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของโรงเรียนมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่า ปัญหาต้องแก้ไขก่อนและหลัง ตลอดจนพิจารณาวัตถุประสงค์ของหน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด และระดับกระทรวง เพื่อมาวางแผนการดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากร ประกอบกับพิจารณาถึงงบประมาณ ทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว ศักยภาพของผู้นิเทศ เพื่อใช้ในการกำหนดทางเลือก ในการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกัน ซึ่งอาจเลือกใช้กิจกรรม เทคนิค รูปแบบในการนิเทศ เช่น การพบปะ เป็นรายบุคคล การพาไปศึกษาดูงาน เป็นต้น และจัดทำแผนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน หรือการจัดทำโครงการเพื่อสนองนโยบายและ ความต้องการของโรงเรียน โดยลำดับขั้นตอนการวางแผนและกำหนดทางเลือกมีดังนี้ 1. ขั้นเตรียมการวางแผน เป็นการนำข้อมูลที่ศึกษามากำหนด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศ 2. ขั้นปฏิบัติการวางแผน เป็นการประชุมคณะกรรมการและนำ ผลการศึกษามาวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญ เพื่อวางแผนการดำเนินงานและกำหนดทางเลือก กำหนดกิจกรรมการนิเทศ 3. ขั้นประสานวางแผน เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และส่งเสริมให้บุคลากรทำความเข้าใจในบทบาท 4. ขั้นเตรียมนำแผนไปปฏิบัติ เป็นการจัดทำแผน โครงการนิเทศ และจัดทำปฏิทินการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ เป็นการสร้างสิ่งที่จะช่วยให้ การดำเนินงานเป็นไปตามกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อ แก้ปัญหา และพัฒนาการทำงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ 1. เครื่องมือสำหรับการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบ ประเมิน แบบทดสอบ แบบสังเกตการสอน 2. เครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกและวิธีในการนิเทศการศึกษาที่เลือกไว้ในขั้นที่ 2 ทั้งนี้สื่อและเครื่องมือช่วยให้การนิเทศ นั้นมีระบบ มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด สามารถตรวจสอบและวิเคราะห์ผลได้

ขั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา เป็นการนำเอาผลจาก 3 ขั้นตอนแรกมา ปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ตามจุดประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญยิ่ง โดย ขั้นตอนการปฏิบัติมีดังนี้ 1. ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ คณะครูและบุคลากรเกี่ยวกับการนิเทศ 2. ปฏิบัติการนิเทศตามแผนงาน/โครงการ 3. ประชุมสรุปผล การนิเทศ 4. นำข้อมูลไปใช้ดำเนินการพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ เป็นขั้นตอนการจัดทำ และ รวบรวมข้อมูลมาพิจารณาวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และ เป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นการรวบรวมปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน และผลสัมฤทธิ์ใน

การดำเนินงานทั้งในด้านคุณภาพ และ ปริมาณ เพื่อสะท้อนภาพของงานที่ทําไปเพื่อปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

โรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งโรงเรียนภัทรญาณวิทยา เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2516 โดยใช้ สมณศักดิ์ของเจ้าอาวาสวัดสัมปทวน ท่านพระครูภัทรญาณ (โพธิ์ ญาณโพธโน) หรือหลวงพ่อกุญชร โพธิ์ เจ้าอาวาสวัดสัมปทวนในสมัยนั้น ตั้งเป็นชื่อโรงเรียน ทั้งนี้เพราะหลวงพ่อกุญชรได้อนุญาตให้ใช้ที่ดินของวัดสัมปทวน จำนวน 22 ไร่ 3 งาน 16 ตารางวา เป็นสถานที่ตั้งโรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ 39 หมู่ 3 ตำบลวัดแค อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และประชาชนได้ร่วมบริจาคที่ดินสมทบให้เป็นผืนเดียวกันอีก 1 ไร่ 30 ตารางวา รวมเป็น 23 ไร่ 3 งาน 46 ตารางวา

ปัจจุบัน โรงเรียนเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยมี นางลัดดาวัลย์ ศานตินิรันดร ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

ทิศทางของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

วิสัยทัศน์ : เรียนดี มีวินัย เข้าใจเทคโนโลยี ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่วิถีพุทธ พัฒนาศักยภาพมนุษย์แบบเรียนรวม

พันธกิจ :

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556 ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ และเปิดโอกาสให้มีการเรียนร่วม
2. พัฒนาผู้เรียนให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถเข้าสู่เวทีการแข่งขันในระดับสากลได้ ให้มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักวิถีพุทธ ฝึกคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สามารถยกระดับภาษา ต่างประเทศในการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต โดยเทคโนโลยีสารสนเทศ และ จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะในวิชาชีพในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การนำเสนอ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน

4. พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะในการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน ในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. พัฒนาโรงเรียนให้คงสภาพเป็นโรงเรียนขั้นดี (โรงเรียนต้นแบบ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม โดยจัดอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นปลอดภัย เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างหลากหลาย

เป้าประสงค์ :

นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเป็นไทย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อัตลักษณ์ :

รักการเรียนรู้ มีคุณธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี

เอกลักษณ์ :

การจัดการเรียนรวม

ตารางที่ 2 ข้อมูลแสดงจำนวนห้องเรียนและนักเรียนปีการศึกษา 2561

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	เพศ		รวม	เฉลี่ยต่อห้อง
		ชาย	หญิง		
ม.1	8	147	140	287	36.00
ม.2	7	128	126	254	36.00
ม.3	7	139	105	244	34.00
รวม	22	414	371	785	36.00
ม.4	4	60	58	118	30.00
ม.5	4	37	61	98	25.00
ม.6	4	58	70	128	32.00
รวม	12	155	189	344	29.00
รวมทั้งหมด	34	569	560	1,129	33.00

ตารางที่ 3 ข้อมูลแสดงจำนวนบุคลากรโรงเรียนภัทรญาณวิทยาปีการศึกษา 2561

ฝ่ายบริหาร	
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1
ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานงบประมาณ	1
ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ	1
ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารบุคคล	1
ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานทั่วไป	1
ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน	1
หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ	1
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	7
หัวหน้างานแนะแนว	1
ฝ่ายปฏิบัติ	
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	6
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	6
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	7
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	7
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	2
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	10
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	6
รวม	63

ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษาปีการศึกษา 2561 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) ร้อยละของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา ในระดับ 3 ขึ้นไป ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 4 ร้อยละของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา ในระดับ 3 ขึ้นไประดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561

ระดับชั้น	รายวิชา(พื้นฐาน)								
	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ภาษาอังกฤษ	สังคมศึกษา	สุขศึกษาและพลศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพ	เฉลี่ย
ม.1	๒๐๔	๒๒๒	๒๒๗	๑๗๑	๒๓๕	๒๖๑	๒๕๔	๒๕๘	๒๒๙
ม.๒	๒๐๓	๑๘๙	๒๐๒	๑๖๔	๑๙๙	๑๘๗	๒๕๒	๒๕๑	๒๐๖
ม.๓	๑๗๕	๑๗๙	๑๘๑	๑๖๓	๑๙๘	๑๙๒	๑๘๒	๑๙๖	๑๘๓
รวม	๕๘๒	๕๙๐	๖๑๐	๔๙๘	๖๓๒	๖๔๐	๖๘๘	๗๐๕	๖๑๘
ร้อยละ	๗๔.๑๔	๗๕.๑๖	๗๗.๗๑	๖๓.๔๔	๘๐.๕๑	๘๑.๕๓	๘๗.๖๔	๘๙.๘๑	๗๘.๗๔
ม.๔	๑๐๘	๘๖	๙๖	๘๑	๘๒	๙๖	๑๐๙	๑๑๒	๙๖
ม.๕	๘๑	๖๙	๘๔	๗๑	๗๘	๗๑	๕๙	๖๘	๗๓
ม.๖	๙๖	๙๑	๑๐๘	๘๙	๙๔	๙๒	๕๓	๖๒	๘๖
รวม	๒๘๕	๒๔๖	๒๘๘	๒๕๐	๒๕๔	๒๕๙	๒๒๑	๒๔๒	๒๕๕
ร้อยละ	๘๒.๘๕	๗๑.๕๑	๘๓.๗๒	๗๒.๖๗	๗๓.๘๔	๗๕.๒๙	๖๔.๒๔	๖๗.๔๔	๗๓.๙๕
รวมทั้งหมด	๘๖๗	๘๓๖	๘๙๘	๗๔๘	๘๘๖	๘๙๙	๙๐๙	๙๔๗	๘๗๓
ร้อยละ	๗๖.๗๙	๗๙.๐๕	๗๙.๕๔	๖๖.๒๕	๗๘.๔๘	๗๙.๖๓	๘๐.๕๑	๘๓.๘๘	๗๗.๓๙

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561

สาระวิชา	จำนวนคน	คะแนนเฉลี่ย ระดับโรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย ระดับ สพฐ.	คะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศ	จำนวนนักเรียน ที่มีคะแนน สูงกว่าขีดจำกัดล่าง	ร้อยละ
๑. ภาษาไทย	๒๒๔	๔๘.๙๘	๕๕.๐๔	๕๔.๔๒	๘๑	๓๖.๑๖
๒. ภาษาอังกฤษ	๒๒๔	๒๕.๙๙	๒๙.๑๐	๒๙.๔๕	๗๓	๓๒.๕๙
๓. คณิตศาสตร์	๒๒๔	๒๖.๑๓	๓๐.๒๘	๒๙.๙๙	๗๓	๓๒.๕๙
๔. วิทยาศาสตร์	๒๒๔	๓๒.๕๘	๓๖.๔๓	๓๖.๑๐	๖๒	๒๗.๖๗
ค่าเฉลี่ย	๒๒๔	๓๓.๔๒	๓๗.๗๑	๓๗.๔๙	๗๒.๒๕	๓๒.๒๕

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561

สาระวิชา	จำนวนคน	คะแนนเฉลี่ย ระดับโรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย ระดับ สพฐ.	คะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศ	จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนสูงกว่าขีดจำกัดล่าง	ร้อยละ
๑. ภาษาไทย	๑๒๒	๔๒.๓๓	๔๘.๑๖	๔๗.๓๑	๔๓	๓๕.๒๕
๒. สังคมศึกษาฯ	๑๒๒	๓๔.๒๘	๓๕.๔๘	๓๕.๑๖	๕๒	๔๒.๖๒
๓. ภาษาอังกฤษ	๑๒๒	๒๕.๗๕	๓๑.๑๕	๓๑.๔๑	๒๐	๑๖.๓๙
๔. คณิตศาสตร์	๑๒๒	๒๓.๑๖	๓๑.๐๔	๓๐.๗๒	๒๓	๑๘.๘๕
๕. วิทยาศาสตร์	๑๒๒	๒๘.๐๐	๓๐.๗๕	๓๐.๕๑	๓๘	๓๑.๑๕
ค่าเฉลี่ย	๑๒๒	๓๐.๗๐	๓๕.๓๒	๓๕.๐๒	๓๕.๒	๒๘.๘๕

เกียรติยศกัทธาน

พ.ศ. 2559 - ได้รับพระราชทานรางวัลชนะเลิศ การประกวดสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถ้ายพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา "วันอาสาฬหบูชา"

- ได้รับโล่รางวัลพระราชทาน รองชนะเลิศ อันดับ 1 จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ประจำปี 2559 ในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวิสาขบูชาโลก

- ได้รับรางวัลสถานศึกษาดีเด่น รองชนะเลิศ อันดับ 1 ระดับจังหวัด โครงการยุวชนประกันภัย ประจำปี 2559 จากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

- ได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมดีเด่น ประจำปี 2559

พ.ศ. 2558 - ได้รับรางวัลโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ รุ่นที่ 6 ประจำปี 2558

- ได้รับรางวัลชมเชย ในการคัดเลือกสถานศึกษาขนาดกลาง เพื่อรับรางวัลพระราชทานประจำปีการศึกษา 2558

- ได้รับโล่รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 การประกวดสวดมนต์หมู่บาลีแปลอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับภาค งานมหกรรมส่งเสริมศีลธรรมและการประกวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านพระพุทธศาสนาเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ประจำปี 2558 ระดับมัธยมศึกษา ระดับภาคคณะสงฆ์ ภาค 14 (นครปฐม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร) จาก สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม

- ได้รับการรับรองเป็นโรงเรียน "ต้นแบบโรงเรียนในฝัน" รุ่นที่ 1

- ได้รับรางวัลสถานศึกษาดีเด่น รองชนะเลิศ อันดับ 1 ระดับจังหวัด โครงการเยาวชน ประกันภัย ประจำปี 2558 จากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัย (คปภ.)

พ.ศ. 2556 ได้รับคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2556 "สถานศึกษาพอเพียง 2556"

พ.ศ. 2555 ได้รับการประเมินและผ่านการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาภายนอก รอบที่ 3 จาก สมศ.โดยมีผลการประเมินคุณภาพได้ระดับดีมาก 10 ตัวชี้วัด ระดับดี 1 ตัวชี้วัด และระดับพอใช้ 1 ตัวชี้วัด

พ.ศ. 2554 ได้รับมอบเกียรติบัตรให้เป็นโรงเรียนที่แทนคุณแผ่นดินและผืนน้ำ ได้เข้าร่วมโครงการ บูรณาการหลักสูตรว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและแม่น้ำท่าจีนไว้สอนเยาวชน จากกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม⁶⁵

⁶⁵ โรงเรียนภัทรญาณวิทยา, ข้อมูลโรงเรียน, เข้าถึงเมื่อวันที่ เข้าถึงได้จาก เข้าถึงเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2560 เข้าถึงได้จาก <http://www.py.ac.th>.

งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เจลิยว นัยนา ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า การปฏิบัติโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติมากที่สุด คือ การวางแผนและกำหนดทางเลือก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประเมินผลและรายงาน โดยแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ควรมีการสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการและดำเนินการนิเทศภายใน สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรสอดคล้องกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอน และควรมีการสรุปผลการนิเทศภายในทุกครั้งที่มีการดำเนินการทุกครั้ง⁶⁶

อัมพรกัญญ บัวครอง ได้ศึกษาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อทราบแนวทางการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม โดยผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา การประเมินผลและรายงานผล การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ

แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาได้แก่ 1) ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนด้านบุคลากรงบประมาณ และให้ความสำคัญรวมถึงสร้างความตระหนักในการนำสภาพปัญหามาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างจริงจัง 2) ควรจัดการนิเทศในแนวทางเดียวกันโดยต้องมีการประชุมวางแผนเพื่อหารูปแบบในการนิเทศที่เหมาะสม 3) ควรมีการประชุมอบรมจัดทำสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศให้มีความหลากหลาย 4) ควรมีการนิเทศที่หลากหลาย ทั้งการนิเทศโดยตรง และทางอ้อม 5) ควรจัด

⁶⁶ เจลิยว นัยนา, "กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552), บทคัดย่อ.

ให้มีการประเมินเครื่องมือที่ใช้ว่าตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาในการเรียนการสอน⁶⁷

ทัศนิตมา พงษ์พรหม ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ผู้บริหารจัดให้มีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อจำกัดของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และผู้บริหารมีการวิเคราะห์นโยบายของ สพฐ. สพท. เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตามลำดับ .ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารยังขาดการให้ความสำคัญกับการการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ และความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน ส่งผลให้ผู้บริหารปรับปรุง แก้ไข ปัญหา และพัฒนา ไม่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน

2. ด้านการวางแผน และการกำหนดทางเลือก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารกำหนดแผน การนิเทศภายในให้ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ผู้บริหาร จัดให้มีปฏิทิน การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน และผู้บริหารกำหนดขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ ภายในไว้อย่าง ชัดเจน ตามลำดับ

3. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดให้มีการทำเครื่องมือ เพื่อ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน) ผู้บริหารจัดให้มีการทำสื่อ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาประเภทเครื่องมือการแก้ไข (บันทึกภาพ เทป บันทึกเสียง) ผู้บริหารจัด ให้มีการการประชุมคณะทำงาน เพื่อออกแบบจัดทำสื่อ และเครื่องมือที่ใช้ ในการนิเทศภายใน ตามลำดับ

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดกิจกรรมการนิเทศภายในให้อยู่ในระบบของ

⁶⁷ อัมพรกัญญ บัวครอง, "การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียน ร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต2" (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), บทคัดย่อ.

ความเป็นประชาธิปไตย ผู้บริหารจัดให้มีการปฏิบัติงานตามปฏิทิน/ แผนงานนิเทศ ภายในโรงเรียนที่กำหนดไว้ และผู้บริหารมีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริม ความสัมพันธ์ของครูในโรงเรียน ตามลำดับ

5. ด้านการประเมินผลและการรายงานผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมวางแผน และกำหนดแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และผู้บริหารจัดให้มีการนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปรายงานผลการนิเทศภายใน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียน ตามลำดับ

แนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีดังต่อไปนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผล ตามลำดับ คือ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุม สัมมนาให้ความรู้ครูในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรจัดลำดับปัญหา และข้อจำกัดในการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน และผู้บริหารควรเข้ามามีบทบาทในการนิเทศภายในโรงเรียนทุกชั้นตอน

2. ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก เมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผล ตามลำดับ คือ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวางแผน และโครงการนิเทศภายใน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศให้เป็นปัจจุบัน และผู้บริหารควรขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการวางแผนการนิเทศภายใน

3. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการเมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผล ตามลำดับ คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาสื่อ และรูปแบบการเรียนการสอน รองลงมา คือ ผู้บริหาร ควรจัดให้มีการประชุม สัมมนาให้ความรู้ครูในการผลิต และการใช้สื่อการสอนและผู้บริหาร ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ เมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผลตามลำดับ คือ ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำนิเทศภายในโรงเรียนและผู้บริหารควรประชุมชี้แจงให้บุคลากรทุกคนเข้าใจบทบาทของตนเอง

5. ด้านการประเมินผลและการรายงานผล เมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผล ตามลำดับ คือ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ

และต่อเนื่องตามแผนงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรมีการกำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานนิเทศภายใน อย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน⁶⁸

ณิชากา วิรัชณี ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนบางปะกง “บวรวิทยายน” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 การวิจัยพบว่า สภาพ การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนบางปะกง “บวรวิทยายน” ที่เป็นจริงในปัจจุบันอยู่ใน ระดับมาก โดยพบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประเมินผลและรายงานผล นิเทศพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง⁶⁹

นิตาชล วุฒิสาร และ สุรภีร์ ค่ายหนองสรวง ได้ศึกษาในเรื่อง การพัฒนาระบบนิเทศภายใน โรงเรียนคลองขามวิทยาการ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาการ ตามกระบวนการนิเทศ ภายใน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนา การวางแผนและ กำหนดทางเลือก การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และ การประเมินผลและรายงานผล โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมกลุ่มย่อยและการเสริมแรง

ผลการวิจัย พบว่า การประชุมกลุ่มย่อยช่วยให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจสามารถวางแผน กำหนดทางเลือก และออกแบบระบบการนิเทศภายใน การเสริมแรงช่วยให้ผู้นิเทศและผู้รับ การนิเทศสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงได้ อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่องานของ ตนเอง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การนิเทศภายใน เป็นไปอย่างกัลยาณมิตร แต่ในขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศผู้ร่วมวิจัยบางคนขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติ การนิเทศจึงต้องพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การเสริมแรงอีกครั้งซึ่งช่วยให้ผู้ร่วมวิจัยเกิด ความมั่นใจและความชำนาญในการปฏิบัติการนิเทศเพิ่มขึ้น

โดยสรุปการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาการ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ กลยุทธ์การประชุมกลุ่มย่อยและการเสริมแรง ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในมากขึ้น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การสะท้อนผล

⁶⁸ ทัญชิตมา พงษ์พรหม, "ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2" (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), บทคัดย่อ.

⁶⁹ ณิชากา วิรัชณีภรณ์, "การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนบางปะกง "บวรวิทยายน" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6" (ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558), 108.

การปฏิบัติงานและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีความภาคภูมิใจชื่นชมในผลงานที่ได้ร่วมมือกันปฏิบัติ สามารถออกแบบระบบจนได้ระบบการนิเทศภายในที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้อง ส่งผลให้โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่ดีกว่าเดิม จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้พัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนอื่นต่อไป⁷⁰

นันทิยา เทียนวรรณ ได้การศึกษาคำดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินีการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินี ประชากรในการวิจัย ผลวิจัยพบว่า 1) ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน พบว่า การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความจำเป็นในการจัดนิเทศภายใน ศึกษาจากปัญหาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยได้มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้ดำเนินการ มีการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลให้สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด พิจารณาจากความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในผู้บริหารเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติตามความเหมาะสม จากผู้มีตำแหน่งหน้าที่ตามสายงานบริหาร มีหน้าที่จัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน มีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการรับทราบเรื่องวิธีการดำเนินงานการจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศให้ สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนมีการกำหนดการปฏิบัติโครงการนิเทศภายในตามแผนงานของโรงเรียนและจัดทำโครงการนิเทศภายในช่วงปิดภาคเรียนที่ 2 2) ด้านการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ผู้กำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในคือรองผู้อำนวยการ และคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน เกณฑ์ในการพิจารณากิจกรรมนิเทศ คือ สภาพความต้องการจำเป็นและปัญหาของโรงเรียน กิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนใช้คือ การสังเกตการสอนและการติดตามผลการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนอำนวยความสะดวกในการเสนอโครงการและการจัดกิจกรรมการนิเทศ มีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยการสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการประเมินผล นิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนใช้วิธีการประเมินผล การปฏิบัติงาน โดยใช้แบบประเมินการปฏิบัติงาน ผู้รับผิดชอบ คือรองผู้อำนวยการ และคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน และได้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในวางแผน พัฒนาการเรียนการสอน⁷¹

⁷⁰ นิตชาล วุฒิสาร และ สุรภีร์ ค่ายหนองสรวง, "การพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทาศาคร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ " วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 10, 50 (กันยายน - ตุลาคม 2556): บทคัดย่อ.

⁷¹ นันทิยา เทียนวรรณ และจุไรรัตน์ สุดรุ่ง, "การศึกษาคำดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินี," วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา 10, 4 (2558): บทคัดย่อ.

ไศรยา สาและ และสุตารัตน์ สารสว่าง ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก ความรุนแรงในเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโรงเรียนอำเภอกงปิ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนทั้งห้าด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการสร้าง ความเข้าใจให้ความรู้ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ และ ด้านการประเมินผลการนิเทศตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนอำเภอกงปิ้ง โดยภาพรวมและ แต่ละด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ การสอนต่างกันเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายใน ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัย ส่วนความคิดเห็นของครูที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกันโดยภาพรวมและแต่ละด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ยกเว้น ด้านการวางแผนการนิเทศไม่แตกต่างกัน ส่วนแนวทางและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายใน พบว่า 1) ควรมีการสำรวจปัญหาและความต้องการครู ในพื้นที่ก่อนการนิเทศ 2) ควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการนิเทศภายใน และวิธีการนิเทศแบบใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของปัญหาในสถานการณ์จริง ให้บริการแก่ครูเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อออนไลน์ เพื่อพัฒนาตนเอง 3) ควรมีการนิเทศภาคเรียนละ 2 ครั้ง และใช้วิธีการที่เหมาะสมกับขนาดของ โรงเรียนและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ 4) ควรให้รางวัลเป็นกำลังใจแก่ครูด้วยความยุติธรรม 5) ควรตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคก่อนและหลัง การปฏิบัติงานนิเทศ⁷²

ชญากาญจน์ ศรีเนตรได้ศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศโดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การขยายผลต่อยอดและเชิดชูเกียรติยกย่อง ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และการสำรวจ ความต้องการ จำเป็น และอันดับสุดท้ายคือ การวางแผนการนิเทศ⁷³

⁷² ไศรยา สาและ และสุตารัตน์ สารสว่าง, "กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก ความรุนแรงในเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโรงเรียนอำเภอกงปิ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 " **วารสารครุศาสตร์** 43, 1 (มกราคม - มีนาคม 2558): บทคัดย่อ.

⁷³ ชญากาญจน์ ศรีเนตร, "รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25," **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 9, พิเศษ (เมษายน 2558): 130.

ทศกร โนชัย ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบุญวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่าเขตสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบุญวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งหาจะต้องหาทางแก้ไข เรียงตามลำดับดังนี้ การวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน การปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ภายในโรงเรียน การประเมินงานนิเทศภายในโรงเรียน การตรวจสอบการนิเทศภายในโรงเรียน และการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกรายด้านพบว่า

1. ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จะต้องหาทางแก้ไข เรียงตามลำดับ ดังนี้ กำหนดแนวทางในการดำเนินงานนิเทศในรายวิชา สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนก่อนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน กำหนดการวางแผนการเก็บข้อมูลข้อมูลการนิเทศภายในรายวิชาให้เป็นระเบียบ มีการเขียนแผนการนิเทศภายในรายวิชาสำหรับผู้รับการนิเทศกำหนดการวางแผน การเก็บข้อมูลการนิเทศภายในรายวิชาให้เป็นระบบ กำหนดตัวชี้วัดในรายวิชาที่ดำเนินงานนิเทศ กำหนดทางเลือกที่ใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ กำหนดการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศ กำหนดทางเลือกที่ใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา กำหนดขอบเขตของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในรายวิชาที่ดำเนินงานนิเทศ ศึกษาสภาพความต้องการของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระสำหรับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน กำหนดเป้าหมายก่อนเริ่มการดำเนินงานนิเทศภายในกลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ กำหนดทางเลือกที่ใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและกำหนดหัวข้อในการนิเทศกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความชัดเจน

2. ด้านการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศภายในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะต้องหาทางแก้ไข เรียงตามลำดับ ดังนี้ ผลที่ได้จากการนิเทศไปใช้การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ นำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานนิเทศมาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน หาแนวทางช่วยเหลือ เมื่อผลการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาไม่ตรงกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ มีการอบรมครู เรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนหาแนวทางช่วยเหลือ เมื่อผลการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ ประชุม สรุพบหาข้อแก้ไขที่เกิดจากการปฏิบัติการนิเทศภายในกลุ่มสาระ 8 กลุ่ม หาแนวทางช่วยเหลือ เมื่อผลการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาไม่ตรงกับตัวชี้วัด นำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานนิเทศมาพิจารณาหาสาเหตุของปัญหาการนิเทศในรายวิชาที่ได้กำหนดไว้ และมีการให้คำแนะนำเรื่องการนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

3. ด้านการประเมินงานนิเทศภายในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะต้องหาทางแก้ไข เรียงตามลำดับ ดังนี้ ผู้ดำเนินการนิเทศมีการนำเครื่องมือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตัวผู้เรียน นำผลการนิเทศมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์สำหรับสรุปผลการประเมิน ประเมินผลจากสภาพปัญหาของการดำเนินงานนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ เปรียบเทียบผลจากการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชากับแผนการดำเนินงานนิเทศที่วางไว้ จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศในกลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ ประเมินผลการดำเนินงานนิเทศ ภายในรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ประเมินผล จากสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และประเมินผล การนิเทศตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศ

4. ด้านการตรวจสอบการนิเทศภายในโรงเรียนในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะต้องหาทางแก้ไข เรียงตามลำดับ ดังนี้ ตรวจสอบเป้าหมายก่อนเริ่มการดำเนินงานนิเทศภายใน กลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ ตรวจสอบการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนก่อนดำเนินการ นิเทศภายในโรงเรียน ตรวจสอบทางเลือกที่ใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาให้สอดคล้อง กับสภาพปัจจุบัน ตรวจสอบทางเลือกที่ใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหา ตรวจสอบการเขียนแผนการนิเทศภายในรายวิชาสำหรับผู้รับการนิเทศ ตรวจสอบ การวางแผน การเก็บข้อมูลการนิเทศภายในรายวิชาให้เป็นระบบ ตรวจสอบหัวข้อในการนิเทศ กิจกรรมการเรียน การสอนให้มีความชัดเจน ตรวจสอบการวางแผนการเก็บข้อมูลการนิเทศภายใน รายวิชาให้ปีนระเบียน ตรวจสอบขอบเขตของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในรายวิชาที่ดำเนินงานนิเทศ ตรวจสอบแนวทางในการดำเนินงานนิเทศในรายวิชาตรวจสอบทางเลือกที่ใช้ใน การดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระตรวจสอบตัวชี้วัดในรายวิชาที่ดำเนินงานนิเทศตรวจสอบการนิเทศ กำกับ และติดตาม ผลการดำเนินงานนิเทศอย่างต่อเนื่องและตรวจสอบการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับ การวิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศ

5. ด้านการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะต้องหาทางแก้ไข เรียงตามลำดับ ดังนี้ พัฒนาความรู้ความสามารถของผู้รับการนิเทศได้อย่างถูกต้อง เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในรายวิชาได้อย่างถูกต้อง ดำเนินงานนิเทศตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการที่เป็นอยู่ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จัดทำกิจกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาได้อย่างเหมาะสม มีการสร้าง ความเข้าใจ ในการดำเนินงานนิเทศให้กับครูอย่างมีลำดับขั้นตอน ดำเนินงานนิเทศตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ดำเนินงานนิเทศตาม ความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จัดทำ

กำหนดการการดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาได้อย่างเหมาะสม มีการกระตุ้นเสริมแรง การดำเนินงานนิเทศให้กับครูอย่างมีลำดับขั้นตอนใช้เวลาในการดำเนินการนิเทศภายในรายวิชา ได้อย่างเหมาะสมดำเนินงานนิเทศภายในรายวิชาตามแผนการนิเทศที่ได้วางไว้ และบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในรายวิชา⁷⁴

นภัสนันท์ อูปรี ได้ศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการนิเทศภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการ และความจำเป็น รองลงไป คือ ด้านการขยายผลยกย่อง เชิดชูเกียรติและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และรายด้านพบว่า

1. ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชุม ชี้แจง คณะครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน พร้อมสำรวจ ความต้องการและความจำเป็นอย่างแท้จริง

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ที่สุด คือนำข้อมูลจากการสำรวจการปฏิบัติงานตามความ คิดเห็นของบุคลากรมาจัดทำโครงการนิเทศภายในรองลงไป คือ วางแผนการนิเทศให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหา

3. ด้านการดำเนิน การนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ รองลงไป คือ ดูแลให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในและค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดประชุมปรึกษาหารือ หลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ

4. ด้านการประเมินและรายงานผลการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การประเมินผลรวมของการปฏิบัติงานคือ ตามโครงการเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย⁷⁵

⁷⁴ ทศกร โนชัย, "การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 " (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), 102.

⁷⁵ นภัสนันท์ อูปรี, "รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23," วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก 3, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560): 107.

พาสนา ชลบุรีพันธ์ ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศการสอนความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน การปฏิบัติการ สอนโดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการวางแผนการนิเทศการสอน มีการปฏิบัติระดับมาก โดยเรียงลำดับ คือ การนำนโยบายด้านการคิดมาเป็นกรอบจัดทำแผนการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน รองลงมาคือการกำหนดปฏิทินการนิเทศการสอนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นรูปประธรรม และปฏิบัติในระดับน้อยสุดคือการวิเคราะห์ทรัพยากรที่ใช้การนิเทศการสอน ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

2. ด้านการใช้สื่อเครื่องมือและเทคโนโลยี สภาพปัจจุบันพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก เรียงลำดับการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเครื่องมือและเทคโนโลยีในการนิเทศการสอนแก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน รองลงมาคือ เลือกใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศ และการปฏิบัติในระดับน้อยสุดก็คือ การจัดทำคลังสื่อ เครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบการนิเทศการสอน

3. การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน พบว่า มีการปฏิบัติงานระดับมาก เรียงลำดับคือผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศการสอนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือการใช้กิจกรรมนิเทศ ในการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศ และการปฏิบัติระดับน้อยสุดคือกิจกรรมการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้รับการนิเทศด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมศักยภาพของแต่ละบุคคล

4. การประเมินผลการนิเทศการสอน พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยเรียงลำดับคือ การประเมินผลการนิเทศการสอนตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้ รองลงมาคือการสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินผลอย่างเป็นระบบแก่ผู้รับการนิเทศและการปฏิบัติในระดับน้อยสุด ประเมินผลการนิเทศการสอนส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน⁷⁶

⁷⁶ พาสนา ชลบุรีพันธ์, "รูปแบบการนิเทศการสอนความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560), 98-101.

งานวิจัยต่างประเทศ

บุลาช และมิเชล (Bulach & Michael) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศที่มีผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศทางการศึกษาเป็นไปในทางบวกมากกว่าที่ตั้งไว้ โดยพฤติกรรมความน่าเชื่อถือ เป็นพฤติกรรมการนิเทศที่ส่งเสริมบรรยากาศในการนิเทศที่ดีที่สุด แต่ยังคงมีปัญหที่จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งปัญหาเป็นอันดับแรกคือ ปัญหาความขัดแย้ง ผลการวิจัยพบว่าครูมีความเห็นว่าผู้บริหารจงใจหลีกเลี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้บริหารปิดบังที่จะตอบคำถามของผู้ใต้บังคับบัญชา⁷⁷

คัทซียูรบา (Kutsyuruba) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการนิเทศในโรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในเป็นปัจจัยหนึ่งในการปรับปรุงพฤติกรรมของครู พัฒนาและปรับปรุงวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศภายใน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาครู โดยเริ่มต้นจากการสนับสนุนครู ซึ่งครูจะต้องได้รับการนิเทศภายใน การให้คำแนะนำการสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลืออย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนดียิ่งขึ้น⁷⁸

มูรานกิ (Murangi) ได้ท้าววิจัย เรื่องการนิเทศการสอนในนามิเบีย การศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาและการยอมรับการนิเทศการสอน จุดมุ่งหมายของการศึกษา เป็นการตัดสินใจการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในนามิเบีย และความสัมพันธ์ของครูในการพัฒนาผลการศึกษาทำให้เข้าใจในเรื่องทฤษฎีการปฏิบัติ การนิเทศการสอนและพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับครูศึกษานิเทศก์ ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับในการนิเทศการสอนของครูมีการยอมรับน้อย ครูไม่ได้รับการนิเทศ ครูขาดโอกาสแสดงความคิดเห็น ครูมีความรู้สึกต้องการช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะเทคนิคการนิเทศการสอน⁷⁹

⁷⁷ Bulach C.D.B., & Price, M., *Supervisory Behaviors That Effect School Climate* (Montreal Canada: Ouebec, 1999), 19-23.

⁷⁸ Kutsyuruba B., *Instructional Supervision: Perceptions of Canadian and Ukrainian Beginning High-School Teachers* (Canada: Kirk Hall, 2003), 2.

⁷⁹ Murangi V.K., "Instructional Supervision in Namibia: A Study of High School Teacher and Supervisor Perceptions (Africa)." (University Microfilms International, 1995), 59(78), 2547-A.

สรุป

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน คือ การทำงานที่ผู้บริหาร และบุคลากรภายในโรงเรียน ร่วมมือกันในการส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ปรึกษาหารือ เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีความสามารถ มีการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยจุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน คือ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน และคุณภาพทางการศึกษา และมีจุดประสงค์อื่นๆดังต่อไปนี้ 1. พัฒนาบุคลากร อันได้แก่ ผู้บริหาร และครู 2. พัฒนางาน 3. พัฒนาสัมพันธภาพ มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่กัน ดังนั้นจึงเกิดเป็นสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน โดยกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การนิเทศศึกษาดำเนินการได้อย่างเป็นขั้นตอน อันจะส่งผลให้ต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

ผู้วิจัยจึงได้สรุปประเด็นกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มาเป็นกรอบสำหรับการศึกษาดำเนินการตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผน และกำหนดทางเลือก ขั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ขั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติ การนิเทศการศึกษา ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยใช้บุคลากรโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 คน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร จำนวน 8 คน และ ครู จำนวน 46 คน และผู้ให้การสัมภาษณ์จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 9 เขต ตามแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูล สถิติ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ จากตำรา เอกสารทางวิชาการ วารสาร เว็บไซต์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำโครงร่างงานวิจัย รับข้อเสนอแนะของกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และขออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย สร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย นำเครื่องมือมาใช้กับประชากร เก็บรวบรวมข้อมูล

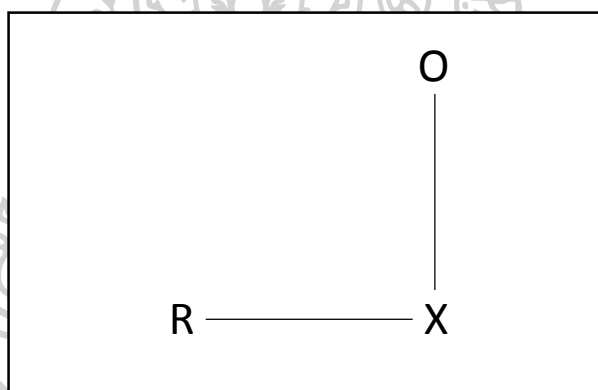
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานผลการวิจัย นำเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัยประชากร กลุ่มตัวอย่างตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการสร้างและพัฒนาเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลและ สถิติที่ใช้ในการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

แผนแบบการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้แผนแบบงานวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษาสภาวะการณ์ไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ฝ่ายบริหารจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ 4 คน ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 7 คน หัวหน้างานแนะแนว 1 คน และ ฝ่ายปฏิบัติ ประกอบด้วยครู จำนวน 48 คน รวม 63 คน ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนผู้บริหารและครูในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

บุคลากรในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9	จำนวนประชากร (คน)
ฝ่ายบริหาร	
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1
ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานงบประมาณ	1
ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ	1
ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารบุคคล	1
ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานทั่วไป	1
ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน	1
หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ	1
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	7
หัวหน้างานแนะแนว	1
ฝ่ายปฏิบัติ	
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	6
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	6
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	7
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	7
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	2
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	10
ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	6
รวม	63

หมายเหตุ ข้อมูล ณ วันที่ 29 กรกฎาคม 2561 (ไม่รวมผู้วิจัย)

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม ได้กำหนดขนาดตัวอย่างจากการตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน ได้แก่ ฝ่ายบริหารจำนวน 8 คน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และหัวหน้างานแนะแนว 1 คน และฝ่ายปฏิบัติ ประกอบด้วยครู จำนวน 46 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกครู ยกเว้นผู้วิจัย และโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. กลุ่มผู้ให้การสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ประกอบด้วยฝ่ายบริหารจำนวน 7 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับที่ตอบแบบสอบถาม อันประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ 4 คน ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ 1 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยจะเลือกจากผู้ที่ได้มอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบภายในสถานศึกษาและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนภัทรญาณวิทยามานาน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐานเป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

2. ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ตามแนวคิดกระบวนการนิเทศภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งระบุกระบวนการนิเทศไว้ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา เพื่อให้ทราบสภาพแท้จริงของคุณภาพการศึกษาในขณะนั้นว่ามีปัญหา ข้อจำกัด หรือ มีความต้องการอย่างไร, ครูหรือบุคลากรมีปัญหาหรือความต้องการทางด้านใด เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา จะได้นำดำเนินการวางแผนแก้ไขตรงจุด ตลอดจนศึกษานโยบายของโรงเรียน หรือข้อมูลปัจจุบันของ

ทรัพยากรบุคคลและวัตถุ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่สิ่งที่พึงประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการสามารถหาได้หลายวิธี ทั้งการประชุมบุคลากร เพื่อระดมความคิด, สืบรวจความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศศึกษาจากผลการดำเนินงาน เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลงานครู หรือศึกษาโดยวิธีการใช้สื่อเครื่องมือต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ การวิจัย เอกสารสารสนเทศ แบบประเมินตนเอง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก เป็นการนำเอาผลการศึกษา ข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของโรงเรียนมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่า ปัญหาต้องแก้ไขก่อนและหลัง ตลอดจนพิจารณาวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และระดับกระทรวง เพื่อมาวางแผนการดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากร ประกอบกับพิจารณาถึงงบประมาณ ทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว ศักยภาพของผู้นิเทศ เพื่อใช้ในการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกัน ซึ่งอาจเลือกใช้กิจกรรม เทคนิค รูปแบบในการนิเทศ เช่น การพบปะเป็นรายบุคคล การพาไปศึกษาดูงาน เป็นต้น และจัดทำแผนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน หรือการจัดทำโครงการเพื่อสนองนโยบายและความต้องการของโรงเรียน โดยลำดับขั้นตอนด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกมีดังนี้

1. ขั้นเตรียมการวางแผน เป็นการนำข้อมูลที่ศึกษามากำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศ
2. ขั้นปฏิบัติการวางแผน เป็นการประชุมคณะกรรมการและนำผลการศึกษามาวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญ เพื่อวางแผนการดำเนินงานและกำหนดทางเลือก กำหนดกิจกรรมการนิเทศ
3. ขั้นประสานวางแผน เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและส่งเสริมให้บุคลากรทำความเข้าใจในบทบาท
4. ขั้นเตรียมนำแผนไปปฏิบัติ เป็นการจัดทำแผนโครงการนิเทศ และจัดทำปฏิทินการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ เป็นการสร้างสิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาการทำงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่

1. เครื่องมือสำหรับการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบทดสอบ แบบสังเกตการสอน
2. เครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกและวิธีในการนิเทศการศึกษาที่เลือกไว้ในขั้นที่ 2 ทั้งนี้สื่อและเครื่องมือช่วยให้นิเทศนั้น มีระบบ มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด สามารถตรวจสอบและวิเคราะห์ผลได้

ขั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา เป็นการนำเอาผลจาก 3 ขั้นตอนแรกมาปฏิบัติ ให้เกิดผลสำเร็จ ตามจุดประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญยิ่ง โดยขั้นตอนการปฏิบัติมีดังนี้

1. ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่

คณะครูและบุคลากรเกี่ยวกับการนิเทศ 2. ปฏิบัติการนิเทศตามแผนงาน/โครงการ 3. ประชุมสรุปผลการนิเทศ 4. นำข้อมูลไปใช้ดำเนินการพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ เป็นขั้นตอนการจัดทำ และรวบรวมข้อมูลมาพิจารณาวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นการรวบรวมปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน และผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานทั้งในด้านคุณภาพ และ ปริมาณ เพื่อสะท้อนภาพของงานที่ทำไปเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท

ประเภท 1 แบบสอบถาม เป็นแบบสำหรับเก็บข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, s five rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนัก คะแนน 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก คะแนน 1 คะแนน⁸⁰

ประเภทที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างโดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวข้อเสนอนโยบายในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่มีค่ามัธยเลขที่มีค่าต่ำสุดมาสร้างข้อคำถาม เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 และนำข้อมูลที่มีค่ามัธยเลขที่มีค่าสูงสุด เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเที่ยงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1 การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องนำผลการศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ อำเภอเมืองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 และงานวิจัยของคุณอัมพรภักย์ บัวครอง เรื่อง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มาพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยวิเคราะห์และประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยเมื่อพัฒนาและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา

⁸⁰ Rensis Likert, *The Human Organization* (New York Mc – Hill, 1967), 114.

เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (index of item objective congruence) ตรวจสอบหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ เพื่อปรับแก้ไขข้อบกพร่องให้เกิดความสมบูรณ์และถูกต้อง ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่ามากกว่า 0.6 – 1.00 ผู้วิจัยใช้คำถามทุกข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือที่พัฒนาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนสามพรานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 คน และครู 20 คน รวม 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาค Harper & Row Publishers⁸¹ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ซึ่งผลวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีค่า 0.986

ขั้นตอนที่ 5 นำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง Harper & Row Publishers⁸¹

2 การสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และข้อมูล ปัญหา ที่ได้จากแบบสอบถาม มาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวข้อเสนอนโยบายการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างโดยพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่มีค่ามัธยเลขที่มีค่าต่ำสุดมาสร้างข้อคำถาม เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 และนำข้อมูลที่มีค่ามัธยเลขที่มีค่ามากที่สุดมาสร้างข้อคำถาม เพื่อหาแนวทางส่งเสริมกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 4 นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

⁸¹ Lee J. Cronbach, *Essential of Psychological Testing*, 3rd ed (New York Harper & Row Publishers, 1947), 161.

1. การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

1.1. ผู้วิจัยทำหนังสือเรียนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เพื่อให้ออกหนังสือ แจ้งขอความร่วมมือ หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 7 คน หัวหน้างาน แผนก 1 คน และครูในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 46 คน รวม 54 คน ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้

1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรออกให้ นำไปสถานศึกษาเพื่อ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดย ติดตามเก็บแบบสอบถาม และ การสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง

2. การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์

2.1. ผู้วิจัยทำหนังสือเรียนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 เพื่อให้ออกหนังสือ แจ้งขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ 4 คน ครูปฏิบัติ หน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ 1 คน ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ประจำปีการศึกษา 2561 รวม 7 คน ช่วย อนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้

2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรออกให้ นำไปสถานศึกษาเพื่อ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดย ติดตามสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ใช้หน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือ บุคลากรใน โรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม จำนวน 54 คน ได้แก่ ฝ่ายบริหารจำนวน 8 คน และฝ่าย ปฏิบัติ ประกอบด้วยครู จำนวน 46 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกครู ยกเว้นผู้วิจัย เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ป้อนข้อมูลพื้นฐานลงในระบบ SPSS และประมวลผล

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม มาสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง และสัมภาษณ์ ฝ่ายบริหาร จำนวน 7 คน และนำผลมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสรุปผล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ศึกษา และข้อคำถามที่ต้องการทราบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ (frequency) และ ร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ใช้มัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิตไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ขอบเขตของค่ามัชฌิมเลขคณิตตามแนวคิดของเบสท์ (Best) รายละเอียดดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างซึ่งได้จากประเด็นคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้าน มาพัฒนาเป็นแบบใช้สัมภาษณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ 4 คน ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ 1 คน รวม 7 คน นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุป

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยใช้บุคลากรโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามจำนวน 54 คน ได้แก่ ฝ่ายบริหารจำนวน 8 คน ประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้างานแนะแนว และฝ่ายปฏิบัติ ประกอบด้วยครู จำนวน 46 คน และผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ตามแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 2) ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการปฏิบัติ 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผล ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท และใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยใช้การสัมภาษณ์ เพื่อทราบแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ฝ่ายบริหารจำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรโรงเรียน ภัทรธัญญาวิทยา จำนวน 54 คน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร จำนวน 8 คน และ ครู จำนวน 46 คน ซึ่ง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำผล ที่ได้มาหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร จำนวน 7 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และเสนอผล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 8 คน ครู จำนวน 46 คน รวมทั้งสิ้น 54 คน การวิเคราะห์พิจารณาตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา โดยใช้ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 54)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	11	20.37
หญิง	43	79.63
รวม	54	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	18	33.33
31 – 40 ปี	22	40.75
41 – 50 ปี	7	12.96
51 ปีขึ้นไป	7	12.96
รวม	54	100.0
3. วุฒิทางการศึกษา		
ปริญญาตรี	33	61.11
ปริญญาโท	21	38.89
ปริญญาเอก	0	0
รวม	54	100.0
4. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
ฝ่ายบริหาร	8	14.81
ครู	46	85.19
รวม	54	100.0
5. ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา		
ต่ำกว่า 5 ปี	28	51.85
6 – 10 ปี	16	29.63
11 – 15 ปี	3	5.56
16 – 20 ปี	1	1.85
21 – 25 ปี	0	0
26 ปีขึ้นไป	6	11.11
รวม	54	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่า ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 79.63 เป็นเพศชาย 11 คน คิดเป็น 20.37

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอายุ 42 – 50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไปจำนวนเท่ากันคือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.96

วุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุดคือ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 และในกลุ่มตัวอย่างไม่ปรากฏข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามที่จบปริญญาเอก

ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นครู มากที่สุด คือ 46 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 และตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 14.81

ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา พบว่า ส่วนใหญ่การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาทำงานที่โรงเรียนภัทรญาณวิทยาท่ำกว่า 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 51.85 รองลงมาคือ มีระยะเวลาการทำงานที่โรงเรียนภัทรญาณวิทยา 6-10 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 29.63 มีระยะเวลาการทำงานที่โรงเรียนภัทรญาณวิทยา 26 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 มีระยะเวลาการทำงานที่โรงเรียนภัทรญาณวิทยา 11-15 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และน้อยที่สุด คือ มีระยะเวลาการทำงานที่โรงเรียนภัทรญาณวิทยา 16 – 20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เพื่อตอบคำวิจัยข้อที่ 1 ว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์จากมัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งจะเห็นว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ปรากฏ ตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดย ภาพรวม

(n = 54)

ขั้นตอน ที่	การศึกษาในโรงเรียน	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1.	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา	3.49	0.64	ปานกลาง
2.	ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก	3.59	0.66	มาก
3.	ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ	3.42	0.71	ปานกลาง
4.	ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา	3.52	0.69	มาก
5.	ด้านการประเมินผลและรายงานผล การนิเทศ	3.18	0.62	ปานกลาง
	รวม	3.44	0.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.44 , S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายขั้นตอน พบว่า การปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับมากถึงปานกลาง โดยเรียงจากค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ขั้นตอนการวางแผนและการกำหนดทางเลือก (\bar{X} = 3.59 , S.D. = 0.66) ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา (\bar{X} = 3.52 , S.D. = 0.69) ขั้นตอน การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา (\bar{X} = 3.49 , S.D. = 0.64) ขั้นตอนการ สร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ (\bar{X} = 3.42 , S.D. = 0.71) และขั้นตอนที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ (\bar{X} = 3.18 , S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน โดยรวมเท่ากับ 0.66 ลักษณะเช่นนี้หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความ คิดเห็นค่อนข้างไม่สอดคล้องกัน

ในการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้วิเคราะห์เป็นรายด้าน โดยใช้การวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 10 – 14 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา

(n = 54)

ด้านที่	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1.	มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	3.63	0.80	มาก
2.	มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่างๆของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ	3.52	0.79	มาก
3.	มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล เป็นต้น	3.69	0.77	มาก
4.	มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบันด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก	3.67	0.80	มาก
5.	มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง	3.76	1.04	มาก
6.	มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	3.35	0.80	ปานกลาง
7.	มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ	3.41	0.85	ปานกลาง

8.	มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข	3.15	0.89	ปานกลาง
9.	มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน	3.31	0.84	ปานกลาง
	รวม	3.49	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.49 , S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มากถึงปานกลาง โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} = 3.76 , S.D. = 1.04) มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล เป็นต้น (\bar{X} = 3.69 , S.D. = 0.77) มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาเช่น สภาพปัจจุบันด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (\bar{X} = 3.67 , S.D. = 0.80) มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (\bar{X} = 3.63 , S.D. = 0.80) มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่างๆ (\bar{X} = 3.52 , S.D. = 0.79) มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ (\bar{X} = 3.41 , S.D. = 0.85) มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ (\bar{X} = 3.35 , S.D. = 0.80) มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน (\bar{X} = 3.31 , S.D. = 0.84) มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข (\bar{X} = 3.15 , S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมเท่ากับ 0.64 ลักษณะเช่นนี้หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่อนข้างไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 11 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการ
นิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก

(n = 54)

ด้าน ที่	ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1.	มีการศึกษานโยบายเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และ แนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 9 และจัดทำแผนให้สอดคล้องกัน	3.74	0.89	มาก
2.	มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และ ความต้องการ	3.61	0.78	มาก
3.	มีการประชุมคณะครูเพื่อร่วมวิเคราะห์ผลการศึกษา มาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความ ต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ	3.72	0.78	มาก
4.	มีการประชุมคณะกรรมการนิเทศภายในเพื่อวาง แผนการดำเนินการนิเทศภายใน	3.48	0.88	ปานกลาง
5.	มีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัย ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ	3.41	0.88	ปานกลาง
6.	มีการกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงส่งเสริมการ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของ สถานศึกษา	3.56	0.83	มาก
7.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการ ดำเนินการนิเทศตามความรู้ความสามารถ และมีการ ส่งเสริมให้บุคลากรทำความเข้าใจขอบข่ายอำนาจ หน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน	3.54	0.88	มาก
8.	มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสม กับสภาพบริบทของโรงเรียน	3.48	0.86	ปานกลาง
9.	มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศภายใน	3.89	0.94	มาก

ด้าน ที่	ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
10.	มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน	3.57	0.92	มาก
11.	มีการสรุปผล ติดตามและประเมินผลขั้นตอน การวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ	3.59	0.88	มาก
	รวม	3.59	0.66	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มากถึงปานกลาง โดยเรียงค่ามีขั้วมิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.94) มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 และจัดทำแผนให้สอดคล้องกัน ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.89) มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อร่วมวิเคราะห์ผลการศึกษามาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.78) มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.78) มีการสรุปผล ติดตามและประเมินผลขั้นตอนการวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.88) มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.92) มีการกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตาม วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.83) มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการการดำเนินการนิเทศตามความรู้ความสามารถ และมีการส่งเสริมให้บุคลากรทำ ความเข้าใจขอบข่ายอำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.88) มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.86) มีการประชุมคณะกรรมการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.88) มีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวม

เท่ากับ 0.66 ลักษณะเช่นนี้หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่อนข้างไม่ สอดคล้องกัน

ตารางที่ 12 แสดงมัชฌิมเลขคณิต สอนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการ นิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ

(n = 54)

ด้าน ที่	ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1.	มีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือในเทศ	3.31	0.77	ปานกลาง
2.	มีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบ เครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน	3.33	0.84	ปานกลาง
3.	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับ เครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อ สำหรับการนิเทศการศึกษา ประเภทส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู	3.43	0.83	ปานกลาง
4.	มีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบ สังเกตการณ์สอน และเครื่องมือเพื่อแก้ไขการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น	3.56	0.83	มาก
5.	มีการนำสื่อ เครื่องมือและ วิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการ นิเทศภายในอย่างจริงจัง	3.52	0.92	มาก
	รวม	3.43	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้าง สื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.43 , S.D. = 0.71) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มากถึงปานกลาง โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น

แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการณ์สอน และเครื่องมือเพื่อแก้ไขการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.83) มีการนำสื่อ เครื่องมือ และ วิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.92) มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศการศึกษา ประเภทส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.83) มีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.84) มีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมเท่ากับ 0.71 ลักษณะเช่นนี้หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 13 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา

(n = 54)

ด้านที่	ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1.	มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินงาน	3.48	0.94	ปานกลาง
2.	มีการประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน	3.50	0.84	มาก
3.	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน	3.46	0.88	ปานกลาง
4.	มีการรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายใน	3.41	0.88	ปานกลาง
5.	มีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศและวัตถุประสงค์ที่วางไว้	3.52	0.77	มาก
6.	มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม	3.57	0.90	มาก
7.	ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร	3.91	0.89	มาก
8.	มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ	3.69	0.90	มาก

ด้าน ที่	ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
9.	มีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน สะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน	3.33	0.77	ปานกลาง
10.	มีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอน	3.46	0.86	ปานกลาง
11.	มีการปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสม มากยิ่งขึ้น	3.43	0.86	ปานกลาง
	รวม	3.52	0.69	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มากถึงปานกลาง โดยเรียงค่ามีซิมิลเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.89) มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.90) มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.90) มีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.77) มีการประชุมชี้แจงคณะกรรมการในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.84) มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.94) มีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.86) ซึ่งเท่ากับ มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.88) มีการปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.86) มีการรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.88) มีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน สะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมเท่ากับ 0.69 ลักษณะเช่นนี้หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่อนข้างไม่สอดคล้องกัน

ตารางที่ 14 แสดงมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการ
นิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

(n = 54)

ด้าน ที่	ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1.	มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผล การดำเนินการ	3.26	0.80	ปานกลาง
2.	มีการดำเนินการประเมินผล 3 ระยะคือ ก่อน ดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการ ดำเนินการ	3.19	0.77	ปานกลาง
3.	มีการกำหนดให้คณะครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการและ เกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการนิเทศ	3.22	0.81	ปานกลาง
4.	มีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบ ต่างๆอย่างถูกต้องเหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนด ไว้ในแผนงาน	3.19	0.89	ปานกลาง
5.	มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในตาม กระบวนการ 5 ขั้นตอน	3.33	0.77	ปานกลาง
6.	มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละ กิจกรรม	3.30	0.76	ปานกลาง
7.	มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศการศึกษา ให้ผู้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ	3.20	0.78	ปานกลาง
8.	มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	3.24	0.67	ปานกลาง
9.	นำผลการประเมินเก็บไว้อย่างเป็นระบบ สะดวก นำมาใช้อย่างเป็นระบบ	3.07	0.74	ปานกลาง
10.	นำผลจากการประเมินวิเคราะห์และหาแนวทาง พัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป	3.02	0.76	ปานกลาง
11.	ระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการ ประเมินผลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา	3.06	0.68	ปานกลาง
	รวม	3.18	0.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ชั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ ปานกลางทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.77) มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.76) มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.80) มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.67) มีการกำหนดให้คณะครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.81) มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศการศึกษาให้ผู้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.78) มีการดำเนินการประเมินผล 3 ระยะคือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.77) ซึ่งเท่ากับ มีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่างๆอย่างถูกต้องเหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.89) นำผลการประเมินเก็บไว้อย่างเป็นระบบ สะดวกนำมาใช้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.74) ระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการประเมินผลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.68) ขั้นตอนการนำผลจากการประเมินวิเคราะห์และหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมเท่ากับ 0.62 ลักษณะเช่นนี้หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นค่อนข้างไม่สอดคล้องกัน

จากการวิเคราะห์ กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2. ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ขั้นตอนที่ 3. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ขั้นตอนที่ 4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ขั้นตอนที่ 5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ นำมาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 9 จนถึงตารางที่ 14 และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อความที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด พรอมทั้งนำไปทำการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย และหาแนวทางในการพัฒนา ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 อันดับแรก ให้ดียิ่งขึ้น โดยเรียนเชิญ ฝ่ายบริหารจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการ ครูปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ

เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

จากการทำการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ยังไม่ได้เน้นการปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างชัดเจน คือ มีการรวบขั้นตอนบางขั้นตอนเข้าด้วยกัน เพื่อให้การนิเทศมีความรวดเร็ว และไม่มีบุคลากรดำเนินการนิเทศโดยตรง แต่ได้มีการมอบหมายแต่งตั้งคณะทำงานจากผู้บริหาร ได้แก่ หัวหน้าวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งบุคลากรแต่ละท่านมีภาระงานอื่นประกอบกับครูหลายท่านยังไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ คิดว่าเป็นภาระงาน ดังนั้นการนิเทศจึงต้องรวมขั้นตอนบางขั้นตอนดังกล่าว และมักจะขาดการนิเทศยังขาดการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง ขาดการสรุปประเมินผล และยังไม่มีการนำผลจากการนิเทศมาปรับปรุงอย่างชัดเจนเท่าที่ควร โดยผลการวิเคราะห์แต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการปฏิบัติในขั้นตอนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
 - 1.1 ควรมีการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อร่วมกันสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 1.2 ควรศึกษาจากปัญหาที่เกิดจากสภาพจริง จะได้ปรับปรุง แก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง
 - 1.3 ควรนำหลักการวิเคราะห์สภาพปัญหา (SWOT) คือ การหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค
 - 1.4 ควรมีเครื่องมือในการสำรวจปัญหา และความต้องการที่หลากหลายกว่านี้ เช่น มีงานวิจัย มีแบบสำรวจ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ช่องทางการรับฟังเสียงความต้องการที่หลากหลาย
 - 1.5 ควรศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ครู เพื่อสืบหาข้อเท็จจริง และความต้องการ นโยบายรัฐบาล
 - 1.6 ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. แนวทางการปฏิบัติในขั้นตอนด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก
 - 2.1 ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศของโรงเรียน วางแผนการดำเนินงาน โดยกำหนดขั้นตอนอย่างชัดเจน ระบุเวลาการดำเนินงาน และระบุผู้รับผิดชอบชัดเจน
 - 2.2 ควรกำหนดทางเลือกในการนิเทศที่หลากหลาย รวมถึงรูปแบบการนิเทศที่หลากหลายหลากหลาย เช่น การนิเทศแบบจับคู่กันเอง โดยใช้หลักกัลยาณมิตร , การนิเทศแบบคลินิก

2.3 อาจใช้ทฤษฎีเป็นแนวทาง เช่น POSDCoRB ของ Luther H. Gulick & Lyndall Urwick ที่เป็นการบริหารงานที่มีการวางแผนงาน จัดการบุคลากร การประสานงาน การรายงาน ติดตามผล และสนใจเรื่องการจัดการงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนจัดทำโครงการนิเทศที่ต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินงาน และงบประมาณในการสร้างสื่อ เครื่องมือต่างๆ

2.4 ควรวิเคราะห์ผลการศึกษามาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ว่าปัญหาใดควรแก้ไขเป็นลำดับแรก ถ้าปัญหาใดเป็นปัญหาใหญ่ ควรได้รับการพิจารณาอย่างเร่งด่วน

2.5 ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศภายในให้เพียงพอ และเขียนไว้ในแผนปฏิบัติการปฏิบัติงาน และควรมีการประชุมเพื่อจัดสรรงบประมาณ

3. แนวทางการปฏิบัติในขั้นตอนด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ

3.1 ควรสร้างแบบประเมินต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เช่น แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 ควรสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

3.3 อาจมีเครื่องมือที่เป็นออนไลน์ เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำสื่อ

3.4 ควรมีสื่อการนิเทศที่เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ หรือสื่อที่สามารถแก้ปัญหาของผู้รับการนิเทศได้

3.5 ควรมีการประเมินผลการใช้สื่อ และนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

4. แนวทางการปฏิบัติในขั้นตอนด้านการปฏิบัติการนิเทศ

4.1 ในขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา คือ ควรเริ่มด้วยการประชุมผู้บริหาร และครู ทุกคน เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้รับทราบและถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน จากนั้นกำหนดตารางเวลาการนิเทศ ผู้นิเทศ ให้ชัดเจน แล้วดำเนินการนิเทศตามวัน เวลาที่กำหนด เมื่อดำเนินการนิเทศเสร็จสิ้นแล้ว ต้องมีการประชุมสรุปผลการนิเทศ อาจจะเป็นการประชุมภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นประชุมครู ทั้งโรงเรียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันคิดวิธีแก้ปัญหาต่อไป

4.2 ควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางไว้ตามแผนการดำเนินงาน

4.3 ควรยึดหลักคือ การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และยอมรับการนิเทศซึ่งกันและกัน

4.4 ควรปฏิบัติให้ครบทุกขั้นตอน และต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.5 หากใช้เทคนิคการจับคู่ ควรมีการเปลี่ยนคู่นิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลาย และผู้นิเทศควรมีครูด้วยกัน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าฝ่ายงาน

4.6 มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน

4.7 ครูควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากกว่านี้

5. แนวทางการปฏิบัติในขั้นตอนด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

5.1 ครูที่ทำหน้าที่นิเทศการสอน ต้องมีการประเมินโดยใช้แบบประเมินต่างๆ แล้วสรุปผลการนิเทศ จากนั้นรายงานผลการนิเทศให้ผู้บริหารรับทราบโรงเรียนควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุง และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป ถ้าครูท่านใดมีผลการประเมินที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างให้กับครูท่านอื่นได้ ก็ให้มีการนำเสนอวิธีการดำเนินงานเพื่อให้ครูท่านอื่นได้นำวิธีการนั้นไปปรับใช้ในการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

5.2 ควรรายงานตามสภาพความเป็นจริง เพื่อสะท้อนภาพของการทำงานที่ทำไป เพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติที่ตรงจุด และแก้ไขการดำเนินงานในครั้งต่อไป

5.3 ควรมีการรายงานผลการนิเทศ และนำผลที่ได้ไปประชุม ระดมความคิด เพื่อให้ได้แนวทางที่ชัดเจน ในการปฏิบัติหรือพัฒนาการดำเนินงาน

5.4 การประเมินผลควรประเมิน 3 ระยะ คือ ก่อนปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และหลังการปฏิบัติงาน

5.5 การรายงานผลควรมีการบรรยายพร้อมรูปภาพประกอบ

5.6 ควรมีการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5.7 มีการกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ

5.8 จัดทำสารสนเทศผลการประเมินอย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการนำไปใช้

จากการสัมภาษณ์ ทำให้สรุปแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 คือ ควรมีการประชุมผู้บริหาร และครูทุกคน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศของโรงเรียน โดยรวบรวมปัญหาและความต้องการจากเสียงของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู เพื่อวางแผนการดำเนินงาน โดยมีการแต่งตั้งครูนิเทศ และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน โดยแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้

ความสามารถด้านการนิเทศ และมีภาระงานไม่มาก มาทำหน้าที่ แล้วจัดการประชุมชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ทุกคนทราบ และถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ จากนั้นต้องมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่องตามหลักการนิเทศทั้ง 5 ขั้นตอน และนำผลที่ได้มาปรับปรุง และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1.กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยบุคลากรโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 54 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากจำนวนผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 7 คน และหัวหน้างานแนะแนว 1 คน และฝ่ายปฏิบัติ ประกอบด้วยครูจำนวน 46 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำผลที่ได้มาหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร จำนวน 7 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ มีข้อค้นพบสรุปได้ ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ขั้นตอนด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ขั้นตอนด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ขั้นตอนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา ขั้นตอนด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนา วิธีการ และด้านการประเมินผลและรายงานผล
2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 9 คือ 1) ควรมีการประชุมผู้บริหาร และครูทุกคน เพื่อศึกษาสภาพปัญหา

การนิเทศของโรงเรียน และความต้องการจากเสียงของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู เพื่อวางแผนการดำเนินงาน โดยแต่งตั้งครูนิเทศและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน 2) แต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศและมีภาระงานไม่มาก และจัดการประชุมชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ทุกคนทราบ และถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน 3) สร้างสื่อสำหรับการนิเทศที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 4) ปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน และใช้เทคนิคการจับคู่นิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลายและให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ 5) การกำกับ ติดตาม ประเมินผล การนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดทุกแห่ง ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศปฏิบัติงาน และให้จัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกแห่ง อีกทั้งผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญในการดำเนินงานกระบวนการนิเทศการศึกษาโรงเรียน มีนโยบายในการพัฒนาความสามารถทางการสอนให้กับครู โดยการนิเทศครู ครูผู้ช่วย ครูอัตราจ้าง ภาคเรียนละ 2 ครั้ง มีการวางแผนและกำหนดแนวทางการนิเทศ แต่กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนยังมีอุปสรรคคือ ไม่สามารถดำเนินการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนได้ครบทุกขั้นตอน เพราะยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญมาทำงานด้านนี้โดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพรภักย์ บัวครอง ที่ได้ศึกษาข้อมูล SAR ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 พบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้นิเทศยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่จะนิเทศการศึกษา ตลอดจนยังไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศมากพอ ครู และผู้บริหารมีภาระหน้าที่มากมายจึงทำให้ไม่สนใจเรื่องการนิเทศเท่าที่ควร หรืออาจมีการนิเทศแต่ไม่สม่ำเสมอ เมื่อเป็นเช่นนั้นทำให้การนิเทศสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ เป็นเพียงการนิเทศเพื่อประเมิน ไม่ใช่การนิเทศเพื่อพัฒนา นอกจากนี้เอกสารที่เป็นหลักฐานการดำเนินงานตามขั้นตอนของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา และ คู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาให้สถานศึกษาเป็นแนวทางในการปฏิบัติยังไม่ปรากฏ ,ขั้นตอนต่างๆในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร เช่น การนำผลจากการประเมินวิเคราะห์ไปหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลียว นัยนา ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยการศึกษา

ครั้งนี้เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 5 ชั้นตอน พบว่า การปฏิบัติโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลและรายงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ทัดติมา พงษ์พรหม ที่ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละชั้นตอนพบว่า

1.1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธรรมาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ชั้นตอนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนามีค่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีการศึกษา สார்วจข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาสภาพปัญหา และสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา และผู้เรียน ผู้บริหารมีการวิเคราะห์นโยบายของ สพฐ. เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน แต่อาจจะศึกษา และสำรวจอย่างไม่ทั่วถึง ยังไม่ได้เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเท่าที่ควร ขาดการระดมความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อค้นหาปัญหาที่เกิด ตลอดจนยังขาดการการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข หรือนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงานต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชภา วิรัชณี ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน บางปะกง “บวรวิทยายน” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 การวิจัย พบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัย ทัดติมา พงษ์พรหม ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารยังขาดการให้ความสำคัญกับการการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ และความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน ส่งผลให้ผู้บริหารปรับปรุง แก้ไขปัญหาและพัฒนา ไม่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาภาญจน์ ศรีเนตร ได้ศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสำรวจความต้องการ และความจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.2. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ขึ้นตอนด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก มีค่าปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก และอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหาร และสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของ การวางแผนการดำเนินงานและมีการกำหนดทางเลือกในการนิเทศ โดยมีการศึกษานโยบายเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 และจัดทำแผนให้ สอดคล้องกัน และมีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศภายใน มีการระบุ วันเวลา สถานที่ ผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนมีการประชุมคณะครูเพื่อร่วมวิเคราะห์ผลการศึกษามาจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับ นวัตกรรม อูปรี ได้ศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ที่สุด คือนำข้อมูลจากการสำรวจการปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากรมาจัดทำโครงการนิเทศภายในรองลง ไป คือ วางแผนการนิเทศโดย ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหา และสอดคล้องกับ อัมพรกัญญ บัวครอง ได้ศึกษา การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา การประเมินผลและรายงานผล การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไศรยา สาและ และสุดารัตน์ สารสว่าง ที่ได้ศึกษากระบวนการนิเทศ ภายในของโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก ความรุนแรงในเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน โรงเรียนอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนอำเภอ กรงปินัง โดยภาพรวมมี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ขึ้นตอนด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ มีการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการสอน และเครื่องมือเพื่อแก้ไขการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพครู เป็นต้น โดยครูจะต้องดำเนินการปีละ 2 ครั้ง สอดคล้องกับ ชันติมา พงษ์พรม ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า

ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารจัดการให้มีการทำเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน) ผู้บริหารจัดการให้มีการทำสื่อ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาประเภทเครื่องมือการแก้ไข (บันทึกภาพ เทป บันทึกเสียง) ผู้บริหารจัดการให้มีการประชุมคณะทำงาน เพื่อออกแบบจัดทำสื่อ และเครื่องมือที่ใช้ ในการนิเทศภายใน ตามลำดับ

ในขั้นตอนนี้พบว่า การปฏิบัติในเรื่องการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่มีการสร้างความรู้ความเข้าใจการใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยีการนิเทศการสอน เช่น ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู เท่าที่ควร ในขณะที่เดียวกัน ยังไม่เปิดโอกาสให้ครูส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มูรานกิ (Murangi) ได้ทำวิจัย เรื่องการนิเทศการสอนในนามิเบีย การศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาและการยอมรับการนิเทศการสอน ผลการศึกษาพบว่า ครูขาดโอกาสแสดงความคิดเห็น ครูมีความรู้สึกต้องการช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะเทคนิคการนิเทศการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไศรยา สาและ และสุตารัตน์ สารสว่าง ได้ศึกษา กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก ความรุนแรงในเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโรงเรียนอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้ความรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ขั้นตอนด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะความสัมพันธ์ของบุคลากรในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ยึดหลักกัลยาณมิตร ทำให้การดำเนินงานต่างๆเป็นได้อย่างราบรื่น ผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตาชล วุฒิสาร และสุรภีร์ ค่ายหนองสรวงได้ศึกษาในเรื่อง การพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาการ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การเสริมแรงช่วยให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่องานของตนเอง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การนิเทศภายใน เป็นไปอย่างกัลยาณมิตร และ กลยุทธ์การเสริมแรงอีกครั้งซึ่งช่วยให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดความมั่นใจและความชำนาญใน การปฏิบัติการนิเทศเพิ่มขึ้น

นอกจากนั้น ผู้บริหารยังเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทิน การนิเทศ และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และมีการจัดกิจกรรมครบถ้วน และต่อเนื่องตามแผนปฏิทิน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ณิชภา วิรัชณี ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน

บางปะกง “บวรวิทยายน” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 การวิจัยด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า สถานศึกษาจะต้องพัฒนาและให้ความสำคัญในเรื่องการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามปฏิทินการนิเทศภายใน การมอบหลายผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนการนิเทศภายใน จัดกิจกรรมเป็นไปตามกำหนดเวลาในปฏิทินการนิเทศภายใน และสอดคล้องกับพาสนา ชลบุรีพันธ์ ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศการสอนความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน พบว่ามีการปฏิบัติงานระดับมาก เรียงลำดับคือ ผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศการสอนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือการใช้กิจกรรมนิเทศ ในการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศ และการปฏิบัติระดับน้อยสุดคือกิจกรรมการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้รับการนิเทศด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล

1.5 กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ขั้นตอนการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นด้านที่ต้องมีการพัฒนาการดำเนินงานมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิช บุคดี ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีปัญหาด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนมีปัญหามากที่สุด ซึ่งสาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานนิเทศ ขั้นตอนการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศของโรงเรียนภัทรญาณวิทยานั้น มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเป็นเพราะผู้บริหารเห็นความสำคัญของการประเมินผล และรายงานผล จึงให้มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในกระบวนการ 5 ขั้นตอน และมีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดโครงการนั้นๆ โดยมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมรายงานให้ผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ โดยมอบหมายให้หัวหน้างานเป็นผู้รายงานผลการดำเนินงาน แต่ขาดการนำผลจากการประเมินวิเคราะห์การดำเนินงานต่างๆในมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานครั้งต่อไปให้ทำประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนยังขาดการระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการประเมินผลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนในครั้งต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับพันจิมมา พงษ์พรหม ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการประเมินผลและการรายงานผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชภา วิรัชณี ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบางปะกง “บวรวิทยายน” สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 การวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลและรายงานผลนิเทศพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ทศกร โนชัย ได้ศึกษา การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า ด้านการประเมินงานนิเทศภายในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะต้องหาทางแก้ไข ดังนี้ ผู้ดำเนินการนิเทศมีการนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์สำหรับการสรุปผลการประเมิน และ ประเมินผลตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศ เป็นต้น

2. แนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้แนวทางในการพัฒนา และส่งเสริมดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นตอนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงาน ดังนี้ ควรมีการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อร่วมกันสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น โดยศึกษาจากปัญหาที่เกิดจากสภาพจริง นโยบายรัฐบาล สิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียน และศึกษาข้อมูลนักเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นักเรียนเก่า ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อสืบหาข้อเท็จจริง และความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไศรยา สาและ และสุธารัตน์ สารสว่าง ที่ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก ความรุนแรงในเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโรงเรียนอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยะลา เขต 1 ได้เสนอแนวทางและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายใน ว่าควรมีการสำรวจปัญหาและความต้องการครูในพื้นที่ก่อนการนิเทศ

โดยโรงเรียนภัทรญาณวิทยาควรมีการใช้เครื่องมือในการสำรวจปัญหา และความต้องการที่หลากหลาย เช่น มิงงานวิจัย มีแบบสำรวจ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระเบียบสะสม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผ่านช่องทางการรับฟังเสียงความต้องการที่หลากหลาย และนำมาวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของครูและนักเรียน โดยใช้หลักการวิเคราะห์สภาพปัญหา (SWOT) คือ การหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประชุมหารือจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา หรือความต้องการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานนิเทศ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่ควรแก้ไขก่อน- หลัง หรือนิเทศเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยธติมา พงษ์พรม ที่ได้เสนอแนวทางว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาให้ความรู้ครูในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรจัดลำดับปัญหา และข้อจำกัดในการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน และผู้บริหารควรเข้ามามี บทบาทในการนิเทศภายในโรงเรียนทุกขั้นตอน ในขณะเดียวกัน นันทิยา เทียนวรรณ ได้เสนอว่า การจัดนิเทศ

ภายใน ศึกษาจากปัญหาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ดำเนินการ มีการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลให้สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด

2.2 ขั้นตอนด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือกของกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานดังนี้ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศของโรงเรียน วางแผนการดำเนินงาน โดยกำหนดขั้นตอนอย่างชัดเจน ระบุเวลาการดำเนินงาน และระบุผู้รับผิดชอบชัดเจน โดยแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถด้านกรนิเทศ และมีภาระงานไม่มากมาทำหน้าที่ อาจใช้ทฤษฎีเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เช่น เช่น POSDCoRB ของ Luther H. Gulick & Lyndall Urwick ที่เป็นการบริหารงานที่มีการวางแผนงาน จัดการบุคลากร การประสานงาน การรายงาน ติดตามผล และสนใจเรื่องการจัดการงบประมาณให้สอดคล้องกับการวางแผนจัดทำโครงการนิเทศที่ต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินงาน หลังจากนั้นควรวิเคราะห์ผลการศึกษา มาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขว่าปัญหาใดควรแก้ไขเป็นลำดับแรก ถ้าปัญหาใดเป็นปัญหาใหญ่ ควรได้รับการพิจารณาอย่างเร่งด่วน และวางแผนเพื่อกำหนดทางเลือกกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา และรูปแบบในการนิเทศที่สอดคล้องกัน โดยควรกำหนดทางเลือกในการนิเทศที่หลากหลาย รวมถึงรูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การนิเทศแบบจับคู่กันเอง โดยใช้หลักกัลยาณมิตร , การนิเทศแบบคลินิก เป็นต้น โดยครูต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน สอดคล้องกับ เฉลียว นัยนา ที่ได้เสนอแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ควรมีการสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการและดำเนินการนิเทศภายใน และ อัมพรภักย์ บัวครองที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาได้แก่ 1) ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ และให้ความสำคัญรวมถึงสร้างความตระหนักในการนำสภาพปัญหา มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างจริงจัง 2) ควรจัดการนิเทศในแนวทางเดียวกันโดยต้องมีการประชุมวางแผนเพื่อหารูปแบบในการนิเทศที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัดฉิมา พงษ์พรม ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่เสนอแนวทางว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวางแผน และโครงการนิเทศภายใน ผู้บริหารควรจัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศให้เป็นปัจจุบัน และผู้บริหารควรขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการวางแผนการนิเทศภายใน

2.3 ขั้นตอนด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการของกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ ควรมีการดำเนินการจัดประชุมอบรมจัดทำสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ

และมีการประชุมสร้างความเข้าใจในการใช้สื่อ เครื่องมือ และเทคโนโลยีการนิเทศการสอนแก่บุคลากร และสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผู้รับการนิเทศและเป็นเครื่องมือสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ โศรยา สาและ และสุภารัตน์ สารสว่าง ที่ได้เสนอแนวทางแนวทางและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายใน พบว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการนิเทศภายใน และวิธีการนิเทศแบบใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของปัญหาในสถานการณ์จริง ให้บริการแก่ครูเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อออนไลน์เพื่อพัฒนาตนเอง

นอกจากนั้นควรสร้างเครื่องมือที่หลากหลายประเมินได้ทุกด้านอย่างครอบคลุม เช่น แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ เครื่องมือออนไลน์ เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำสื่อ เป็นต้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ต้องมีการประเมินเครื่องมือ และสื่อทุกครั้งหลังการใช้งาน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับ อัมพรกัญญ์ บัวครอง ได้ศึกษาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่ได้เสนอแนวทางว่า ควรจัดให้มีการประเมินเครื่องมือที่ใช่ว่าตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาในการเรียนการสอน และสอดคล้องกับแนวทางของเจลิยว นัยนา ที่กล่าวว่า สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรสอดคล้องกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอน และควรมีการสรุปผลการนิเทศภายในทุกครั้งที่มีการดำเนินการทุกครั้ง และทัศนิตมา พงษ์พรม ที่ได้เสนอแนวทางว่า คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาสื่อ และรูปแบบการเรียนการสอน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุม สัมมนาให้ความรู้ครูในการผลิต และการใช้สื่อการสอนและผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน

2.4 ขั้นตอนด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ของกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานดังนี้ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบระเบียบมากกว่านี้ และครูควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่านี้ ควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางไว้ตามแผนการดำเนินงาน และ ปฏิบัติให้ครบทุกขั้นตอน และต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอนขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา คือ ควรเริ่มด้วยการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน เมื่อได้ข้อสรุปแล้ว ควรมีการประชุมผู้บริหาร และครู ทุกคนเพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้รับทราบและถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินงาน จากนั้นกำหนดตารางเวลาการนิเทศ ผู้นิเทศ ให้ชัดเจนแล้วดำเนินการนิเทศตามวัน เวลาที่กำหนด เมื่อดำเนินการนิเทศเสร็จสิ้นแล้ว ต้องมีการประชุม

สรุปผลการนิเทศ อาจจะเป็นการประชุมภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นประชุมครู ทั้งโรงเรียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันคิดวิธีแก้ปัญหาต่อไป โดยการดำเนินการควรมีหลักการการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และยอมรับการนิเทศซึ่งกันและกัน อาจใช้เทคนิคการจับคู่ ควรมีการเปลี่ยนคู่นิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลาย และผู้นิเทศควรมีครูด้วยกัน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าฝ่ายงาน

สิ่งหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติการนิเทศดำเนินงานไปอย่างราบรื่น และสร้างตลอดจนสามารถสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศคือ มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัดติมา พงษ์พรม ที่ได้เสนอแนวทางว่า ผู้บริหารควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนิเทศภายในรองลงมา คือ ผู้บริหารควรเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นิเทศภายในโรงเรียนและผู้บริหารควรประชุมชี้แจงให้บุคลากรทุกคนเข้าใจบทบาทของตนเอง ในขณะเดียวกัน นิศาชล วุฒิสาร และสุรภีร์ ค่ายหนองสง ได้ศึกษาในเรื่อง การพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้สรุปว่าการเสริมแรง ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในมากขึ้น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีความภาคภูมิใจชื่นชมในผลงานที่ได้ร่วมมือกันปฏิบัติ สามารถออกแบบระบบจนได้ระบบการนิเทศภายในที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้อง ส่งผลให้โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่ดีกว่าเดิม จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้พัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนอื่นต่อไป สอดคล้องกับ โศรยา สาและ และสุदारัตน์ สารสว่าง ที่ได้เสนอแนวทางแนวทางและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายใน ว่าควรมีการนิเทศภาคเรียนละ 2 ครั้ง และใช้วิธีการที่เหมาะสมกับขนาดของโรงเรียนและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ และควรให้รางวัลเป็นกำลังใจแก่ครูด้วยความยุติธรรม

2.5 ขั้นตอนด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศของกระบวนการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ ต้องมีการประชุมผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินงานเพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการ และกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ การสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่างๆอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินในรูปแบบต่างๆตามที่สร้างขึ้น โดยมีการประเมินควรประเมิน 3 ระยะ คือ ก่อนปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และหลังการปฏิบัติงานและสรุปผลการนิเทศ และรายงานต่อผู้บังคับบัญชา คณะกรรมการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของเจลิยว นัยนา ที่เสนอแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศใน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ควรมีการสรุปผลการนิเทศภายในทุกครั้งที่มีการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของไศรยา สาและ และสุตารัตน์ สารสว่าง ที่ได้เสนอแนวทางว่าควรตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคก่อนและหลัง การปฏิบัติงานนิเทศ นอกจากนั้นควรรายงานตามสภาพความเป็นจริง เพื่อสะท้อนภาพของการทำงานที่ทำไป โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน และมีการระดมความคิด เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น รวบรวมข้อมูลการนิเทศมาพิจารณา วิเคราะห์สะท้อนภาพงานที่ทำ นำผลที่ได้ไปประชุม ระดมความคิด เพื่อให้ได้แนวทางที่ชัดเจน ในการปฏิบัติแก้ไขหรือพัฒนาการดำเนินงาน ถ้าครูท่านใดมีผลการประเมินที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างให้กับครูท่านอื่นได้ ก็ให้มีการนำเสนอวิธีการดำเนินงานเพื่อให้ครูท่านอื่นได้นำวิธีการนั้นไปปรับใช้ในการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป และสุดท้าย ควรจัดทำสารสนเทศผลการประเมินอย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการนำมาใช้ในอนาคต สอดคล้องกับแนวทางของขัตติมา พงษ์พรม ที่กล่าวว่าผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ และต่อเนื่องตามแผนงาน รองลงมา คือผู้บริหารควรมีการกำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทาง ในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาดังนี้

1. กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนยังมีอุปสรรค คือ ด้านเวลา ด้านบุคลากร ด้านภาระงานของครู ทำให้ไม่สามารถดำเนินการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนได้ครบทุกขั้นตอน เพราะยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญมาทำงานด้านโดยตรง ดังนั้นควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ทำงานทางด้านนี้โดยตรง ไม่ต้องมีภาระงานด้านอื่นมาก ประกอบกับฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในด้านการนิเทศภายใน

2. ขั้นตอนด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ มีค่ามีขมิ้มเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ลำดับสุดท้าย และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านยังพบด้านที่ปฏิบัติน้อยที่สุดของการนิเทศในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ซึ่งพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโดยส่วนมากจะดำเนินการ

ประเมินผลหลังการดำเนินงานเท่านั้น ดังนั้นผู้บริหารจึงควรกำหนดลงไปในแผนการปฏิบัติงานให้มีการดำเนินการประเมิน 3 ระยะ คือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการและหลังการดำเนินการ โดยผู้รับการนิเทศจะต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังไม่มีผลการนิเทศภายในมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนา การดำเนินงานในครั้งต่อไปเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะสาเหตุคือ ค้นหาข้อมูลต่างๆค่อนข้างยาก ไม่มีการนำผลการประเมินเก็บไว้อย่างเป็นระบบ สะดวก และไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนยังไม่มีกระบวนการคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการประเมินผลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา จากที่กล่าวมาถือว่าเป็นปัญหาสำคัญ ผู้บริหารจึงควรแต่งตั้งคณะดำเนินงานสารสนเทศที่รวบรวมผลการนิเทศไว้อย่างเป็นระบบ ทั้งแบบรูปเล่ม และแบบออนไลน์ เพื่อสะดวกต่อการค้นหา และมีการรายงานผลการดำเนินงานเทตให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูทราบ เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปประชุมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านต่างๆ และพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา และขั้นตอนการวางแผนและกำหนดทางเลือก ในครั้งต่อไป

3. ขั้นตอนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ พบว่า ด้านการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข มีการปฏิบัติน้อยที่สุดของรายด้านนี้ ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรวิเคราะห์สำรวจปัญหา และความต้องการอย่างรอบด้าน และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามารวบรวม หลังจากนั้นผู้บริหารควรจัดประชุมคณะดำเนินงานเพื่อช่วยกันจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา หรือความต้องการ ว่าปัญหาหรือความต้องการใดเป็นเรื่องสำคัญและเป็นเรื่องเร่งด่วน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานนิเทศ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่ควรแก้ไขก่อน- หลัง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ที่ส่งผลต่อประสิทธิของการจัดการเรียนการสอน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

รายการอ้างอิง

- B., Kutsyuruba. **Instructional Supervision: Perceptions of Canadian and Ukrainian Beginning High-School Teachers**. Canada: Kirk Hall, 2003.
- Ben M. Harris. **Supervisory Behavior in Education**. 3rd Ed. Englewood Cliffs N.J. : prentice-Hall, 1985.
- Ben M.Harris. **Supervisory Behavior in Education**. 3rd Ed. Englewood Cliffs N.J. : Englewood Cliffs N.J. , 1985.
- Ben M.Harris. **Supervisory Behavior in Education**. 3rd Ed. Englewood Cliffs N.J. : prentice-Hall, 1985.
- C.D.B., Bulach, & Price,M. **Supervisory Behaviors That Effect School Climate**. Montreal Canada: Ouebec, 1999.
- Carl D. Glickman. **Developmental Supervision : Alternative Practice for Helping Teachers Improve Instruction**. Washington D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development, 1981.
- Fred C. Lunenburg and Allan V. Ornstein. **Education Administration: Concepts and Practices**. CA: Wadsworth Publishing, 2012
- Fred C. Lunenburg and Allan V. Ornstetein. **Education Administration: Concepts and Practices**. CA: Wadsworth Publishing, 2012
- Lee J. Cronbach. **Essential of Psychological Testing**. 3rd ed. New York Harper & Row Publishers, 1947.
- Likert, Rensis. **The Human Organization** New York Mc – Hill, 1967.
- M.Harris, Ben. **Supervisory Behavior in Education**. 3rd Ed. Englewood Cliffs N.J. : prentice - Hall, 1985.
- V.K., Murangi. "Instructional Supervision in Namibia: A Study of High School Teacher and Supervisor Perceptions (Africa).", University Microfilms International, 1995.
- กรองทอง จิตรเดชากุล. **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ชารอักษร, 2550.
- กรองทอง จิตรเดชากุล. **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ชารอักษร, 2550.
- กระทรวงศึกษาธิการ. "ประกาศกระทรวง เรื่อง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2559." 11 ตุลาคม พ.ศ. 2559.

- เก็จกนก เอื้อวงศ์. **การนิเทศในสถานศึกษา**. เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>.
- . **การนิเทศในสถานศึกษา**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. **การนิเทศในสถานศึกษา**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-8-t.pdf>.
- เฉลียว นัยนา. "กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2." **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**, 2552.
- ชญาภาบุญ ศรีเนตร. "รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัชยมศึกษาเขต 25." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 9, พิเศษ (เมษายน 2558).
- ชัยญญาภัค รำพรรณ. "สมรรถนะของผู้นิเทศการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประชาบำรุง สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร." **การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2551.
- ชุตินา คุณมา. "การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอานาจเจริญ." **สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี**, 2556.
- ทัณติมา พงษ์พรม. "ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2." **วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2558.
- ณิชาภา วิรัชนิภรณ์. "การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนบางประกง "บวรวิทยายน" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชยมศึกษา เขต 6." **ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 2558.
- ทัศกร โนชัย. "การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7", **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา**, 2559.
- นภัสนันท์ อุปรี. "รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัชยมศึกษา เขต 23." **วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก** 3, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560).
- นันทิยา เทียนวรรณ และ จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. "การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินี." **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา** 10, 4 (2558): 27-37.

นันทิยา เทียนวรรณ และจุไรรัตน์ สุดรุ่ง. "การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนราชินี."

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา 10, 4 (2558): บทคัดย่อ.

นิตยา ทองไทย. "การดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.

นิตชาล วุฒิสาร และ สุรภีร์ ค่ายหนองสง. "การพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาการ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์". **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร** 10, 50 (กันยายน - ตุลาคม 2556): 123 -132.

พรรณภา มหาวิชา. "กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร ", คุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.

———. "กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร ", คุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.

พัชรินทร์ ช่วยศิริ. "การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี." สารานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.

พัชรินทร์ ช่วยศิริ. "การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี." สารานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.

พาสณา ชลบุรีพันธ์. "รูปแบบการนิเทศการสอนความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2560.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2546**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น, 2546.

โรงเรียนภัทรญาณวิทยา. **ข้อมูลโรงเรียน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ เข้าถึงได้จาก เข้าถึงเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2560 เข้าถึงได้จาก <http://www.py.ac.th>.

———. **ข้อมูลโรงเรียน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.py.ac.th>.

———. "แผนพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา ประจำปีการศึกษา 2559 – 2563." 2559.

โรงเรียนวัดเสด็จ. **คู่มือ การนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://school.esanpt1.go.th/nites/intra-nites/intra-handout.pdf>.

- . **คู่มือ การนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://school.esanpt1.go.th/nites/intra-nites/intra-handout.pdf>.
- . **คู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียนวัดเสด็จ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://school.esanpt1.go.th/nites/intra-nites/intra-handout.pdf>.
- . **คู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียนวัดเสด็จ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://school.esanpt1.go.th/nites/intra-nites/intra-handout.pdf>.
- วนิช บุคดี. **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://data.bks.ac.th/bks_webdata.
- วนิช บุคดี. **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://data.bks.ac.th/bks_webdata.
- วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสำนักงาน กศน. จังหวัดชัยนาท. **การนิเทศภายใน:หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.eduweb-stou1.com>.
- ไศรยา สาและ และสุตารัตน์ สารสว่าง. "กระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโรงเรียนอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 ". **วารสารครุศาสตร์** 43, 1 (มกราคม - มีนาคม 2558): 128-138.
- สังัด อุทรานันท์. **การนิเทศ การศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- . **การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- สังัด อุทรานันท์. **การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- สังัด อุทรานันท์. **การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.

- . การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- สังัด อุทรานันท์. การนิเทศ การศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- . การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- . การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- สมาน ศรีเครือ. "การนิเทศงานเพื่อพัฒนาบุคลากร", การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. "คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน", 1 สิงหาคม 2555.
- สำนักงานการศึกษานอกระบบ. **คู่มือการนิเทศภายในของสถานศึกษา**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก chainat.nfe.go.th/UserFiles/File/formnited/1chainat.doc.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต9, กลุ่มนิเทศติดตามและการประเมินผลการจัดการศึกษา. "คู่มือนิเทศการสอนด้วยวิธีการสังเกตการสอน", 2558.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. "รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน." 2557.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **การนิเทศภายในโรงเรียนเอกสารชุดการนิเทศ การศึกษาเล่มที่ 1**. กรุงเทพฯ สำนักงานฯ, 2529.
- . **ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง การนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ**. กรุงเทพฯ: ครูสุภาลาดพร้าว, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. หน่วยงานนิเทศก์. **การพัฒนาการนิเทศ การศึกษา : การนิเทศ 100%**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. หน่วยงานนิเทศก์. **การพัฒนาการนิเทศ การศึกษา : การนิเทศ 100%**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2541.
- . **การพัฒนาการนิเทศการศึกษา : การนิเทศ 100%**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. หน่วยงานนิเทศก์. **การพัฒนาการนิเทศการศึกษา: การนิเทศ 100%**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตาม ประเมินผล**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://psdg-obec.nma6.go.th/288>.

- . เอกสารการนิเทศติดตาม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนแบบคละชั้น กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551.
- . เอกสารการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนแบบคละชั้น กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หน่วยศึกษานิเทศก์. "แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน." เอกสาร 9/2562, 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. หน่วยศึกษานิเทศก์. "แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน." เอกสาร 2/2562.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. หน่วยศึกษานิเทศก์. "แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน." เอกสาร 2/2562.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)." 14 สิงหาคม 2542.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. "แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พุทธศักราช 2560 - 2564)." 2559.
- โสภณ ทองจิตร. "การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้นิเทศการศึกษา ในโรงเรียนเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี." ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2554.
- หน่วยศึกษานิเทศ. **ชุดอบรมศึกษานิเทศก์ การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา 2540.
- . **ชุดอบรมศึกษานิเทศก์การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา 2540.
- . **แนวทาง งานวิชาการภายในโรงเรียนตามโครงการ.** กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา, 2532.
- . **แนวทางงานวิชาการภายในโรงเรียนตามโครงการ.** กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา, 2532.
- อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. **การจัดการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://panchalee.wordpress.com>.
- อัมพรกัญญ์ บัวครอง. "การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต2." การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

- อัมพรกัญญ์ บัวครอง. "การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2." การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- . "การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2." การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบรายงานผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

แบบรายงานผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 9

คำชี้แจง : แบบประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือการวิจัย

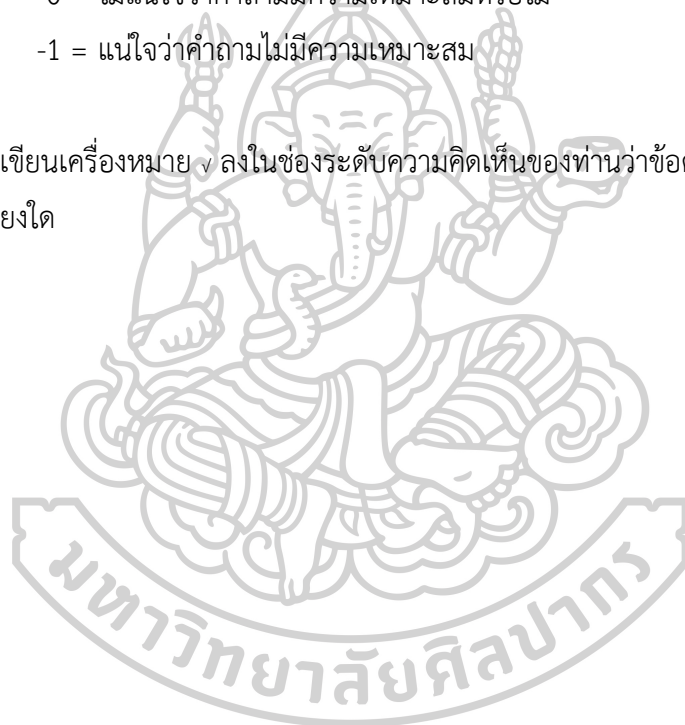
เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถาม มีความเหมาะสมในการนำไปใช้
เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะทำการประเมินความเที่ยงตรง โดยได้กำหนด
เกณฑ์ในการพิจารณาความเที่ยงตรง ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านว่าข้อความมีความ สอดคล้อง
หรือถูกต้องเพียงใด

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

ตัวแปรที่ศึกษา	ข้อ ที่	ข้อความถาม	ผู้เชี่ยวชาญคน ที่			รวม	IOC
			1	2	3		
ตอนที่ 1							
ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปร เกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ใน ปัจจุบัน และ ระยะเวลาการ ระยะเวลาการที่ ทำงานในโรงเรียน ภัทรญาณวิทยา	1	เพศ () ชาย () หญิง	1	1	1	3	1.00
	2	อายุ () ต่ำกว่า 30 ปี () 31 – 40 ปี () 41 – 50 ปี () 51 ปีขึ้นไป	1	1	1	3	1.00
	3	วุฒิทางการศึกษา () ประถมตรี () ประถมโท () ประถมเอก	1	1	1	3	1.00
	4	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน () ผู้บริหาร () ครู	-1	1	1	2	0.66
	5	ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียน ภัทรญาณวิทยา () น้อยกว่า 5 ปี () 21 – 25 () 6 – 10 () 16 – 20 () 11 – 15 () 16 – 20 () 26 ปีขึ้นไป	1	1	1	3	1.00

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรภูณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 9

ขั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา

ด้าน ที่	ข้อความถาม	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			รวม	IOC
		1	2	3		
1	มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา	1	1	1	3	1.00
2	มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการ พัฒนาด้านต่างๆของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ	1	1	1	3	1.00
3	มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ด้านการดูแลช่วยเหลือและ ให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ ตามประเมินผล เป็นต้น	1	1	1	3	1.00
4	มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพ ปัจจุบันด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้าน บุคลากร สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก	1	1	1	3	1.00
5	มีการประชุมหาข้อดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	3	1.00
6	มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการและรับฟัง ความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครู ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความ ต้องการ	1	1	1	3	1.00
7.	มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ	1	1	1	3	1.00
8.	มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการ แก้ไข	0	1	1	2	0.66
9.	มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่ แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน	1	1	1	3	1.00

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 9
ขั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก

ด้าน ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			รวม	IOC
		1	2	3		
	ขั้นตอนเตรียมการวางแผน					
1.	มีการศึกษานโยบายเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 และจัดทำแผนให้สอดคล้องกัน	1	1	1	3	1.00
2.	มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ	0	1	1	2	0.66
	ขั้นปฏิบัติการวางแผน					
3.	มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อร่วมวิเคราะห์ผลการศึกษา มาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ	1	1	0	2	0.66
4.	มีการประชุมคณะกรรมการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน	1	1	0	2	0.66
5.	มีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ	1	1	1	3	1.00
6.	มีการกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	1	1	1	3	1.00
	ขั้นประสานวางแผน					
7.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการดำเนินการนิเทศตามความรู้ความสามารถ และมีการ	1	1	1	3	1.00

ด้าน ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			รวม	IOC
		1	2	3		
	ส่งเสริมให้บุคลากรทำความเข้าใจขอบข่าย อำนาจ หน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน					
	ขั้นเตรียมนำแผนไปปฏิบัติ					
8.	มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับ สภาพบริบทของโรงเรียน	1	1	0	2	0.66
9.	มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศภายใน	1	1	1	3	1.00
10.	มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน เพื่อ เป็นแนวทางการดำเนินงาน	1	1	1	3	1.00
11.	มีการสรุปผล ติดตามและประเมินผลขั้นตอน การวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ	1	1	1	3	1.00

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรภูณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 9

ขั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ

ด้าน ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			รวม	IOC
		1	2	3		
1.	มีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อและเครื่องมือสำหรับการนิเทศ	1	0	1	2	0.66
2.	มีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน	1	1	1	3	1.00
3.	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศการศึกษา ประเภทส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เช่น เอกสารการนิเทศ คู่มือครู	0	1	1	2	0.66
4.	มีการจัดทำสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการณ์สอน และเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น	1	0	1	2	0.66
5.	มีการนำสื่อ เครื่องมือ วิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง	1	1	1	3	1.00

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 9

ขั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา

ด้าน ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			รวม	IOC
		1	2	3		
	ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
1.	มีการประชุมคณะกรรมการการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินงาน	1	1	1	3	1.00
2.	มีการประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน	1	1	0	2	0.66
3.	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน	0	1	1	2	0.66
4.	มีการรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายใน	1	1	1	3	1.00
	ปฏิบัติการนิเทศตามแผนงาน/โครงการ					
5.	มีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และวัตถุประสงค์ที่วางไว้	1	1	1	3	1.00
6.	มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม	1	1	0	2	0.66
7.	ผู้นิเทศภายในปฏิบัติมีความเป็นกัลยาณมิตร	1	1	1	3	1.00
8.	มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ	0	1	1	2	0.66
	ประชุมสรุปผลการนิเทศ					
9.	มีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนสะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน	1	1	1	3	1.00

ด้าน ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			รวม	IOC
		1	2	3		
	นำข้อมูลไปใช้ดำเนินการพัฒนาต่อไป					
10.	มีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.00
11.	มีการปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น	1	1	1	3	1.00

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 9

ขั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

ด้าน ที่	ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			รวม	IOC
		1	2	3		
1.	มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผล การดำเนินการ	1	1	1	3	1.00
2.	มีการดำเนินการประเมินผล 3 ระยะคือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ	0	1	1	2	0.66
3.	มีการกำหนดให้คณะครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการและ เกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของการนิเทศ	1	1	1	3	1.00
4.	มีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน แผนงาน	1	1	1	3	1.00
5.	มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในตาม กระบวนการ 5 ขั้นตอน	1	1	1	3	1.00
6.	มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม	1	1	1	3	1.00
7.	มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศการศึกษาให้ ผู้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ	1	1	1	3	1.00
8.	มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศเป็นระยะอย่าง ต่อเนื่อง	1	1	1	3	1.00
9.	นำผลการประเมินเก็บไว้อย่างเป็นระบบ สะดวก นำมาใช้อย่างเป็นระบบ	1	1	1	3	1.00
10.	นำผลจากการประเมินมาวิเคราะห์และหาแนวทาง พัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป	1	1	1	3	1.00
11.	ระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการ ประเมินผลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา	1	1	1	3	1.00

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

ที่ ศธ 6812.2/376

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

๑ มีนาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ปิยนุช ลอยเลิศหล้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์ รหัสนักศึกษา 58252311 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขออนุญาตจากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3883 6151

"องค์กรแห่งการสร้างสรรค์"

"Creative Organization"

Scanned with
CamScanner

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โทร. 29101

ที่ ศธ 6812.2/3๖๕

วันที่ ๔ มีนาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ณัฐกิตต์ นาทา

ด้วย นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์ รหัสนักศึกษา 58252311 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ 6812.2/374

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

2 มีนาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายวิชาญ จารุกัญจน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์ รหัสนักศึกษา 58252311 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์
ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการ
ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3883 6151

ที่ ศธ 6812.2/ 714

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

8 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามพรานวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 30 ฉบับ

ด้วย นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์ รหัสนักศึกษา 58252311 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประสงค์ทำการค้นคว้า
อิสระ เรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 9” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความ
เชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3883 6151

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

Scanned with
CamScanner

ที่ ศธ 6812.2/-

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

18 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 57 ฉบับ

ด้วย นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์ รหัสนักศึกษา 58252311 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ สถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระ ในการนี้ ภาควิชาการบริหาร การศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งครูผู้สอนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ให้แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วยตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์จักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

"องค์กรแห่งการสร้างสรรค์"
"Creative Organization"

ที่ ศธ 6812.2/-

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

26 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณงานวิจัย

เรียน คุณลัดดาวัลย์ ศานตินิรันดร

ด้วย นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์ รหัสนักศึกษา 58252311 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

"องค์กรแห่งการสร้างสรรค์"
"Creative Organization"

ที่ ศธ 6812.2/-

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

26 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน คุณยุวดี ทองยี่สุน

ด้วย นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์ รหัสนักศึกษา 58252311 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

"องค์กรแห่งการสร้างสรรค์"
"Creative Organization"

สแกนด้วย CamScanner

Your temporary usage period for IBM SPSS Statistics will expire in 6360 days.

GET

FILE='D:\งานวิจัยจุ่ง\ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ\ค่าความเชื่อมั่นข้อสอบสัมประสิทธิ์แอลฟา\Untitled1.sav'.

DATASET NAME DataSet1 WINDOW=FRONT.

RELIABILITY

/VARIABLES=a1 a2 a3 a4 a5 a6 a7 a8 a9 b1 b2 b3 b4 b5 b6 b7 b8 b9 b10 b11 c1 c2 c3 c4 c5 d1
d4 d5 d6 d7 d8 d9 d10 d11 e1 e2 e3 e4 e5 e6 e7 e8 e9 e10 e11

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA.

Reliability

[DataSet1] D:\งานวิจัยจุ่ง\ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ\ค่าความเชื่อมั่นข้อสอบสัมประสิทธิ์แอลฟา\Untitled1.sav

➔ Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.986	47

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2.	อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป
3.	วุฒิทางการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาเอก ☐ ปริญญาโท
4.	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ☐ ผู้บริหาร ☐ ครู
5.	ระยะเวลาการทำงานในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา ☐ ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 16 – 20 ☐ 6 – 10 ☐ 21 – 25 ☐ 11 – 15 ☐ 26 ปีขึ้นไป

**กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 9**

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา
ในโรงเรียน 5 ขั้นตอน 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา 2) ด้านการ
วางแผนและการกำหนดทางเลือก 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ 4) ด้านการ
ปฏิบัติการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการประเมินและรายงานผลนิเทศ

ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา
ในแต่ละหัวข้อคำถามมีการปฏิบัติอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับการปฏิบัติ
ที่เป็นจริงที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้คือ

ระดับ 5 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก
คะแนน 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน
4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนัก
คะแนน 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน
2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก
คะแนน 1 คะแนน

แบบสอบถาม

กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา

ด้าน ที่	รายการประเมิน / กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา					
2.	มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่างๆของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ					
3.	มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล เป็นต้น					
4.	มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก					
5.	มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง					
6.	มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ					
7.	มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ					
8.	มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข					
9.	มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน					

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก

ด้าน ที่	รายการประเมิน / กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ขั้นตอนเตรียมการวางแผน						
1.	มีการศึกษานโยบายเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 และจัดทำแผนให้ สอดคล้องกัน					
2.	มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกรนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจาก การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ					
ขั้นปฏิบัติการวางแผน						
3.	มีการประชุมคณะครูเพื่อร่วมวิเคราะห์ผลการศึกษามาจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุง แก้ไขตามลำดับ					
4.	มีการประชุมคณะกรรมการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการ นิเทศภายใน					
5.	มีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษา สภาพปัจจุบันและความต้องการ					
6.	มีการกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มี คุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา					
ขั้นประสานวางแผน						
7.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการดำเนินการนิเทศตาม ความรู้ความสามารถ และมีการส่งเสริมให้บุคลากรทำความเข้าใจ ขอบข่ายอำนาจหน้าที่และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน					
ขั้นเตรียมนำแผนไปปฏิบัติ						
8.	มีการจัดทำแผนโครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน					
9.	มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศภายใน					
10.	มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน เพื่อเป็นแนวทางกรดำเนินงาน					
11.	มีการสรุปผล ติดตามและประเมินผลขั้นตอน การวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ					

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ

ข้อที่	รายการประเมิน / กิจกรรม	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ					
2.	มีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือ ในการติดตามการนิเทศภายใน					
3.	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับ เครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อ สำหรับการนิเทศการศึกษา ประเภทส่งเสริมความรู้ความ เข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู					
4.	มีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการณ์สอน และ เครื่องมือเพื่อแก้ไขการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น					
5.	มีการนำสื่อ เครื่องมือและ วิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการ นิเทศภายในอย่างจริงจัง					

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา

ด้าน ที่	รายการประเมิน / กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
1.	มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินงาน					
2.	มีการประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายใน และวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน					
3.	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับ กระบวนการนิเทศภายใน					
4.	มีการรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินการ นิเทศภายใน					
	ปฏิบัติการนิเทศตามแผนงาน/โครงการ					
5.	มีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และ วัตถุประสงค์ที่วางไว้					
6.	มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละ กิจกรรมเพื่อความเหมาะสม					
7.	ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร					
8.	มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ					
	ประชุมสรุปผลการนิเทศ					
9.	มีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน สะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน					
	นำข้อมูลไปใช้ดำเนินการพัฒนาต่อไป					
10.	มีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและ ปรับปรุงการเรียนการสอน					
11.	มีการปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น					

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

ด้าน ที่	รายการประเมิน / กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการ					
2.	มีการดำเนินการประเมินผล 3 ระยะคือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ					
3.	มีการกำหนดให้คณะครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ					
4.	มีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน					
5.	มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน					
6.	มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม					
7.	มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศการศึกษาให้ผู้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ					
8.	มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง					
9.	นำผลการประเมินเก็บไว้อย่างเป็นระบบ สะดวกนำมาใช้ อย่างเป็นระบบ					
10.	นำผลจากการประเมินวิเคราะห์และหาแนวทาง พัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป					
11.	ระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการประเมินผล เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา					

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
งานวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง..... วันที่สัมภาษณ์.....

แนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์

แนวคำถาม

1. ท่านเห็นด้วยกับระดับกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ที่ผู้วิจัยนำเสนอ หรือไม่ อย่างไร
2. ท่านมีแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ อย่างไร
3. ท่านมีแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ อย่างไร
4. ท่านมีแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ อย่างไร
5. ท่านมีแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก อย่างไร
6. ท่านมีแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ด้านการปฏิบัติกระบวนการนิเทศการศึกษา อย่างไร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวจุฬารักษ์ โคตรจักร์
วัน เดือน ปี เกิด	24 กรกฎาคม 2529
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต เอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหิดล
ที่อยู่ปัจจุบัน	359/614 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ. นครปฐม 73170

